

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าและทบทวนแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - ทศนะ
 - แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
 - ทฤษฎีการลงโทษ
2. การลงโทษประหารชีวิต
 - การลงโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ
 - การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
 - กฎหมายและกติกาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต
 - สถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต
3. งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทัศนะ

คำว่า ทัศนะ (Opinion) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, น. 521) ให้ความหมายทัศนะว่า หมายถึง ความเห็น การเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดง

เทอร์สโตน (Thurstone อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526, น. 95) กล่าวถึง ทัศนะว่าเป็น ผลรวม ทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด อยากจะวัดทัศนะเราก็ทำได้โดยวัดความคิดของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

โรเซนเบิร์ก และ โฮฟแลนด์ (Rosenberg & Hobland อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526, น. 95) ได้แบ่งทัศนะ ออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ และความเข้าใจ (cognitive component) เป็นเรื่องของความเชื่อ การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งในทางบวกหรือทางลบ
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (affective component) เป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกและค่านิยมส่วนตัว ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดทัศนะในทางใดทางหนึ่งต่อเรื่องนั้น เช่น ชอบหรือไม่ชอบ
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (behavioral component) เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มของบุคคลจะแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางหนึ่งทางใด เช่น พร้อมที่จะช่วยเหลือพร้อมที่จะต่อต้าน บุคคลหนึ่งได้รับสิ่งเร้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานการณ์หรือวัตถุใด ๆ บุคคลนั้นก็จะเกิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และความพร้อมที่จะแสดงออกที่เราสามารถวัดได้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526, น. 95)

ทัศนะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถทำนายพฤติกรรมหรือการปฏิบัติของบุคคลได้โดยบุคคลมีแนวโน้มที่จะเอาทัศนะเข้าไปมีส่วนในการที่จะมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการศึกษาทัศนะของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้ทราบว่า บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างไรบ้าง เพื่อที่เราจะได้นำมาเป็นประโยชน์ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไป

จากความหมายของทัศนะสามารถสรุปได้ว่า ทัศนะ คือ ความคิดเห็นของแต่ละบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์สถานการณ์ใดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ทัศนคติ ความรู้ ความเชื่อของแต่ละคน ซึ่งอาจเป็นการแสดงออกในพฤติกรรมหรือ ความคิดในทางบวกหรือทางลบ ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ และการตัดสินใจ เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่า ความคิดเห็นของคน ๆ นั้น ถูกหรือผิด

ออสแคมป์ (Oskamp) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวหน้าของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อ การศึกษา ทัศนคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ เมื่อพิจารณาด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและทัศนคติของบุคคล ตัวอย่างเช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึก และความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นเหตุการณ์ที่กระทำหรือได้พบเห็นต่อ สิ่งต่าง ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดทัศนคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น การที่เรารับประทานไอศกรีม เราพอใจ รู้สึกชอบ เนื่องจากไอศกรีมมีรสหวานเย็น หอมชื่นใจ เราจึง มีความรู้สึกต่อไอศกรีมที่ได้ทานครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เราได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นผลที่บุคคลแต่ละคนได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และได้รับอิทธิพลโดยการสั่งสมมาแต่เด็ก ๆ ทั้งในด้านความคิด การได้รับการตอบสนองของความต้องการทางร่างกาย ตลอดจนการให้รางวัลและการลงโทษซึ่งเด็ก จะค่อย ๆ ซึมซับประสบการณ์โดยไม่รู้ตัวตลอดมา

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) อิทธิพล ของกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความคิดเห็นและทัศนคติของแต่ละคนในกลุ่มด้วย เหตุที่คน ทุกคนต้องการมีสังคมในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่ละคนจึงได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดัน จากกลุ่มทั้งในด้านทัศนคติและความเห็น กลุ่มต่าง ๆ ก็มีแยกออกไป เช่น เพื่อนที่โรงเรียน เพื่อน ร่วมงาน เป็นต้น

5. สื่อมวลชน (Mass Media) จากการที่บุคคลได้รับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์และสื่อต่าง ๆ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นหรือมีทัศนคติเป็นไป ตามข้อมูลที่ได้รับ

สรุปว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น มี 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยจากตัวบุคคลเอง ได้แก่ คุณสมบัติเฉพาะตัวของคน ๆ นั้น เช่น อายุ รายได้ การศึกษา ประสบการณ์ที่เป็นมาของคน ๆ นั้น รวมตลอดถึงความเชื่อ ค่านิยม ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

จากการศึกษาแนวคิดของถวิล ธนาโกชน และออสแคมป์ (Oskamp) ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ การศึกษาและประสบการณ์ ล้วนมีความสัมพันธ์กับการเกิดความคิดเห็นของคน ๆ นั้น

2. ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่าง ๆ ของทุกคนอาจเกิดจากการพบปะสังสรรค์คบหาสมาคมและอิทธิพลของกลุ่ม นอกจากนั้นการได้รับการสัมผัสจากสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็นของบุคคลที่จะได้รับข้อมูล ข่าวสารของแต่ละบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ในสังคมอเมริกันซึ่งเป็นแม่แบบของกระบวนการยุติธรรม ได้วางแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (Correctional Treatment) ไว้ 4 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation Model) หรือ แนวคิดเน้นตัวแบบทางการแพทย์ (Medical Model) เป็นแนวคิดที่มุ่งคุ้มครองสังคมและตัวผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน โดยมองที่หลักมนุษยธรรม ในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (มองผู้กระทำผิดเป็น “ผู้ป่วย” ที่ต้องได้รับการบำบัดเยียวยา ไม่ว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจก็ตาม)

2. แนวคิดเน้นตัวแบบงานยุติธรรม (Justice Model) แนวคิดนี้มองว่าเป้าหมายของกระบวนการแก้ไขผู้กระทำผิดต้องตั้งอยู่บนความยุติธรรมและเป็นธรรมมากกว่าการเยียวยา เช่น เน้นการใช้กระบวนการนิติกรรม (Due Process) ที่ถูกต้องกับผู้กระทำผิด นั่นคือการใช้หลักกฎหมายที่เป็นธรรมกับผู้กระทำผิด ส่วนการบำบัดแก้ไขนั้นจะต้องมาจากความสมัครใจของผู้กระทำผิดเท่านั้น

3. แนวคิดแบบอนุรักษนิยม (Conservative Perspective) เห็นว่าแนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู ไม่ได้ผลในการลดการกระทำผิดซ้ำ ทั้งยังส่งเสริม เอาอกเอาใจอาชญากร ทำให้จำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อเพิ่มมากขึ้น แนวคิดนี้จึงเห็นว่าการลงโทษเท่านั้นที่จะยับยั้งอาชญากรรม และปกป้องคุ้มครองสังคมได้ กลุ่มนี้จึงพยายามเรียกร้องให้ใช้กฎหมายและระเบียบ (Law and Order) มากขึ้น

เพื่อควบคุมอาชญากรรม เช่น การจำคุก การประหารชีวิต การใช้คำพิพากษาแบบตายตัวทั่วประเทศ อีกทั้งเสนอให้ใช้นโยบาย ที่ได้ขาดกับเด็กกระทำผิด

4. แนวคิดแบบรุนแรง (Radical Perspectives) แนวคิดเอียงซ้าย เห็นว่าควรยกเลิกการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทุกชนิด เพราะไม่มีความสำคัญอะไร กลุ่มนี้เห็นว่าสาเหตุของการเป็นอาชญากรหรือเด็กกระทำผิดมาจากชนชั้นที่ยอมจำนน ไม่มีพลังต่อรอง แปรกต่างจากสังคมภายใต้การจัดการทางเศรษฐกิจ (ของชนชั้นนายทุน) ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนแปลงสังคมแทนที่จะเปลี่ยนที่ตัวผู้กระทำผิด

กล่าวโดยสรุป ในประเทศอเมริกา ได้วางแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด 4 แนวคิด คือ แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู เป็นแนวคิดที่มุ่งคุ้มครองสังคมและตัวผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน โดยมองที่หลักมนุษยธรรม และแก้ไขฟื้นฟู แนวคิดเน้นตัวแบบงานยุติธรรม คือ การใช้หลักกฎหมายที่เป็นธรรมกับผู้กระทำผิด ส่วนการบำบัดแก้ไขนั้นจะต้องมาจากความสมัครใจของผู้กระทำผิดเท่านั้น แนวคิดแบบอนุรักษนิยม เห็นว่าการลงโทษเท่านั้นที่จะยับยั้งอาชญากรรม และปกป้องคุ้มครองสังคมได้ และเสนอให้ใช้นโยบายที่ได้ขาดกับเด็กกระทำผิด และแนวคิดแบบรุนแรง เห็นว่าควรยกเลิกการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทุกชนิด และเปลี่ยนแปลงสังคมแทนที่จะเปลี่ยนที่ตัวผู้กระทำผิด

ทฤษฎีการลงโทษ

ทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ คือ ทฤษฎีทดแทน (Retributive theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory) การแยกความแตกต่างของทฤษฎีทั้งสองนี้เคยมี ผู้เสนอว่า ทฤษฎีทดแทนเป็นทฤษฎีที่มองในอดีตโดยลงโทษเพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำผิดได้กระทำแล้ว ในขณะที่ทฤษฎีอรรถประโยชน์เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอนาคตโดยมุ่งที่ผลของการลงโทษ อย่างไรก็ตามการแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เพราะถ้าพิจารณาให้ดีแล้วเห็นได้ว่าความพอใจของผู้เสียหาย ซึ่งถือเป็นความชอบธรรมส่วนหนึ่งในการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนถือได้ว่าเป็นการมองผลของการลงโทษด้วย ดังนั้น พื้นฐานในการแยกความแตกต่างของทฤษฎีทั้งสองนี้จึงมุ่งที่ความรับผิดชอบที่ผู้กระทำจะต้องมีต่อผู้เสียหายหรือต่อผู้อื่นกับผลของการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้เพราะพื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนมุ่งพิจารณาถึงการที่ผู้กระทำผิดจะต้องชดใช้ (paid) ต่อสิ่งที่เขากระทำลงไป

ในขณะที่พื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์เน้นที่วิธีการป้องกันมิให้เกิดความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต

ทฤษฎีทดแทน (Retributive Theory)

การลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักของทฤษฎีทดแทนนี้จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้น หรือ ทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิด ประการที่สอง การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (fairness) และประการสุดท้าย การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด

1. การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (vindication) หมายถึง ความถูกต้องของการลงโทษจะต้องกระทำลงไปเพื่อเป็นการทดแทนหรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายจากการที่ผู้กระทำผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นจะต้องเป็นการทำให้ผู้เสียหายรู้สึกพอใจ และคิดว่าเป็นการกระทำที่ยุติธรรมแล้ว ทฤษฎีนี้ชี้ว่าการละเลยเรื่องความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องการแก้แค้นแก่ผู้กระทำผิดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้ผู้เสียหายหรือญาติพี่น้องของเขา รู้สึกเสื่อมศรัทธาที่มีต่อรัฐว่าไม่อาจเยียวยาความเสียหายให้เขาได้ การลงโทษโดยคำนึงถึงความพอใจของผู้เสียหายนี้จะทำให้ผู้เสียหายยอมรับว่าการลงโทษโดยรัฐเป็นความชอบธรรมและยอมรับว่าการแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่ใช่หน้าที่ของเอกชน แต่เป็นหน้าที่ของรัฐ

2. การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (fairness) ทฤษฎีนี้มองหน้าที่ของบุคคลในด้านการเมืองและกึ่งสัญญาประชาคมที่เรียกว่าการต่างตอบแทน (reciprocity) มีหลักว่าการจะให้กฎหมายมีผลคุ้มครองประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม คนทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การที่ผู้กระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายอาญาแต่ละครั้งเท่ากับว่าผู้กระทำผิดเขาเปรียบบุคคลอื่นที่เชื่อฟังกฎหมาย และข้อได้เปรียบนี้จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้าเป็นการกระทำอาญาที่รู้กัน อย่างแพร่หลาย ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลที่เชื่อฟังกฎหมาย ตระหนักว่าบุคคลที่ละเมิดกฎหมายจะต้องถูกดำเนินคดี และผู้ที่ได้เปรียบจากการฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องถูกลงโทษ ด้วยเหตุนี้การลงโทษแก่ผู้กระทำผิด จึงควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับความได้เปรียบที่ผู้กระทำได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โดยถือว่าผู้กระทำผิดได้จ่ายหนี้อันเกิดจากการทำผิดให้แก่คนทุกคนที่เชื่อฟังกฎหมายซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมนั้น และเมื่อจ่ายแล้วเขาก็กลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและมีฐานะเท่าคนอื่น

อย่างไรก็ตาม การชดใช้ความได้เปรียบของการกระทำผิดมิใช่เป็นเรื่องระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้กระทำผิด เพราะฉะนั้นผู้กระทำผิดยังคงต้องรับโทษจากการที่ตนได้กระทำผิด แม้ว่าผู้เสียหายจะยกโทษให้ผู้นั้นแล้ว

3. การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด (proportionality of punishment) ทฤษฎีนี้เห็นว่าจำนวนโทษที่ผู้กระทำผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากันกับความเสียหายที่เขาได้กระทำลงจากการกระทำผิดนั้น อย่างไรก็ดี อาจมีข้อยกเว้นจากหลักดังกล่าวได้ 2 กรณี คือ กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหาย ที่ผู้กระทำก่อกวนนั้นสามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม การลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำผิดนั้นอีก ดังนั้น ผู้กระทำจะได้รับการลดโทษหรือรอการลงโทษ และให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

ปัญหาว่จะถือหลักใดมาพิจารณาว่าโทษจำนวนเท่าใดจึงจะได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อให้เกิดขึ้น ในประเด็นนี้ Immanuel Kant เห็นว่า โทษที่ผู้กระทำได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพและความหนักเบาของความรับผิดชอบของเขา” สภาพและความหนักเบาของความผิดนี้พิจารณาได้จาก ความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐานและพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังรวมถึงความร้ายแรงที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยเจตนา ประมาท และในบางกรณีด้วย ดังนั้น หลักการพิจารณาในเรื่องสัดส่วนของโทษจะต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิดซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำผิดนั้น

การลงโทษเพื่อทดแทนนี้จึงมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก จำนวนโทษที่ทดแทนจะต้องพอเหมาะกับการกระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำสามารถจดจำว่าความเจ็บปวดที่ได้รับจากการถูกลงโทษเป็นเพราะเขาได้กระทำผิด การทดแทนในลักษณะนี้เรียกว่า retaliatory retribution ประการที่สอง การทดแทนนั้นจะต้องกระทำต่อผู้กระทำผิดโดยตรง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเท่านั้น ไม่รวมไปถึงญาติพี่น้องของผู้กระทำด้วย เราเรียกกรณีที่สองว่า distributive retribution ส่วนลักษณะประการสุดท้ายซึ่งเรียกว่า quantitative retribution เป็นการทดแทนซึ่งกำหนดโทษให้มีจำนวนพอเหมาะกับความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้กระทำผิดก่อกวน

แม้ว่ารากฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนการกระทำผิดจะมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดเรื่องการแก้แค้น (revenge) หรือชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แต่การลงโทษโดยการทดแทนในปัจจุบันซึ่งพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในสังคมที่เจริญแล้ว มิอาจถือได้ว่าเป็นกรณี

เดียวกับการแก้แค้นในสังคมดั้งเดิม ความแตกต่างของการทดแทนและการแก้แค้นแยกพิจารณาได้เป็น 5 ประการ คือ

1. การลงโทษเพื่อทดแทนมุ่งกระทำเพื่อได้ตอบการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่การแก้แค้นเป็นการโต้ตอบการกระทำที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายโดยไม่คำนึงว่าการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนนั้นจะเป็นความผิดหรือไม่
2. การแก้แค้นเพื่อทดแทนจะต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความหนักเบาของความผิด แต่การแก้แค้นนั้นไม่มีข้อจำกัด ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้แก้แค้นว่าจะกระทำให้ผู้ถูกแก้แค้นได้รับความเสียหายขนาดไหนจึงจะสาแก่ใจ
3. การแก้แค้นเป็นเรื่องส่วนตัวในลักษณะที่ว่าผู้แก้แค้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับคนที่ได้รับความเสียหายและผู้ถูกแก้แค้น แต่การลงโทษเพื่อทดแทนผู้มีอำนาจลงโทษซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายแต่อย่างใด
4. การแก้แค้นเป็นเรื่องความรู้สึกในใจของผู้แก้แค้นที่พอใจกับการที่ผู้ถูกแก้แค้นได้รับความทรมานหรือเสียหาย และด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้แก้แค้นต้องการทิ้งร่องรอยความเสียหายไว้ให้แก่ผู้ถูกแก้แค้น ซึ่งกรณีเหล่านี้ไม่ปรากฏในการลงโทษโดยทดแทน
5. การแก้แค้นครั้งหนึ่งแล้วไม่มีหลักทั่วไปที่ประกันว่าผู้แก้แค้นจะไม่แก้แค้นซ้ำอีกในเรื่องเดียวกัน แต่โทษมีหลักประกันว่าเมื่อทดแทนไปแล้วไม่อาจลงโทษผู้กระทำผิดนั้นอีก ถ้าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดใหม่

จากหลักเกณฑ์ของการลงโทษตามกฎหมายที่ตนนี้ มีข้อสังเกตว่าการที่กฎหมายกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่ผู้กระทำโดยพิจารณาจากความน่าตำหนิทางศีลธรรมประกอบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นในแต่ละฐานความผิด จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าพื้นฐานการกำหนดโทษดังกล่าวมีเหตุผลที่หนักแน่นเพียงพอที่จะถือเป็นเหตุลงโทษบุคคลหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ถือว่าบุคคลทุกคนมีหน้าที่จะต้องผูกพันตามกฎหมาย ผู้ฝ่าฝืนจะต้องชดใช้การละเมิดหน้าที่ดังกล่าวโดยการถูกลงโทษ ทั้งนี้เพราะในประการแรกหน้าที่ของผู้กระทำผิดมีความแตกต่างจากหนี้ ในกฎหมายแพ่งเพราะหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีนิติสัมพันธ์กันตามกฎหมาย และประการที่สอง การลงโทษในคดีฆ่าคนโดยเจตนา (Murder) คงจะไม่เหมือนกับการชำระหนี้ การกู้ยืมเงิน เพราะการประหารชีวิตผู้กระทำผิดคงจะไม่ได้เรียกคืนชีวิตของผู้เสียหายที่เสียไปแล้วให้กลับคืนมา แต่กลับเป็นการทำลายชีวิตหนึ่งโดยการลงโทษ

นอกจากข้อสังเกตข้างต้น มีผู้ที่มีความเห็นได้แย้งกฎหมายที่ตนว่า เป็นแนวความผิดที่มิได้คำนึงถึงประโยชน์ในอนาคตในการป้องกันการกระทำผิดขึ้นอีกและมิได้พิจารณาว่าบุคคล

ผู้ต้องถูกลงโทษยังคงเป็นอันตรายแต่สังคมอยู่หรือไม่ นอกจากนี้ในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะมนุษย์ไม่อาจวัดขนาดความร้ายแรงของความผิดแต่ละเรื่องและกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การลงโทษเพื่อการทดแทนนี้ยังคงมีอิทธิพลอยู่ไม่น้อยแม้ในปัจจุบัน ซึ่งศาสตราจารย์อุทิศ แส่นโกติก ได้ให้เหตุผลไว้สองประการ คือ ประการแรก เนื่องจากการทดแทนนี้เป็นสิ่งที่ตรงกับความรู้สึกของประชาชน และประการที่สอง ผู้ใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างแท้จริงก็มีความรู้สึกว่าการลงโทษเป็นการทดแทนความผิดของผู้กระทำด้วย

โดยสรุป ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนเป็นทฤษฎีที่พยายามนำแนวความคิดในเรื่องการแก้แค้น ซึ่งเป็นความคิดดั้งเดิมของมนุษยชาติมาผสมผสานกับหลักความยุติธรรมในปัจจุบัน โดยเสนอว่าการลงโทษเป็นการทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายพอใจ และเพื่อเป็นการย้ำให้คนทุกคนเชื่อและปฏิบัติตามกฎหมายโดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องผูกพันในสังคม

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์มองลักษณะของสังคมมนุษย์และกฎหมายอาญาว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์พยายามแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ประการที่สอง สังคมควรจะมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมวลสมาชิกจำนวนสูงสุด และประการสุดท้าย ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญาการพิจารณาถึงความร้ายแรงของความผิดแต่ละฐาน ควรพิจารณาจากความเสียหายซึ่งกระทำต่อสังคม

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ ถือว่าการลงโทษก่อให้เกิดผลดี แต่ก็ยังมีข้อถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการที่เห็นด้วยกับทฤษฎีนี้ว่าลักษณะของผลดีนั้นเป็นอย่างไร บางท่านเห็นว่าถ้าการลงโทษก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าผลดีที่เกิดขึ้นจากการลงโทษ การลงโทษนั้นจะไม่ชอบธรรมแต่ความเห็นส่วนใหญ่ยอมรับกันว่าเป้าหมายสำคัญของการลงโทษ คือ การทำให้อาชญากรรมลดลง และเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดจะก่อให้เกิดผลดีอันจะทำให้อาชญากรรมลดลงอย่างแน่นอน ใน 3 ประการนี้ คือ ประการแรก การลงโทษจะมีผลยับยั้ง (deterrence) มิให้มีการกระทำผิดอาญาโดยจะมีผลเป็นการยับยั้งทั้งแก่ตัวผู้กระทำผิด และแก่บุคคลทั่วไป ประการที่สอง การลงโทษจะมีผลเป็นการแก้ไข (reformatory effect) และฟื้นฟู (rehabilitative effect) ผู้กระทำผิดโดยทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และในประการ

สุดท้าย การลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิด (In capacitive effect) โดยการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม

รากฐานของแนวความคิดตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ เชื่อกันว่าเริ่มขึ้นจากคำกล่าวของ Thomas Hobbes ที่ว่า การแก้แค้นหรือลงโทษบุคคลไม่ควรจะพิจารณาถึงความร้ายแรงอันเกิดจากความน่าตำหนิของผู้นั้นในอดีต แต่ควรพิจารณาถึงผลดีที่สุดที่ตามมาจากการลงโทษ ดังนั้น การลงโทษจะกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่จะแก้ไขผู้กระทำผิด หรือตัดเตือนมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างผู้กระทำผิด

อย่างไรก็ตาม ถ้าตรวจสอบย้อนหลังกลับไปในอดีต จะพบว่าในสมัยกรีก Plato ได้กล่าวแนวความคิดเช่นนี้ไว้เช่นกัน คือ “การที่บุคคลใดถูกลงโทษมิใช่เป็นเพราะเขาได้กระทำผิด เนื่องจากการกระทำที่ได้กระทำไปแล้ว มิอาจลบล้างให้กระทำได้อีก แต่ที่บุคคลนั้นถูกลงโทษ เพราะเพื่อผลในอนาคตแก่ตัวเขาเอง และแก่ผู้อื่นที่เห็นว่าการกระทำนั้นควรได้รับการแก้ไข และลดอัตราการทำผิดที่ผู้หนึ่งก่อให้เกิดขึ้น”

ในสมัยโบราณ และยุคกลาง การลงโทษถูกนำมาใช้เพื่อข่มขู่ให้ประชาชนเชื่อฟังและใช้ปราบศัตรูทางการเมือง ตลอดจนการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองเช่นเดียวกับในประเทศอังกฤษ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจลงโทษอย่างกว้างขวางเพื่อกำจัดศัตรูทางการเมือง และเป็นตัวอย่างให้ราษฎรของพระองค์เกรงกลัวไม่กล้าขัดขวาง อย่างไรก็ตาม เมื่อมาถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 แนวความคิดในเรื่องการข่มขู่ได้ผ่อนคลายเป็นการแก้ไขผู้กระทำผิด และถือเป็นหลักในการลงโทษตามทฤษฎีนี้ และในท้ายที่สุดก็มีการพัฒนามุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยถือว่าผู้กระทำผิดเป็นคนไข้ทางสังคม ที่ต้องบำบัดรักษาแทนการลงโทษอันเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลมากในยุคปัจจุบัน

แนวคิดของการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ซึ่งมีรากฐานตั้งแต่ยุคกรีก และพัฒนาเรื่อยมาถึงปัจจุบัน ทั้งนี้การลงโทษที่ดีตามแนวคิดนี้ ต้องประกอบด้วยหลักการ ดังนี้

1. การลงโทษผู้กระทำผิด มิได้มุ่งถึงการลงโทษสิ่งผิดที่ผู้นั้นกระทำมาแล้วในอดีต แต่เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันการที่ผู้นั้น หรือบุคคลอื่นในสังคมจะกระทำความผิดขึ้นมาใหม่

2. กล่าวอีกนัยหนึ่ง การลงโทษการกระทำที่เป็นความผิด จะมีความชอบธรรม ถ้าได้กระทำเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดที่จะเกิดในอนาคต

3. วิธีการลงโทษอันจะมีผลเป็นการป้องกันนี้ คือการลงโทษเพื่อเตือนให้ผู้กระทำและผู้อื่นตระหนักถึงผลการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้น ผู้บัญญัติกฎหมายจึงต้องคำนึงถึงผลของวิธี

การลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องสามารถป้องกันการกระทำผิดอันมีลักษณะทั่วไปด้วย มิใช่แต่เพียงการที่ยับยั้งผู้กระทำผิดเท่านั้น

4. การลงโทษผู้กระทำผิดจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เขาควรจะได้รับจากรัฐ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษา การที่เขามีการกระทำ อันเป็นการต่อต้านสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้เขาสามารถมีชีวิตอยู่เป็นสุขได้กับคนส่วนใหญ่ของสังคม

5. ความชอบธรรมของระบบการลงโทษจึงมิใช่การลงโทษที่รุนแรงดังเช่นในอดีต แต่เป็นวิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของความมีมนุษยธรรม

ผลดีในการลงโทษตามกฎหมายหรือบรรทัดฐาน

1. เพื่อข่มขู่หรือยับยั้ง (deterrence)

ผลดีประการหนึ่งของการลงโทษ คือการข่มขู่ หรือยับยั้งบุคคลมิให้กระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต การข่มขู่หรือยับยั้งนี้มีผลต่อผู้กระทำผิด และต่อประชาชนทั่วไปที่คิดจะกระทำผิด ดังนั้นการข่มขู่จึงเป็นการข่มขู่เฉพาะตัวผู้กระทำผิด (specific deterrence) ซึ่งหมายความว่า การลงโทษมีผลเป็นการข่มขู่ผู้กระทำผิดให้กลัวไม่กล้าจะกระทำผิดฐานเดียวกันนี้อีก ส่วนการข่มขู่โดยทั่วไป (general deterrence) หมายถึง การลงโทษบุคคลผู้กระทำผิดเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไป หรือคนที่มีความคิดจะกระทำผิดได้เห็นว่า เมื่อผู้ใดจะต้องถูกลงโทษเยี่ยงบุคคลผู้กระทำผิดนี้ และจะก่อผลทำให้ประชาชนทุกคนมีความเกรงกลัวโทษไม่กล้าจะกระทำผิด การข่มขู่โดยวิธีนี้เข้าทำนองภาษิตไทยที่ว่า “เชือดไก่ให้ลิงดู”

วิธีการที่จะกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการข่มขู่ ผู้มีอำนาจลงโทษจะต้องกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดให้ผลร้ายที่ผู้กระทำผิดได้รับจากการถูกลงโทษสูงกว่าผลดีซึ่งผู้กระทำผิดได้รับอันเกิดจากการกระทำผิด นอกจากนี้วิธีการที่จะทำให้บุคคลอื่นกลัวการถูกลงโทษจะต้องลงโทษผู้กระทำผิดต่อหน้าสาธารณชนหรือประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

พื้นฐานความเชื่อของการลงโทษเพื่อข่มขู่มีว่า การที่บุคคลจะคิดกระทำการใดเป็นผลมาจากแรงผลักดันจากสภาพภายนอกด้วย ดังนั้น การที่คนคิดที่จะกระทำผิดหรือไม่นั้น เขาจะต้องคำนึงถึงผลดีผลเสียจากการที่ลงมือกระทำผิด เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำผิดจะเกิดผลดีมากกว่า ก็จะตัดสินใจกระทำผิด เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำผิดจะเกิดผลดีมากกว่า ก็จะตัดสินใจกระทำผิด ถ้าเห็นว่าเกิดผลเสียมากกว่าก็จะไม่กระทำผิด ด้วยเหตุนี้วิธีการป้องกันมิให้คนกระทำผิดจึงต้อง “กำหนดอัตราโทษซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำผิดมากกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการกระทำผิดนั้น เพื่อให้เขาเลิกล้มความตั้งใจที่จะกระทำผิด”

ทั้งนี้เพราะคนทุกคนมักจะมีธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงความเจ็บปวด หรือไม่สะดวกสบาย และแสวงหาความพอใจและความสุข

อย่างไรก็ตาม Bentham ยังกล่าวด้วยว่า การกระทำให้ประชาชนกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอาญานั้น จะต้องบังคับโทษ โดยมีลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. การลงโทษจะต้องแน่นอน (Certainty) หมายความว่า จะต้องลงโทษแก่บุคคลทุกคนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้นบุคคลใดที่ทำความผิดจะต้องถูกฟ้องและลงโทษตามกฎหมาย
2. การลงโทษจะต้องมีความรุนแรง (Severity) หมายความว่า ความร้ายแรงของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องร้ายแรงพอที่จะยับยั้งความต้องการในการทำความผิด
3. การลงโทษต้องกระทำโดยฉับไว (Celerity) หมายความว่า กระบวนการพิจารณาและลงโทษนั้นจะต้องกระทำไปโดยรวดเร็ว มิใช่รอไว้เป็นเวลานานจนคนทั่วไปคิดว่าบุคคลนี้ได้กระทำความผิดอย่างไร
4. การลงโทษต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน (Publicity) หมายความว่า การลงโทษจะต้องกระทำให้สาธารณชนได้เห็นหรือรับทราบ เพื่อผลของการข่มขู่บุคคลทั่วไป

จากวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่หรือยับยั้งนี้ มีข้อนำสังเกต 4 ประการ (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, น. 20-36) คือ

ประการแรก เกี่ยวกับพื้นฐานความเชื่อของทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า คนมีอิสระในการเลือกอย่างมีเหตุผลในการกระทำของตนและมีแนวโน้มที่จะทำในสิ่งที่ผิดเพื่อความสงบสุขสบายส่วนตัว จึงต้องให้การลงโทษเป็นวิธีการข่มขู่ให้กระทำความผิด อันเป็นการมองคนในแง่ลบ

ประการที่สอง การจะตรวจสอบว่าโทษที่ร้ายแรงมีผลเป็นการข่มขู่จริงหรือไม่นั้น ไม่อาจตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าบุคคลจะกระทำความผิดหรือไม่ มิใช่ขึ้นอยู่กับความกลัวว่าจะต้องรับโทษแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องประกอบด้วยปัจจัยอย่างอื่นซึ่งนำมาประกอบการตัดสินใจ เช่น สภาพครอบครัว การอบรมสั่งสอน เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิด นอกจากนี้ เรายังมีอาจทราบได้ว่า การที่บุคคลคิดที่จะกระทำความผิดแล้วล้มเลิกความคิดดังกล่าว เพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษมีอยู่จำนวนเท่าไร เพราะการตรวจสอบจิตใจของแต่ละคนนั้นกระทำได้ยาก เว้นแต่ว่าเขาได้แสดงออกมาภายนอก ดังนั้นสิ่งที่เราจะสามารถทราบได้ก็คือจำนวนผู้กระทำความผิดอาญาโดยไม่กลัวโทษที่กำหนดไว้มีอยู่เพียงใดเท่านั้น และนั่นก็เท่ากับแสดงว่าความล้มเหลวของโทษของอาญาอันไม่อาจข่มขู่หรือยับยั้งการกระทำความผิดมีอยู่เพียงใด

ประการที่สาม การที่ถือว่าบุคคลทั่วไปจะกระทำผิดอาญาจะต้องมีความตั้งใจถึงผลดีและผลเสียอันเกิดจากการกระทำผิด ทั้งนี้โดยเชื่อว่าคนทุกคนมักจะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือความกลัวที่จะถูกลงโทษ อาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด เพราะมีการกระทำได้บางอย่างซึ่งผู้กระทำได้กระทำไปโดยขาดความยั้งคิด เช่น การกระทำโดยประมาท หรือการกระทำโดยบันดาลโทสะ เป็นต้น

ประการสุดท้าย เป็นที่น่าสงสัยว่าการลงโทษจะมีผลเป็นการยับยั้งมิให้บุคคลคิดที่จะกระทำผิดอีกหรือไม่ ทั้งนี้ถ้าเป็นโทษที่ร้ายแรงเช่นโทษประหารชีวิตอาจเป็นความจริง แต่ในกรณีของโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นที่น่าสนใจว่าจะมีผลยับยั้งหรือไม่ นอกจากนี้การลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง เช่น การตัดมือผู้ที่กระทำผิดฐานลักทรัพย์ อาจมีผลในทางตรงข้ามกับการข่มขู่ เนื่องจากบุคคลนั้นไม่อาจหาเงินได้โดยสุจริต จึงหันมากระทำผิดแทน

ข้อสังเกตข้างต้น แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของพื้นฐานแนวความคิดอันเป็นที่มาของการข่มขู่และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโทษกับประสิทธิผลในการข่มขู่อันถือเป็นวิธีการป้องกัน การกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม เรามีอาจจะปฏิเสธได้ว่าเมื่อใดที่มีการลงโทษบุคคลใดที่กระทำผิดอย่างรุนแรง เช่น การประหารชีวิตมาตราบเท่าที่ข่มขู่ และฆ่าเด็กหญิง เป็นต้น หรือการประกาศว่าจะดำเนินคดีแก่ผู้มีอิทธิพลหรือพ่อค้าที่กักตุนสินค้าหรือผู้ใช้อาวุธสงครามโดยผิดกฎหมายอย่างเฉียบขาด การกระทำเหล่านี้มีผลเป็นการยับยั้งต่อจิตใจของผู้ที่คิดจะกระทำผิด หรือบุคคลทั่วไปที่คิดจะกระทำผิดอันมีผลทำให้สถิติอาชญากรรมในความผิดฐานนั้นลดลงได้ภายในระยะเวลาหนึ่ง แต่เหตุผลอีกประการหนึ่งที่น่ามาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว คือ เนื่องจากประชาชนผู้ซึ่งได้รับการศึกษาอบรม ให้เคารพต่อกฎหมายมีความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ จึงทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจ อย่างไรก็ตามข้อที่ควรตระหนักก็คือ การยับยั้งหรือข่มขู่นี้ มิได้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของโทษที่กำหนดไว้ในแต่ละฐานความผิดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความแน่นอนและรวดเร็วในการลงโทษต่อผู้กระทำผิดทุกคน ซึ่งหมายความว่า เมื่อบุคคลใดได้กระทำผิดขึ้นบุคคลนั้นจะต้องรับโทษเสมอ และเมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำผิดหรือบุคคลทั่วไปเห็นว่าเจ้าหน้าที่ละเลยไม่บังคับใช้กฎหมาย ความกลัวว่าจะถูกลงโทษ ถ้าได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจะลดน้อยลง ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดนี้ น่าจะมีผลต่อการควบคุมอาชญากรรมที่กระทำโดยองค์กร (Organized crime) เช่น ขบวนการค้ายาเสพติดหรือขบวนการค้าหญิงและเด็ก ซึ่งผู้กระทำผิดความผิดที่มีอิทธิพล และมีความสามารถในการหลบเลี่ยงกฎหมายได้มากกว่าอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ

2. เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด (Reformation and Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดมุ่งหมายต่อตัวผู้กระทำผิดโดยตรง มิได้ต้องการให้มีผลถึงบุคคลอื่น โดยมีเป้าหมายที่จะใช้การลงโทษเป็นวิธีการเปลี่ยนหรือแก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำให้ลดความรู้สึกต่อต้านกฎหมาย และกลับมามีความเห็นดีเห็นชอบด้วยการปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนมีความสามารถยับยั้งตนเองมิให้คิดหรือกระทำการอันเป็นความผิดอีกต่อไป ผลของการลงโทษในลักษณะนี้จึงคล้ายคลึงกับการช่มชู้โดยเฉพาะตัวผู้กระทำผิด เพราะมีความประสงค์จะมีให้บุคคลนั้นกระทำความผิดขึ้นอีก แต่ต่างกันตรงที่การสร้างแรงจูงใจมิให้กระทำความผิด กล่าวคือ การช่มชู้ใช้การลงโทษที่รุนแรงเป็นวิธีทำให้ผู้นั้นกลัวและเซ็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดอีก เมื่อนึกถึงโทษที่ตนเคยได้รับกับผลดีที่จะได้จากการกระทำความผิด แต่การแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดใช้โทษเป็นเครื่องมือ ทำให้จิตใจของผู้นั้นยอมรับว่าการกระทำความผิดเป็นสิ่งไม่ถูกต้องและตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามกฎหมายแทนการกระทำความผิด

พื้นฐานของแนวความคิดของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด คือ การที่บุคคลกระทำความผิดเกิดขึ้นจากการที่จิตใจของผู้นั้นเห็นว่าสิ่งที่เขากระทำเป็นสิ่งถูกต้องจึงกระทำลงไป โดยไม่รู้ว่าการกระทำนั้นฝ่าฝืนปทัสสถานของสังคม เหตุที่ทำให้เขามีทัศนคติที่ผิดเช่นนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพจิตใจของเขาเองมีความเห็นที่ผิดไป ดังนั้น หากผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขหรือเยียวยารักษาให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องตรงกับปทัสสถานของสังคม ก็จะทำให้ผู้นั้นหลีกเลี่ยงไม่กระทำความผิดอีกต่อไป

วิธีการลงโทษที่ทำให้เกิดผลดีเป็นการแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดอาจกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะและพื้นฐานทางจิตใจของผู้กระทำผิด การลงโทษตามความมุ่งหมายนี้จึงมีลักษณะเป็นการแก้ไขผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล (Individualization) และมุ่งเน้นที่การบำบัดรักษา (Treatment) แทนการลงโทษเพื่อให้ได้รับการเจ็บปวดทรมาน (Punishment) ตามแนวความคิดนี้โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกมิได้ก่อให้เกิดผลเป็นการแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำผิด กล่าวคือ โทษประหารชีวิตทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสกลับตัวเป็นคนดี ส่วนโทษจำคุกนั้นทำให้คุณลักษณะประจำตัวของความเป็นคนเสื่อมสลายลง เนื่องจากการถูกคุมขังในเรือนจำมีผลให้ฐานะและชื่อเสียงของผู้นั้นเสื่อมลงในสายตาผู้อื่น และมักจะได้รับการปฏิเสธให้เข้าทำงานหรือเข้าสังคมของคนทั่วไป จึงทำให้ผู้ต้องโทษเสียโอกาสที่จะประพฤติตนและประกอบอาชีพโดยสุจริตต่อไป เหตุอีกประการหนึ่ง การที่มีได้แยกขังบุคคลที่กระทำความผิดติดนิสัยกับบุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก ก่อให้เกิดการถ่ายทอดพฤติกรรมของการก่ออาชญากรรมและวิธีหลบหนีให้พ้นจากการจับกุมหรือลงโทษ จึงทำให้เรือนจำกลายเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาชญากรรม

อาชืพมากกว่าโรงเรียนฝึกอบรมจิตใจเพื่อให้ผู้ต้องโทษออกไปเป็นพลเมืองที่มีวินัยและเชื่อฟังกฎหมายด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ที่มีความคิดตามทฤษฎีนี้จึงเสนอแนวทางแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. แยกประเภทนักโทษ เพื่อการแก้ไขให้เหมาะสมกับลักษณะของนักโทษแต่ละราย
2. พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกในระยะเวลาอันสั้น และใช้วิธีการอื่นแทน เช่น กักขัง รอคอยลงโทษ หรือปรับ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะการลงโทษจำคุกในระยะเวลาอันสั้นนั้นนอกจากจะไม่เกิดผลเป็นการแก้ไขเพราะมีเวลาน้อย ยังจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้ต้องโทษเพราะถูกตราหน้าว่าเป็นคนคุกมาก่อน

3. ใช้วิธีการปลดปล่อยผู้ต้องโทษซึ่งได้รับการแก้ไขแล้วก่อนครบกำหนดเวลาในคำพิพากษา เช่น การพักการลงโทษ (parole)

4. กำหนดวิธีการแก้ไขปรับปรุงผู้ต้องโทษขณะอยู่ในเรือนจำ เช่น ฝึกหัดอาชีพ อบรมทางการศึกษาและศีลธรรม หรือให้การรักษาพยาบาล เพื่อแก้ไขจิตใจผู้ต้องโทษให้มีความประพฤติดีสอดคล้องกับปทัสถานของสังคมเมื่อออกจากเรือนจำ

การลงโทษผู้กระทำผิด โดยวัตถุประสงค์ของการแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้กระทำผิดมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเฉพาะราย เพราะสาเหตุของการที่บุคคลกระทำความผิด แม้ว่าเป็นการกระทำความผิดฐานเดียวกัน แต่อาจมีสาเหตุที่ต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจและสภาพแวดล้อมของผู้ต้องโทษ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยการบำบัดแก้ไขเฉพาะราย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านสังคม จิตวิทยาและทัณฑวิทยา และต้องใช้เวลาตลอดจนงบประมาณที่เหมาะสม แต่ในปัจจุบันเรือนจำมีสภาพปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก การขาดบุคลากร และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยเฉพาะแนวคิดในเรื่องอาชญาวิทยา จิตวิทยา และสังคมสงเคราะห์ รวมถึงงบประมาณในการจัดการไม่เพียงพอต่อการดูแลต้องโทษเฉพาะรายนั้น ทำให้การแก้ไขบำบัดผู้กระทำผิดไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร คนที่เคยต้องโทษจำนวนไม่น้อยที่กลับเข้ามาในเรือนจำอีกจนทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นคุก สิ้นเปลืองงบประมาณในการบำบัดรักษาและในท้ายที่สุดประชาชนโดยทั่วไปจึงเสื่อมศรัทธาต่อระบบความยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อาจแก้ไขบุคคลให้กลับตัวเป็นคนดีได้ อย่างไรก็ตามแนวคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากในประมวลกฎหมายอาญาของไทย และแนวทางปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในเรือนจำ

3. เพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิด (Incapacitation)

การลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดอีก พิจารณาว่าการลงโทษทำให้บุคคลนั้นหมดความสามารถที่จะกระทำผิด สังคมจึงปลอดภัยจากการกระทำผิด ซึ่งเกิดจากบุคคลผู้ต้องโทษนั้น ทั้งนี้แม้ว่าผู้ต้องโทษจะเกรงกลัวโทษ หรือจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจให้กลับตัวเป็นคนดีจากการรับโทษหรือไม่ ก็ไม่สำคัญ แต่ในระหว่างที่ผู้ต้องโทษได้รับโทษอยู่จะถูกตัดความสามารถในการกระทำผิดอีก ความมุ่งหมายตามแนวความคิดนี้จึงคล้ายกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ หรือเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด แต่ต่างกันตรงที่แนวความคิดนี้มุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยวิธีการทำให้หมดโอกาสในการกระทำผิด

วิธีการลงโทษตามแนวความคิดนี้จะต้องเป็นวิธีที่ทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสกระทำผิดตลอดไป เช่น การประหารชีวิต การเนรเทศ หรือจำคุกมีกำหนดเวลาจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่เป็นอันตรายแก่สังคมอีก เป็นต้น การประหารชีวิตถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะผู้ต้องโทษไม่มีโอกาสกระทำผิดได้อีกต่อไป ส่วนการเนรเทศจะมีผลต่อเมื่อจัดให้ผู้นั้นอยู่ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแต่เพียงคนเดียวโดยตัดขาดจากสังคม จึงจะก่อให้เกิดผลสมความมุ่งหมายสำหรับการจำคุกโดยมีกำหนดเวลาตราบเท่าที่จะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่กระทำผิดอีกนี้อาจมีปัญหาเพราะตราบใดที่ผู้นั้นยังสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้แม้จะอยู่ในเรือนจำ ก็อาจกระทำผิดต่อเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือนักโทษด้วยกันเอง หรือเป็นผู้บงการ หรือใช้ให้บุคคลอื่นซึ่งอยู่นอกเรือนจำกระทำผิดได้

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกฎหมายไทยคงมีเพียงโทษประหารชีวิต ส่วนการจำคุกจนกว่าจะแน่ใจว่าผู้นั้นไม่เป็นอันตรายต่อสังคม คงมีแต่บทบัญญัติที่ว่าด้วยการเพิ่มโทษบุคคลซึ่งกระทำผิดซ้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92, 93 อันมีแนวความคิดมาจากทฤษฎีนี้ ส่วนการเนรเทศนั้นมิได้จัดเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา คงมีแต่การลงโทษสำหรับคนต่างด้าวซึ่งกระทำความผิดในประเทศไทย

โดยสรุป ทฤษฎีอรรถประโยชน์ปฏิเสธการลงโทษโดยการทดแทน หรือเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากความผิดที่ผ่านมาแล้วซึ่งเป็นรากฐานของทฤษฎีการลงโทษโดยทดแทน แต่มุ่งเน้นที่ผลในอนาคตของการลงโทษ โดยมุ่งประสงค์จะลดจำนวนอาชญากรรม ทั้งนี้ โดยถือว่าการลงโทษเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลผู้กระทำผิดกลัวไม่กล้ากระทำผิด หรือทำให้บุคคลอื่นกลัวการถูกลงโทษเยี่ยงผู้ต้องโทษ หรือการลงโทษเป็นวิธีการแก้ไข หรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี หรือลงโทษเพื่อตัดความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะก่ออาชญากรรมขึ้นอีก

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไป ซึ่งค่อนข้างจะหาข้อยุติได้ยากคือ เราควรจะยึดถือทฤษฎีใดเป็นหลักในการลงโทษ ทั้งนี้เพราะทั้งสองทฤษฎีมีทั้งข้อดีและข้อบกพร่องอยู่ในตัวเองได้มี

นักทฤษฎีหลายท่านพยายามประสานความคิดของทั้งสองทฤษฎีเข้าด้วยกัน โดยนำมาพิจารณาประกอบในการลงโทษ ทั้งนี้โดยให้ค่านึงทั้งความเป็นธรรมในการลงโทษและผลในอนาคตจากการลงโทษนั้นแต่การประสานกันนั้นกระทำโดยถือทฤษฎีหนึ่งเป็นหลักและใช้อีกทฤษฎีหนึ่งเสริมส่วนความเห็นทางตำราของไทย มีความเห็นส่วนใหญ่ว่าควรต้องพิจารณาผสมกันไป จึงจะก่อให้เกิดผลดี แต่มิได้ให้เหตุผลในการพิจารณารวมกันไว้และส่วนใหญ่มิได้กล่าวว่าควรใช้ทฤษฎีใดเป็นหลัก และทฤษฎีใดมาเสริม เว้นแต่ความเห็นของศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย ซึ่งเห็นว่าควรใช้ทฤษฎีทดแทนเป็นหลัก ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ในปัจจุบันนี้มีความเห็นของนักวิชาการที่ปรากฏในตำรากฎหมายส่วนใหญ่ได้พยายามประสานแนวความคิดทางการลงโทษในทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกันโดยเห็นว่าจะก่อให้เกิดผลดีในการลงโทษมากกว่าที่จะยึดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง

การนำทฤษฎีทั้งสองมาผสมผสานกันเป็นสิ่งที่ดีและสามารถทำให้เป้าหมายของการบังคับใช้กฎหมายอาญาบรรลุวัตถุประสงค์ถึง 2 ประการ คือ การทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลง และในขณะเดียวกันเป็นการลดอาชญากรรม อย่างไรก็ตามการประสานความคิดทั้งสองทฤษฎีมีข้อจำกัดและกระทำได้ยาก ทั้งนี้เพราะพื้นฐานแนวความคิดทั้งสองทฤษฎีในการมองธรรมชาติของคนต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีทดแทน (Retributive theory) มองคนว่ามีเจตจำนงอิสระในการเลือกกระทำความผิดสิ่งหนึ่งและการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจึงควรลงโทษให้เหมาะสมกับความน่าตำหนิของผู้นั้นทางศีลธรรม เพราะถือว่าการลงโทษเป็นเป้าหมายในตัวเอง ในขณะที่ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theories) มองว่าทุกคนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกมากำหนดความต้องการที่จะกระทำความผิด การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงเป็นวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการลดอาชญากรรมโดยการใช้สภาพภายนอกมาเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้กระทำมิให้กระทำความผิด สภาพภายนอกดังกล่าวจึงอาจเป็นการกำหนดโทษที่รุนแรง หรือการบังคับโทษที่แน่นนอนรวดเร็ว หรือเป็นวิธีการฝึกฝนหรือเยียวยาจิตใจให้มีความเคารพเชื่อฟังกฎหมาย หรือตัดความสามารถในการกระทำความผิดของผู้นั้นเสีย เมื่อพื้นฐานแนวความคิดของทั้งสองทฤษฎีต่างกัน การจะกำหนดวิธีการลงโทษจึงมีความแตกต่างกันด้วย จึงควรใช้ทฤษฎีทั้งสองควบคู่กันไป โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้กระทำความผิด และสถานการณ์ กล่าวคือ ในการบัญญัติโทษแต่ละฐานความผิดควรต้องคำนึงถึงหลักการลงโทษต้องได้สัดส่วนกับสภาพของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนน่าตำหนิทางศีลธรรมของผู้กระทำความผิดนั้นอันเป็นแนวความคิดตามทฤษฎีทดแทน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการลงโทษ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดซึ่งกระทำโดยผู้กระทำความผิดติดนิสัยควรจะต้องมีบทบัญญัติเพื่อโทษฐานไม่เข็ดหลาบ ตามหลักของทฤษฎีอรรถประโยชน์ซึ่งมุ่งลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดขึ้นอีก สำหรับในกรณีที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย

เพราะการกระทำผิดทางอาญาฐานที่ร้ายแรง การลงโทษโดยเด็ดขาด และรุนแรงควรจะนำมาใช้เพื่อข่มขู่หรือยับยั้งมิให้เกิดอาชญากรรมเช่นนี้ขึ้นมาอีก อันเป็นการสอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีอรรถประโยชน์ซึ่งมุ่งผลในทางข่มขู่ แต่โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำผิดซึ่งกระทำผิดโดยไม่สมัครใจหรือเนื่องจากความอ่อนวัย บกพร่องทางจิต หรือผู้ติดยาเสพติด ควรจะได้รับการแก้ไขหรือบำบัดรักษา มากกว่าการลงโทษจำคุก ตามความมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทฤษฎีอรรถประโยชน์

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีทดแทน เป็นทฤษฎีที่ลงโทษเพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำผิดได้กระทำ พิจารณาถึงการที่ผู้กระทำผิดจะต้องชดใช้ต่อสิ่งที่เขากระทำลงไป โดยประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้น หรือทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการทำความผิด การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด ส่วนทฤษฎีอรรถประโยชน์ เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอนาคตโดยมุ่งที่ผลของการลงโทษ เน้นที่วิธีการป้องกันมิให้เกิดความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต โดยเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดก่อให้เกิดผลดี ทำให้อาชญากรรมลดลง มีผลยับยั้งมิให้การกระทำผิดอาญาและการแก้ไขและฟื้นฟู ผู้กระทำผิดโดยทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิด โดยการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม

2. การลงโทษประหารชีวิต

การลงโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ

การประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา (สายชล ศรีสว่าง, 2549, น. 36)

ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามกฎหมายอาญาและมาตรการการลงโทษในทางอาญาของแต่ละประเทศมักจะกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับความผิดซึ่งแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และนโยบายในทางอาญาของรัฐซึ่งมีอยู่ในขณะนั้น และความเจริญของแต่ละประเทศ ในส่วนของการลงโทษถึงขั้นประหารชีวิตได้ แตกต่างกันไปแล้ว แต่ว่าเมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นของการมีบทลงโทษชนิดนี้แล้ว มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดเท่านั้น ซึ่งจะเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ของประเทศได้เป็นอย่างดี

ในการศึกษาโทษประหารชีวิตของประเทศสหรัฐอเมริกา จะต้องทำการศึกษาจากเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก เพราะว่า กฎหมายของมลรัฐแต่ละมลรัฐจะไม่เหมือนกัน ซึ่งในบางมลรัฐก็ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว แต่ในบางมลรัฐก็ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่ หรือบางมลรัฐเคยยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว แต่ก็ได้นำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง สำหรับในส่วนของรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ยังคงมีการลงโทษประหารชีวิตในความผิดที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์และกระทบกระเทือนถึงความมั่นคง เช่น ความผิดฐานลอบสังหารประธานาธิบดี ความผิดฐานสลัดอากาศหรือการใช้วัตถุระเบิด ก่อให้ผู้อื่นได้รับอันตรายถึงตายหรือบาดเจ็บ เป็นต้น

ในการศึกษาถึงโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกานี้ พบว่า ประชาชนฝ่ายหนึ่งนั้นต้องการที่จะให้คงไว้ซึ่งการลงโทษประหารชีวิต และมีอีกฝ่ายหนึ่งได้คัดค้านการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้ให้เหตุผลไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

ฝ่ายที่ต้องการให้คงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ได้ให้เหตุผลไว้ว่า

- 1) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการยับยั้งการทำความผิดอย่างเด็ดขาดสิ้นเชิง
- 2) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการตอบแทนแก่แค้นที่สมมูลกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นได้

3) การลงโทษประหารชีวิต นับว่าเป็นการป้องกันสังคม เพราะเป็นการกำจัดอาชญากรออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด เป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิด ไม่ให้อาชญากรไปกระทำผิดขึ้นซ้ำสอง เช่น จากการศึกษาของ มาร์ลิน ดับบลิว เลทีเนน (Marline W. Lethinen อ้างถึงใน วิศิษฐ์ เจนนานนท์, 2545, น. 64) แห่งมหาวิทยาลัยยูทาห์ พบว่าผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ จำนวน 6,908 คน ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1965-1969 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และเป็นการเสี่ยงภัยที่จะถูกพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษเป็นอย่างยิ่ง

- 4) การลงโทษประหารชีวิตต้องคำนึงถึงลักษณะความรุนแรงของอาชญากรรม

ฝ่ายที่คัดค้านการลงโทษประหารชีวิต อ้างเหตุผล ดังต่อไปนี้

1) ความล่าช้าในการดำเนินคดีในศาลและการยื่นอุทธรณ์ ซึ่งใช้เวลาในการพิจารณาโทษประหารชีวิตระหว่าง 11 ปี ถึง 13 ปี (คดีของ Caryl Chessman ซึ่งถูกประหารชีวิตเมื่อ 2 พฤษภาคม 1960 ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินคดีถึง 11 ปี 10 เดือน)

2) การลงโทษประหารชีวิตเป็นผลกระทบต่อการบริหารงานกระบวนการยุติธรรม นายซอล รูบิน (So Rubin) ศาสตราจารย์ทางกฎหมายและอาชญาวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้ทัศนะ

แนวความคิดไว้ว่า “การลงโทษประหารชีวิต เป็นปัจจัยก่อให้เกิด บรรยากาศแห่งความตึงเครียดแก่เจ้าหน้าที่ในทางกระบวนการยุติธรรม และผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นอย่างยิ่ง” และคณะกรรมการอาชญากรรมแห่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (The President's Crime Commission) ก็ได้ให้ความเห็นคล้ายคลึงไว้ว่า “การลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการปฏิบัติที่จำต้องพิจารณาดีอย่างละเอียดรอบคอบ และด้วยอารมณ์อันมั่นคงไม่หวั่นไหว” โดยเฉพาะในกรณีการตัดสินพิจารณาคดีผิดพลาด อันเกิดจากความคลาดเคลื่อนแห่งพยานหลักฐาน หรือเหตุอื่น จนถึงขั้นประหารชีวิตผิดตัวหรือลงโทษผู้ที่บริสุทธิ์แล้ว ก็ไม่มีทางแก้ไขชีวิตให้กลับคืนมาใหม่ได้อีกเลย

3) การลงโทษประหารชีวิตมิได้เป็นการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรได้เสมอไป จากการศึกษาสถิติของคดีฆาตกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา โดย Karl F. Schussler เปรียบเทียบคดีฆาตกรรมในจำนวนประชากร 100,000 คน ระหว่างมลรัฐที่มีการลงโทษประหารชีวิต กับมลรัฐที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุก ๆ รอบ 5 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1928 -1949 ปรากฏว่าสถิติการกระทำผิดในมลรัฐที่มีการใช้โทษประหารชีวิตมีอัตราสูงกว่ามลรัฐที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว

และนอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 1965 นายแรมเซย์ คลาร์ก (Ramsey Clark) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิบดีกรมอัยการของสหรัฐอเมริกาได้ประกาศว่า กรมอัยการได้คัดค้านการลงโทษประหารชีวิตใน District of Columbia และได้ให้คำปราศรัยไว้ในปี ค.ศ. 1968 ระหว่างการไต่สวนต่อหน้า อนุกรรมการของวุฒิสมาชิก ฮาร์ท (Hart) โดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า สังคมต้องใช้จ่ายในราคาสูงมาก สำหรับการลงโทษประหารชีวิต จริงอยู่อารมณ์ของเราอาจจะมีการเรียกร้องให้มีการแก้แค้น ในกรณีที่มีอาชญากรรมสยดสยองเกิดขึ้น แต่เหตุผลและประสบการณ์ได้บอกกับเราว่า การฆ่าอาชญากร มิได้ช่วยแก้ไขปัญหาอาชญากรรม มิได้ช่วยป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นอีก หรือมิได้เป็นทางนำมาซึ่งความยุติธรรม มาให้แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม แต่ตัวอาชญากร หรือแม้แต่สังคมแต่ประการใดเลย ดังนั้น โทษประหารชีวิตจึงควรถูกยกเลิกเสีย

และต่อมาปีค.ศ. 1969 ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา ได้รับฟังการโต้แย้งการลงโทษประหารชีวิต ด้วยหลักที่ว่า การลงโทษเช่นนั้นเป็นการผิดหรือขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ถือว่าเป็นการทารุณ โหดร้ายและเป็นการลงโทษที่ผิดปกติธรรมดา (Cruel and Unusual Punishment) เป็นครั้งแรก ในคดี Boykin V. Alabama ซึ่งไม่ใช่คดีฆาตกรรม ช่มชู้ แต่เป็นคดีปล้นทรัพย์ และศาลฎีกาของสหรัฐได้กลับคำพิพากษาลงโทษ แต่ไม่ใช่เพราะหลักการนี้ และต่อมาในช่วงระหว่างปลาย ค.ศ. 1970 และต้น ค.ศ. 1971 ได้มีเหตุการณ์บางอย่างซึ่งไม่เคยปรากฏขึ้นมา ก่อน กล่าวคือ ในวันที่ 11 ธันวาคม 1970 ศาลอุทธรณ์ ของสหรัฐอเมริกาได้แสดงความเห็นในการพิจารณาคดีของนาแรปส์ (Ralph Case) ว่าการประหารชีวิตสำหรับคดีช่มชู้ที่เจ้าทุกข์มิได้ถูก

ฆ่าตาย หรือได้รับอันตรายนี้ เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา มาตรา 8 ซึ่งได้บัญญัติห้ามการลงโทษที่ทารุณ โหดร้ายและผิดธรรมดา ซึ่งเน้นการชี้ขาดในทางกฎหมายเป็นครั้งแรกของศาลอุทธรณ์ ว่าพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต (Capital Statute)

แต่ในที่สุด ข้อถกเถียงของทั้งสองฝ่ายนี้ ก็ได้มีมติของศาลสูงสหรัฐอเมริกา (U.S. Supreme) โดยคะแนนเสียง 5 เสียง ต่อ 4 เสียง ในคดี ของ Furmen V. Georgia เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 1972 สนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิตแก่อาชญากรบางประเภท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด และเพื่อเป็นการป้องกันสังคม และต่อมาในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1976 ศาลสูงของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการประกาศรับรองเป็นอีกวาระหนึ่ง “การลงโทษประหารชีวิต แก่อาชญากรบางประเภท ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” เพราะกฎหมายได้เปิดช่องไว้ให้ศาลสามารถเลือกที่จะลงโทษได้ จึงทำให้โทษประหารชีวิตได้ถูกนำกลับมาใช้ได้อีกในประเทศสหรัฐอเมริกา

วิธีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา มีอยู่ทั้งหมด 5 วิธี กล่าวคือ

- (1) การประหารชีวิตด้วยการฉีดยา หรือสารพิษ (Lethal Injection)
- (2) การประหารชีวิตด้วยวิธีการนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า (Electric Chair)
- (3) การประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ (Hanging)
- (4) การประหารชีวิตโดยการรมแก๊ส (Gas Chamber)
- (5) การประหารชีวิตโดยการยิงเป้า (Firing Squad)

การประหารชีวิตในประเทศอังกฤษ

ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างถึงใน วิศิษฐ์ เจนนานนท์, 2545, น. 101) กล่าวว่า ประเทศอังกฤษมีระบบกฎหมายแบบ Common Law การลงโทษประหารชีวิตในประเทศอังกฤษมีมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งการลงโทษมีความรุนแรงมาก และมีวิธีการมากมาย ตลอดจนวิธีพิจารณาคดีของศาล ใช้วิธีการทรมานร่างกายเพื่อบีบบังคับ คล้ายจารีตนครบาลของไทยเพื่อให้ได้ความจริงจากจำเลย การลงโทษประหารชีวิต ในประเทศอังกฤษสมัยก่อนมีมากมายและธรรมดา แม้จะทำผิดเล็กน้อย ก็จะถูกตัดสินประหารชีวิต

ต่อมาในสมัยของพระนางวิกตอเรีย จึงได้มีการยกเลิกการประหารชีวิต ส่วนความผิดประเภทอื่น ๆ ยังคงไว้ซึ่งความผิดฐานฆ่าคนตาย ฐานกบฏ ก่อการจลาจล หรือก่อการอันใดอันเป็นการทรยศต่อชาติในเวลาสงคราม รวมทั้งการประหารชีวิตคนต่างชาติที่เข้ามากระทำการร้ายในประเทศ

ประเทศอังกฤษถือว่า การประหารชีวิตผู้ต้องโทษเป็นสิ่งจำเป็น จึงมีวิธีการประหารชีวิตที่มิดชิดเรียบร้อย โดยต้องทำให้นักโทษตายจริงในเวลาอันรวดเร็วจึงนิยมวิธีการแขวนคอ แต่ไม่นิยมวิธีการตัดศีรษะเหมือนประเทศในยุโรป (ฝรั่งเศสและเยอรมนี) เพราะการตัดศีรษะ ศพจะอยู่ในสภาพแยกออกจากกัน หรือการใช้ไฟฟ้าอย่างสหรัฐอเมริกาอาจทำให้ศพอยู่ในสภาพที่ไม่ดี

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ประเทศอังกฤษได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต หลังเกิดคดีสำคัญ ๆ อันนำมาซึ่งข้อถกเถียงในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นกระแสที่รุนแรงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1952 เป็นต้นมา โดยปัจจุบันแทนที่ศาลอังกฤษจะลงโทษนัก ศาลจะส่งตัวผู้ต้องโทษไปยัง คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิเศษพิจารณาตัดสินว่าควรปฏิบัติอย่างไรต่อผู้กระทำความผิดนั้น ๆ

การประหารชีวิตในประเทศฝรั่งเศส

ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างถึงใน วิศิษฎ์ เจนนานนท์, 2545, น. 102) ประเทศฝรั่งเศสมีการลงโทษประหารชีวิตมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสยังคงบัญญัติให้มีการลงโทษประหารชีวิตอยู่ เช่น ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาบับปัจจุบัน มาตรา 196 ในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

และสำหรับวิธีการประหารชีวิตตามมาตรา 12 ของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ให้ประหารชีวิตโดยการตัดศีรษะ ซึ่งตามกฎหมายีกา ลงวันที่ 20 มีนาคม 1972 ให้ประหารชีวิตโดยตัดศีรษะด้วยเครื่องกิโยติน แต่ในปัจจุบันมีข้อยกเว้นอยู่หลายกรณีที่ทำให้ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า เช่น มาตรา 13 ของประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะในความผิดอันเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ

ในราวปี ค.ศ. 1965 มีคนหลายกลุ่มเสนอแนวความคิดให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งมีที่มาจากประเทศอังกฤษ เหตุผล คือ การลงโทษประหารชีวิตนอกจากเป็นโทษที่รุนแรงโหดร้าย ยังไม่มีประโยชน์ในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยได้ หรือในกรณีที่มีความผิดพลาดทางกระบวนการยุติธรรม เมื่อตัดสินประหารชีวิตแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ และไม่อาจนิรโทษกรรมได้ ทำลายสิทธิมนุษยชน แต่ก็ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่ถึงแม้ว่าจะมีผู้คัดค้านในหลายฝ่าย

การประหารชีวิตในประเทศจีน

ประเสริฐ เมฆมณี (อ้างถึงใน วิศิษฎ์ เจนนานนท์, 2545, น. 100-101) ตามกฎหมายในราชอาณาจักจีนโบราณ อนุญาตให้มีการทรมาน การลงโทษประเภทปาเถื่อนและวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่แปลก อันเป็นวิธีที่จีนคิดขึ้นมาเอง มิได้นำแบบอย่างมาจากประเทศตะวันตกหรือเอเชียด้วยกัน วิธีการประหารชีวิตที่นิยมกันมากในสมัยโบราณ คือ การตัดศีรษะด้วยดาบ ด้วยขวาน ยังมีวิธีการรัดคอให้ตายทีละน้อย ๆ หรืออาจเป็นการปล่อยให้ตายทีละน้อย จะเห็นได้ว่าวิธีการประหารชีวิตของจีนสมัยโบราณ จะใช้วิธีการที่รุนแรงผิดไปจากประเทศอื่น ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะประเทศจีนมีประชากรมาก ผู้มีอำนาจในการปกครองจึงพยายามหาวิธีการเพื่อควบคุมสังคมให้ปกติเรียบร้อย และต้องแสดงแสนยานุภาพของตนเพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัว

ในปัจจุบันนี้ประเทศจีนมีการประหารชีวิตน้อย ส่วนมากใช้ในกรณีความผิดที่รุนแรง เช่น คดีต่อต้านการปฏิวัติ การลอบสังหารผู้นำ การฆาตกรรมบุคคลสำคัญของประเทศ และต้องพิจารณาเจตนาารมณ์ของการกระทำนั้น ๆ ด้วย

การยกเลิกโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ

โทษประหารชีวิตเป็นโทษขั้นสูงสุดที่สามารถลงโทษได้ตามประมวลกฎหมายอาญา ฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 แต่ประเทศฝรั่งเศสก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องการลงโทษจากซีซาร์เบคคาเรีย (Cesar Beccaria) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลีซึ่งกล่าวว่า การลงโทษที่รุนแรงนั้นนอกจากจะมีชีวิตที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดบุคคลกระทำผิดแล้วยังขัดกับความยุติธรรมและลักษณะของสัญญาประชาคม สำหรับเบคคาเรีย การลงโทษจะได้ผลดีต่อเมื่อการลงโทษนั้นได้สัดส่วน สมเหตุสมผลรวดเร็ว และไม่ขัดกับหลักมนุษยธรรม ดังนั้น ซีซาร์เบคคาเรีย จึงไม่เห็นด้วยที่ให้มีโทษประหารชีวิต สำหรับโทษที่ได้กระทำผิดร้ายแรง เพราะว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายและรุนแรงเกินไป

การประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศฝรั่งเศสเริ่มขึ้นสำหรับความผิดทางการเมืองเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1848 มาตรา 5 ได้ประกาศยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางการเมือง ต่อมาเมื่อประเทศฝรั่งเศสได้เข้าเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ประเทศฝรั่งเศสได้ออกรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1980 ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตสำหรับเด็ก 209 และในที่สุดเมื่อปี ค.ศ. 1981 ประเทศฝรั่งเศสได้ออกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 81-908 ลงวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 1981 ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตอย่างเด็ดขาดสำหรับการกระทำ ความผิดทั้งหมด กฎหมายดังกล่าวเสนอโดยนายโรแบร์ต บาแดงแดร์ (Robert Badinter) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในขณะนั้น (รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดขั้นโทษ และการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา, 2549)

ความจริงที่น่าเศร้าของฆาตกรรมในสมัยก่อนที่มนุษย์บันทึกไว้ในตำนานการสร้างโลกของคัมภีร์ไบเบิลภาษาฮีบรู กล่าวคือเมื่อพระเจ้าสร้างอดัมกับอีฟ พวกเขามีลูกชายสองคน คือ เคนกับอาเบล เคนได้ฆ่าน้องชาย คือ อาเบลและตอบคำถามของพระเจ้าที่ว่าอาเบล อยู่ไหนด้วยคำพูด

ที่ถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติว่า “ข้าไม่รู้ ข้าต้องดูแลน้องด้วยหรือ” พระเจ้าซาปให้เคนใช้ชีวิตหลังจากนั้นเร่ร่อนทั่วผืนโลกและตีตราเคนไว้ เพื่อห้ามไม่ให้ทุกคนที่เจอ เคนนั้นฆ่าเขา บทเรียนต่อมนุษย์ในเรื่องนี้คือ แม้แต่ชีวิตของอาชญากรเร่ร่อนคนนี้ก็เป็นสิ่งมีค่า จากนั้นมนุษย์เริ่มเรียนรู้ว่าเราไม่ควรฆ่าแกงกัน แม้กระทั่งฆ่าเพื่อลงโทษคนที่ฆ่าคนอื่น มีการบันทึกไว้ว่ารัฐทัศนียเป็นแห่งแรกที่ตรากฎหมายเช่นนี้ไว้เมื่อ ค.ศ. 1786 เวเนซุเอลาเป็น รัฐสมัยใหม่ประเทศแรกที่ปฏิเสธโทษประหารชีวิตทุกวันนี้ว่าคดียุติธรรมของประเทศทั่วโลกยกเลิกโทษ ประหารชีวิต จุดยืนของรัฐประชาธิปไตย เสรีเป็นเรื่องสำคัญ เราไม่ต้องการให้ประเทศอย่างอิหร่าน หรือจีนมาเป็นตัวกำหนดมาตรฐานคุณธรรมให้กับโลก

สหรัฐอเมริกาเป็นกรณีพิเศษ มีการใช้โทษประหารชีวิตใน 38 มลรัฐขณะที่มีการยกเลิก แล้ว ใน 12 รัฐ เจ้าหน้าที่รัฐไทยมักอ้างอยู่เสมอว่า โทษประหารชีวิต ยังมีอยู่ในสหรัฐอเมริกา ประหนึ่งเป็นการยอมรับว่าความเป็นเสรีประชาธิปไตยสุดขีดทำให้การใช้โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ ยอมรับกันได้ เราจะได้ภาพที่ชัดเจนขึ้นถ้าดูจากรายชื่อประเทศที่มีอัตราการลงโทษประหารชีวิต มากที่สุด

สิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีอัตราการลงโทษประหารชีวิตต่อประชากรสูงที่สุดในโลก จากข้อมูลขององค์กรนิรโทษกรรมสากล สิงคโปร์ไม่เปิดเผยสถิติตัวเลขที่แน่นอน ส่วนจีนเป็นประเทศที่มีอัตราการประหารชีวิตภายในประเทศสูงสุดและมีการประหารชีวิตคนเพิ่มขึ้นทุกปีในอัตราที่สูงกว่า ทั่วโลกทั้งหมดรวมกัน มีการประเมินกันว่าคนถูกประหารในจีนมีราว 10,000 กว่ารายต่อปี กลไก การลงโทษประหารชีวิตของรัฐบาลจีนเป็นเครื่องมือเด็ดขาดที่สุด ในการคงไว้ซึ่งอำนาจทางการเมือง และการปราบปรามอาชญากรรมและคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามการนี้ก่อให้เกิดคำถามว่าจีนมุ่งมั่นเรื่อง หลักนิติธรรมเพียงใด เป็นที่สงสัยกันทั่วไป กระทั่งในแวดวงรัฐบาลเองว่า มีผู้บริสุทธิ์หลายรายเกินไปที่ โดนลงโทษประหารชีวิตปีนีเอง มีหลายกรณีที่ได้รับการเปิดเผยออกมาว่า ศาลได้ตัดสินลงโทษผิดคน จนนำไปสู่การประหารชีวิตในที่สุด หรือในกรณีที่เป็นการฆ่าขายบริสุทธิ์หนึ่งรายโดนประหารไปแล้ว ด้วยแรงกดดันจากประชาคมโลก การปฏิรูปการลงโทษประหารชีวิตได้กลายเป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วน ในระบอบกฎหมายจีน ภายใต้การควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในแวดวงกฎหมายก็มีการอภิปราย เรื่องการปรับปรุงกฎหมายอาญากันอย่างกว้างขวาง แต่การปฏิรูปไม่ใช่เรื่องที่แน่นอน พวกสายเหยี่ยว ยอมรับไม่ได้ที่อำนาจของตำรวจจะลดลงและศาลจะตัดสินคดีอย่างเคร่งครัดมากขึ้น การปฏิรูป การลงโทษประหารชีวิตที่ศาลประชาชนสูงสุดของจีนประกาศและที่สื่อมวลชนรายงานกันใหญ่โตนั้น ทำ्यที่สุดเป็นเพียงการย้อนกลับไปสู่สภาพการที่ไม่ต่างจากปี ค.ศ.1980 เท่านั้นเอง ทำไมสหรัฐถึงถูก จัดอันดับให้เป็นประเทศที่หัวรั้นที่สุดในเรื่องโทษประหารชีวิต สหรัฐสืบทอดมรดกทางนโยบายมาจาก

อังกฤษซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมเก่า แต่ในขณะที่อังกฤษได้ก้าวหน้าไปแล้วด้วยการเดินตาม แนวของยุโรป สหรัฐยังคงฝักใฝ่แนวเคร่งจารีตทางศาสนาและอำนาจนิยมอันเป็นกระพี้ของมรดกยุโรป ที่จริงแล้วคู่ปฏิปักษ์สองฝ่าย คือมุสลิมเคร่งจารีตและสหรัฐที่เคร่งจารีตนั้นมิอะไรที่เหมือนกัน ชาตินี้ในโลกไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยจากการยึดติด โทษประหารชีวิตในดินแดนที่อ้างว่าระบบกฎหมายของตนเป็นรูปแบบที่ควรเอาเยี่ยงอย่าง ตรงกันข้ามประเทศเกิดใหม่อย่างติมอร์ตะวันออก กลับแสดงจุดยืนการให้คุณค่าชีวิต เพราะพลันที่ได้รับเอกราช ก็ได้ลงนามรับรองกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านโทษประหารชีวิตด้วยทุกสาเหตุและทุกเวลา

การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ประวัติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

วิวัฒนาการการลงโทษผู้กระทำผิดในทุกประเทศ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือเริ่มจากการลงโทษอย่างโหดร้ายเพื่อตอบแทนให้สมแค้น เพื่อข่มขู่ยับยั้งให้เกรงกลัวและเข็ดหลาบ แล้วคลี่คลายลงมาเป็นการฟื้นฟูอบรมแก้ไขให้คืนดีรูปแบบการลงโทษในแต่ละยุคสมัยก็เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการปกครอง และสังคมเป็นสำคัญ

การราชทัณฑ์ของประเทศไทย อาจแบ่งวิวัฒนาการเป็น 3 ยุค คือ

1. ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5
2. ยุคแห่งการปรับปรุงในสมัยรัชกาลที่ 5
3. ยุคปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่สมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

1. ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5

สมัยกรุงศรีอยุธยา

แม้กฎหมายเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะสูญหายไปมาก แต่จากกฎหมายตราสามดวงซึ่งได้ประมวลไว้ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ สามารถแสดงให้เห็นเค้าโครงการลงโทษในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ว่า เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้น ตอบแทน และข่มขู่ยับยั้ง เพราะมุ่งลงโทษที่ตัวผู้กระทำผิดอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตในพระอัยการขบถศึก อันว่าด้วยโทษทเวดิงษกรรมกรณ์ 32 ประการ ได้กำหนดวิธีการประหารชีวิตหลายรูปแบบอย่างน่าสยดสยอง

การลงโทษสมัยอยุธยา พอจะประมวลได้ ดังนี้

1. การประหารชีวิต ปกติใช้วิธีตัดศีรษะด้วยดาบ แต่ในกรณีกบฏได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่โหดร้ายทารุณอย่างยิ่ง ซึ่งเข้าใจว่ามุ่งหมายข่มขู่ให้เกรงกลัว และในกรณีลงโทษพระราชวงศ์ก็มีวิธีประหารชีวิตแตกต่างจากสามัญชน
2. การลงโทษร่างกายให้เจ็บปวดทรมาน โดยปกติใช้เสียนด้วยหวาย หรือทวนด้วยลวดหนั่ง จองจำหรือพันธนาการด้วย เชือกคา พวงคอ ล่ามโซ่ ตรวน ขึ้นขาหย่าง บันทอนอวัยวะด้วยการตัดมือ ตัดเท้า ตอกเล็บ ควักนัยตา แหวะปาก ตัดลิ้น
3. ประจาน ได้แก่ สักหน้าหรือตัว แหวะหน้าผากหรือแก้ม พร้อมทั้งจำเครื่องพันธนาการ มีคนตีฆ้องร้องประกาศความชั่วตระเวนไปรอบเมือง
4. ปรับตามลักษณะความร้ายแรงของความผิดและตามฐานันดรศักดิ์
5. ริบทรัพย์สิน มักคู่กับโทษประหารชีวิต เรียกว่า ริบราชบาตรคือถูกริบทั้งหมดทั้งทรัพย์สิน เงินทอง รวมทั้งลูกเมีย
6. โทษจำคุกไม่มีกำหนดยาวนานเท่าใด แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวจะโปรดพระราชทานอภัยโทษ หรือมีพระบรมราชโองการสั่งให้เป็นอย่างไร

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์

หลักการและแนวความคิดในการลงโทษก็ไม่แตกต่างกับสมัยอยุธยามากนักเรือนจำในกรุงเทพฯ มี 2 อย่าง คือ "คุก" ใช้เป็นสถานที่จำขัง ผู้ร้ายที่มีกำหนดโทษสูง 6 เดือนขึ้นไป ส่วนผู้ต้องขังที่มีการกำหนดโทษตั้งแต่ 6 เดือนลงมาก็ให้ขังไว้ใน "ตะราง" ซึ่งมีอยู่หลายตะรางด้วยกันสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับบัญชากิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอกอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง มีสถานที่คุมผู้ต้องโทษ เรียกว่าตะรางประจำเมืองถ้าเป็นกรณีความผิดฉกรรจ์มีโทษ ผู้ว่าราชการเมืองต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดมายังกระทรวงเจ้าสังกัด การคุมขังนักโทษในสมัยนั้นมิได้มีกฎข้อบังคับไว้โดยเฉพาะให้แล้วแต่ผู้ว่าราชการ เมืองจะกำหนดขึ้นใช้เองตามแต่จะเห็นควร

2. ยุคแห่งการปรับปรุงสมัยรัชกาลที่ 5

นับเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงงานราชทัณฑ์ของไทย ให้ก้าวหน้าขึ้นทรงจัดระเบียบการคุกตะรางใหม่ เมื่อ ร.ศ.110 โดยได้มีการยกเลิกจารีตนครบาลอันโหดร้าย และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ.120 เพื่อใช้บังคับกิจการเรือนจำ เป็นการเฉพาะ ทรงวางระเบียบข้อบังคับเรือนจำ ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ด้วยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งมีหลักการและวิธีการลงโทษที่ได้ผ่อนคลายความทารุณโหดร้ายลงไปมาก อีกทั้งได้บัญญัติวิธี

การลงโทษผู้กระทำผิดอาญาแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และเรือนจำ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้ประกาศตั้งกรมราชทัณฑ์ขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 โดยรวมกิจการเรือนจำทั่วราชอาณาจักรไว้ในสังกัดกรมราชทัณฑ์กระทรวงนครบาล การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายข้อบังคับอันเดียวกัน นับว่าการราชทัณฑ์ไทยได้พัฒนาไปสู่แนวทางที่มีเหตุผลยิ่งขึ้น

3. ยุคปัจจุบัน

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การราชทัณฑ์ไทยได้วิวัฒนาการการเข้าสู่ยุคปัจจุบันเริ่มจากการสร้างเรือนจำกลางบางขวางให้เป็นเรือนจำที่ทันสมัยในปี พ.ศ. 2477 แก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีประหารจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการประหารชีวิตโดยใช้ปืน มีการกำหนดนโยบายอาญาและหลักทัณฑ์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและตามหลักการของอารยะประเทศยิ่งขึ้น ประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 กำหนดหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และมุ่งในเรื่องการฟื้นฟูอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีต่อไป

วิธีการลงโทษประหารชีวิต

การประหารชีวิตด้วยดาบ

ในสมัยโบราณการลงโทษประหาร เรียกว่า "กุดหัว" โดยใช้ดาบฟันคอนักโทษเด็ดขาด ดาบที่ใช้ในการประหารมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ครูเพชรฆาตเป็นผู้จัดทำดาบขึ้น มีดาบปลายแหลม ดาบปลายตัด และดาบหัวปลาไหล การประหารชีวิตครั้งใดจะใช้ดาบชนิดใด ให้อยู่ในดุลพินิจของครูเพชรฆาต

เพชรฆาตผู้ทำหน้าที่ประหารชีวิตมี 3 คน คือ ดาบที่หนึ่ง และตัวสำรองอีก 2 คน เรียกว่า ดาบสอง และดาบสาม ถ้าดาบหนึ่งฟันคอไม่ขาด ดาบสองจะต้องซ้ำ ถ้ายังไม่ขาดดาบสามก็ต้องเชือดให้ขาด ส่วนพิธีการประหารชีวิตด้วยดาบ มีวัตถุเครื่องมือใช้และพิธีทางไสยศาสตร์หลายอย่าง เช่น มีสายมงคลล้อมรอบบริเวณประหาร กันผีตายโหงจะเอียน การตัดสายมงคลต้องใช้มีดโดยเฉพาะ จะใช้ของอื่นไม่ได้ เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 การประหารชีวิตนักโทษด้วยดาบมักทำพิธีกันที่วัด โดยคุมตัวผู้ต้องโทษประหารเดินทางโดยทางเรือออกจากคุกในลักษณะจองจำครบ 5 ประการ ดังจะสรุปขั้นตอนของการประหารชีวิตด้วยดาบ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ดังนี้

1. เมื่อลูกขุน ณ ศาลาลูกขุน ณ ศาลหลวง วางโทษประหารชีวิต ก็จะนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประหารชีวิต
2. ก่อนจะนำตัวไปประหารชีวิต จะต้องถูกเขียน 3 ยก ๆ ละ 30 ที่ รวม 90 ที่
3. จัดอาหารคาวหวานมื้อสุดท้ายให้นักโทษกินก่อนประหาร และนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟัง
4. นักโทษประหารถูกจับนั่งมัดกับหลักไม้กางเขนแบบกาจับหลัก
5. เพชฌฆาตเอาดินเหนียวอุดหู อุดปาก และแปะไว้ที่ต้นคอนักโทษ เพื่อกำหนดตรงที่จะฟันจากนั้นเพชฌฆาตดาบสองจะร่ายรำไปมา เพื่อรอจังหวะให้จิตนักโทษสงบ พร้อมกับเพชฌฆาตดาบหนึ่งลงดาบฟันคอทันที
6. เมื่อประหารแล้ว เจ้าหน้าที่จะตัดเส้นเท้า เพื่อกุดตรวนออกแล้วสับร่างกายหรือแล่นเนื้อให้ทานแก่แร้งกา
7. เอาหัวเสียบประจาน

การประหารชีวิตด้วยปืน

ปัจจุบันการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนจากการประหารชีวิตด้วยดาบมาเป็นการประหารชีวิตด้วยปืน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา เรียกว่า การยิงเป้า วิธีการประหารชีวิตจะเริ่มขึ้นโดยเจ้าหน้าที่อ่านคำสั่งศาลและฎีกาทูลเกล้าซึ่งพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานฯ คืบมาให้ผู้ต้องโทษฟังและลงชื่อรับทราบ ต่อจากนั้นเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนประวัติให้ถูกต้องและอนุญาตให้ ผู้ต้องโทษจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการจำเป็นอื่นใดเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วจึงให้ผู้ต้องโทษฟังเทศน์จากพระภิกษุสงฆ์ หรือนักพรต ในนิกายศาสนาที่ผู้ต้องโทษเลื่อมใสแล้วให้รับประทานอาหารเป็นมื้อ สุดท้าย จากนั้นนำผู้ต้องโทษเข้าสู่หลักประหารซึ่งเป็นลักษณะเป็นไม้กางเขนมีความสูงขนาดใหญ่ โดยผู้ต้องโทษจะถูกมัดด้วยสายดิบ ให้ยืนหันหน้าเข้าหลักประหารซึ่งมีไม้บังคร่อม ป้องกันมิให้ผู้ต้องโทษยืนตัวงอ หรือเข้าอ่อน ข้อมือทั้งสองผูกมัดติดกับหลักประหารในลักษณะประนมมือ กำคนน่ารักไม้รูปเทียนไว้ เจ้าหน้าที่นำจากประหารซึ่งมีเป่าวงกลมติดอยู่กับฉาก ตั้งเล็งให้เป้าอยู่ตรงจุดกลางหัวใจของผู้ต้องโทษ กึ่งจากด้านหลังผู้ต้องโทษประมาณ 1 ฟุต เพื่อกำบังมิให้เจ้าหน้าที่ผู้ลั่นไกปืนเห็นตัวผู้ต้องโทษ แทนปืนประหารตั้งอยู่กึ่งจากฉากประหารประมาณ 4 เมตร เมื่อพร้อมแล้วเจ้าหน้าที่ให้สัญญาณ โดยโบกธงสีแดง ผู้ทำหน้าที่ลั่นไกปืน คณะกรรมการประหารชีวิตร่วมกันตรวจสอบจนแน่ใจว่านักโทษถึงแก่ความตายอย่างแท้จริง จากนั้นเจ้าหน้าที่จะจัดพิมพ์ลายนิ้วนักโทษประหารเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อยืนยันว่าไม่ประหารชีวิตผิดตัว

เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต

1. หลักประหารชีวิต

หลักไม้กางเขน การประหารชีวิตด้วยดาบและปืนกลใช้ไม้กางเขนสำหรับมัดผู้ต้องโทษการประหารด้วยปืนกลให้ยืนหันหลัง หรือพุดง่าย ๆ ว่ายิงข้างหลังนั่นเองการใช้หลักไม้กางเขนก็เพื่อไม่ให้ดิน ทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2481

2. ฉากสำหรับกั้นนักโทษประหารชีวิต

ฉากไม้ชนิดตั้งรูปสี่เหลี่ยมมีผ้าซึ่ง การประหารด้วยการยิง จะมีฉากไม้ชนิดตั้งรูปสี่เหลี่ยมมีผ้าซึ่งบังข้างหลังนักโทษ ที่ถูกประหารชีวิตห่างประมาณ 1 เมตร มีเป้ารูปหัวใจปิดไว้บนฉากตรงจุดกลางระดับหัวใจผู้ถูกประหารเป็นเป้าสำหรับเล็งปืน เมื่อพร้อมแล้ว เจ้าหน้าที่ให้สัญญาณโดยโบกธงสีแดง ผู้ทำหน้าที่เพชฌฆาตลั่นไกปืนทะเลาะเป้ากระดากที่จัดระดับตรงกับหัวใจพอดีฉากไม้ที่ตั้งแสดงในพิพิธภัณฑ์ ปรากฏหลักฐานว่าทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2481

3. ปืนที่ใช้สำหรับประหารชีวิต

ปี พ.ศ. 2477 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ว่าด้วยการประหารชีวิตจากการ "ให้เอาไปตัดศีรษะเสีย" เป็น "ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย" ปืนกลมือที่ใช้ประหารชีวิตครั้งแรกเป็นปืนกลมือแบบแบล็คมันต์ ใช้ประหารชีวิตครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2478 ต่อมาประมาณพ.ศ.2520 ได้มีการ เปลี่ยนปืนกลมือจากแบล็คมันต์เป็นปืนกลแบบเอชเค สำหรับปืนกลมือแบล็คมันต์นี้ใช้ประหารชีวิตผู้ต้องขังมาแล้วจำนวน 213 คน

4. กระสอบทรายสำหรับป้องกันกระสุนปืน (เดิมใช้มูลดิน)

ในการประหารชีวิตด้วยปืน จะมีอุปกรณ์สำหรับป้องกันกระสุนปืนที่อาจจะเกิดจากการยิงพลาด จึงมีกระสอบทรายวางไว้หลังหลักประหารเพื่อป้องกันกระสุน ในอดีตที่ยังไม่มีกระสอบทรายก็ได้ใช้มูลดินเป็นเครื่องป้องกัน

การประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

ปัญหาอาชญากรรมที่มีความรุนแรงขึ้นโหดเหี้ยมในการกระทำมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีการเรียกร้องให้มีการจัดการกับผู้กระทำผิดให้สาสมกับความผิด มิให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป เสียงเรียกร้องให้มีโทษประหารชีวิตและการดำเนินการประหารชีวิตอย่างจริงจัง ทันทันทันใด จะมีปรากฏอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ แต่ทุกครั้งที่มีการประหารชีวิตเกิดขึ้น ก็จะมีเสียงเรียกร้องจากฝ่ายสิทธิมนุษยชน และองค์กรศาสนาต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ในกรณีที่จะให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเสีย เพราะเป็นการลงโทษที่ทารุณ โหดร้ายและไร้มนุษยธรรม โดยเฉพาะวิธีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าแขวนคอ หรือเก้าอี้ไฟฟ้า เพราะดูเป็นการลงโทษที่

ทารุณโหดเหี้ยม ด้วยเหตุนี้ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ ได้เริ่มเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากการประหารชีวิตด้วยวิธีการยิงเป้า การแขวนคอ การใช้เก้าอี้ไฟฟ้า และการใช้แก๊ส มาเป็นการฉีดยาแทน

สหรัฐเป็นประเทศแรกที่มีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าการประหารชีวิตด้วยการใช้เก้าอี้ไฟฟ้า ผู้ถูกประหารมีอาการไหม้เกรียมและไม่ตายในทันทีทันใด ในขณะที่การประหารชีวิตด้วยการใช้แก๊ส ผู้ถูกประหารมีอาการบวมเป่งของหน้าตา และตายอย่างทรมาน รัฐเท็กซัสจึงเป็นรัฐแรกที่มีการประหารชีวิตโดยการฉีดยา ในปี พ.ศ. 2525 และต่อมาจึงมีรัฐอื่น ๆ หันมาใช้ในการประหารชีวิตโดยการฉีดยา จนปัจจุบันมีรัฐต่าง ๆ ที่มีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาอยู่ 26 รัฐ ใช้เก้าอี้ไฟฟ้า 11 รัฐ ยิงเป้า 2 รัฐ ใช้แก๊ส 5 รัฐ และแขวนคอ 2 รัฐ (บางรัฐมีวิธีการประหารหลายวิธี บางรัฐให้นักโทษประหารเลือกวิธีประหารได้ บางรัฐไม่ให้เลือก) และมีรัฐที่ไม่มีโทษประหารชีวิตอีก 12 รัฐ ในปี พ.ศ. 2539 ฟิลิปปินส์ก็เริ่มแก้กฎหมายให้ใช้การฉีดยาในการประหารชีวิต และปี พ.ศ. 2540 จีนก็เริ่มมีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเช่นกัน

การที่ได้มีการเปลี่ยนมาใช้ในการฉีดยาในการประหารชีวิตนั้น ก็ด้วยเหตุผลว่าการประหารชีวิตโดยการฉีดยาไม่ก่อให้เกิดการเปรอะเปื้อนเลือดตามร่างกายของผู้ถูกประหาร นอกจากนี้ยังเป็นการตายทันที ผู้ถูกประหารไม่ได้รับการทรมาน จึงดูเป็นการตายที่ไม่โหดร้ายทารุณ นอกจากนี้ ยังเสียค่าใช้จ่ายในการประหารแต่ละครั้งต่ำอีกด้วย

สำหรับในประเทศไทย การประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้นำไปยิงเสียให้ตาย ดังนั้นการประหารชีวิตจึงต้องใช้วิธีการยิง ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อมีการประหารชีวิตด้วยวิธีการยิงเป้า ก็มักจะมีเสียงคัดค้านจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ โดยกล่าวหาว่าเป็นการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย เพราะนักโทษอาจไม่ตายทันที บางครั้งต้องมีการยิงซ้ำ และมีการเปรอะเปื้อนของเลือดตามร่างกาย เป็นการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรม ที่รัฐพึงจะปฏิบัติต่อพลเมืองแม้จะเป็นผู้กระทำผิด

แต่เสียงเรียกร้องในสังคมจากหลายฝ่าย ที่ต้องการให้มีการประหารชีวิตอยู่ต่อไปในประเทศไทย ทำการยกเลิกโทษประหารชีวิตคงเป็นไปได้ยาก แต่อาจทำได้โดยการใช้วิธีการที่ดูเป็นการไม่ทารุณ โดยเปลี่ยนไปใช้การประหารชีวิตโดยการฉีดยา ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติที่มีมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงประสิทธิภาพในการป้องกันสังคมได้โดยการกันผู้ที่เป็นอันตรายให้ออกจากสังคมไป

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการประหารชีวิตโดยการฉีดยานี้ จะมีขั้นตอนในการประหารชีวิตเช่นเดียวกับการประหารชีวิต โดยวิธีอื่น ๆ กล่าวคือ ในสหรัฐจะมีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนการประหาร เช่น ก่อนการประหาร 4 วัน นักโทษประหารจะถูกนำตัวจากแดนนักโทษประหารไปสู่ห้องขังพิเศษสำหรับนักโทษประหารโดยเฉพาะ ซึ่งจะถูกเฝ้าดูจากเจ้าหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง จดหมายทุกฉบับจะถูกถ่ายสำเนาให้ ส่วนฉบับจริงจะเก็บไว้เนื่องจากกลัวว่าจะมียาพิษยาเสพติดหรือยาอื่น ๆ เคลือบมา การโทรศัพท์ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำก่อน ในช่วงนี้อาจมีญาติมาเยี่ยมได้ ก่อนการประหาร 2 วัน ผู้บัญชาการจะตรวจตราเพื่อเตรียมอุปกรณ์ในการประหารให้พร้อม รวมทั้งเตรียมการเกี่ยวกับใบมรณบัตรและการเคลื่อนย้ายศพ และก่อนการประหารหนึ่งวัน เจ้าหน้าที่ประหารจะเตรียมอุปกรณ์เข็มฉีดยาและยา และอุปกรณ์สำรองให้พร้อม มีการจัดเตรียมพื้นที่หรือห้องสำหรับผู้สื่อข่าว ที่เข้าไปทำข่าวในเรือนจำ รวมทั้งพยานที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ในการประหาร

เวลา 18.00 น. เจ้าหน้าที่จะจัดอาหารมื้อสุดท้ายไปให้นักโทษประหารรับประทาน เวลา 22.00 น. ผู้สื่อข่าว และพยานจึงได้รับอนุญาตให้เข้าเรือนจำและได้รับการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ถึงขั้นตอนการประหาร เวลา 23.30 น. จึงได้เริ่มดำเนินการเพื่อเตรียมการประหารซึ่งจะเริ่มเวลาเที่ยงคืนตรงเมื่อใกล้ถึงเวลาประหาร เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษประหารจากห้องขังไปที่ห้องประหาร แต่แทนที่จะนำนักโทษประหารไปยืนตรงกับหลักประหารก็เปลี่ยนเป็นการให้นอนบนเตียงประหารตรง และผูกด้วยสายหนัง ทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง 2 ข้าง ซึ่งอยู่ในท่าทางออกทำให้ไม่สามารถดิ้นได้

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดีจะมาติดเครื่องวัดการเต้นของหัวใจเข้ากับตัวนักโทษเพื่อตรวจสอบการตายหลังการฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเต้นของหัวใจ จากนั้นจึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่หรือที่หลังมือทั้ง 2 ข้าง ข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริงอีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็มโยงไปยังเครื่องฉีดยา เมื่อได้เวลา เจ้าหน้าที่เรือนจำก็จะให้สัญญาณในการดำเนินการประหารได้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชรฆาต 2 คน ซึ่งอยู่ในห้องฉีดยาจะมี 2 ปุ่มกดคนละปุ่ม แต่จะมีปุ่มเดียว ที่ปล่อยยาเข้าร่างดังนั้น เจ้าหน้าที่ทั้ง 2 จึงไม่มีโอกาสทราบได้ว่าใครเป็นผู้กดปุ่มปล่อยยาเข้าเส้น แต่สำหรับประเทศที่ไม่ใช้เครื่องฉีดยาอัตโนมัติ จะใช้คนฉีดยาด้วยมือซึ่งจะมีคนเดียว ฉีดเข้าแขนซ้ายหรือขวา การฉีดไม่ได้ไปยื่นฉีดที่แขน แต่ต่อสายยางออกมาและผู้ที่ฉีดจะอยู่หลังม่าน

ยาที่ใช้ฉีดจะมี Sodium Penrotha¹ ในสารละลาย 20-25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Potassium chloride 50 cc ยาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวิจัยของ คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัย เท็กซัส ว่าจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นยาทั่วไปซึ่งถ้าให้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควรต้องค่อย ๆ ปล่อยเข้าไปในเส้นเลือดและใช้ถึง 3 ชนิด ดังนั้นที่ลัวกันว่าจะนำยานี้ใส่เข็มแล้วไปจิ้มคนทั่วไปนั้น จะไม่เป็นอันตรายใด ๆ และหากจะทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ก็ใช้ยาพิษอื่น ๆ จะไม่ยุ่งยากเท่าวิธีดังกล่าวนี้

การฉีดยา เริ่มแรกจะปล่อยยา Sodium chloride เข้าไปให้หลักก่อน จากนั้นจึงปล่อย Pancuroniumbromide และ Potassium chloride ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิต ภายในไม่กี่นาที เมื่อนักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะขอให้นายแพทย์ของ เรือนจำเข้าตรวจยืนยันการตายของผู้ต้องขัง และประกาศเวลาตายต่อหน้าพยานรวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทั้งสิ้นประมาณ 20-30 นาที ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร จะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง และเคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก 1 วัน ตลอดเวลาจะมีการถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้

สำหรับในประเทศไทยหากมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารมาเป็นการฉีดยานี้ ขั้นตอนการประหารจะแตกต่างจากในสหรัฐเพราะการประหารชีวิตของไทยจะกระทำโดยทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดยปกติจะเป็นเวลาเย็น นักโทษประหารจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า เมื่อเจ้าหน้าที่เดินเข้าไปในแดนประหารและนำตัวผู้ใดออกมา เมื่อนั้นจึงจะรู้ตัว และเมื่อผ่านพิธีการด้านการตรวจสอบบุคคล พิธีกรรมทางศาสนาและอื่น ๆ แล้ว จะถูกนำตัวเข้าสู่แดนประหารซึ่งในขณะนี้แทนที่จะเป็นการนำไปผูกกับหลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการนำไปสู่เตียงประหารนั่นเอง

ทั้งนี้ การเปลี่ยนจากการประหารชีวิตโดยการยิงเป้ามาเป็นการฉีดยานี้ อาจทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมมากนัก เพราะสามารถใช้ห้องประหารในเรือนจำกลางบางขวาง เช่นเดิมหากกัน จัดหาเตียงและสายหนังรัด และจัดอุปกรณ์เข็มและเครื่องฉีดยาเพิ่มเติม ค่าใช้จ่ายในการประหารแต่ละครั้งโดยเฉพาะค่ายาจะถูกกว่าค่ากระสุนปืน

ข้อสงสัยเกี่ยวกับการประหารชีวิตด้วยการฉีดยา

1. เหตุผลของการปรับเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดยา สารพิษเข้าร่างกายแทนคืออะไร

ปัจจุบัน เมื่อกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการประหารชีวิตนักโทษ คราวใด ก็มักมีเสียงคัดค้าน และเรียกร้องจากฝ่ายสิทธิมนุษยชนและองค์กรศาสนาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการที่จะให้มีการยกเลิก โทษประหารชีวิตเสีย โดยให้เหตุผลว่าเป็น

วิธีการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน แต่โดยเหตุ ที่ในขณะนี้ประเทศไทยยังไม่สามารถยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ อันเนื่องมาจากกระแสเรียกร้องจากฝ่ายผู้เสียหาย ดังนั้น จึงได้พิจารณาที่จะเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากวิธีการยิงด้วยปืนเป็นวิธีการประหารโดยฉีดสารพิษ เพราะพิจารณาเห็นว่าเป็นวิธีที่มีความโหดร้ายน้อยลง น่าจะเป็นการลดแรงกดดันจากองค์กรสิทธิมนุษยชนและ องค์กรศาสนาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศลงได้ระดับหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐ ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลักสิทธิมนุษยชน และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและ สิทธิทางการเมืองที่กำหนดให้การลงโทษต้องไม่ใช่วิธีการที่ทารุณโหดร้าย

2. ความนิยมใช้วิธีการนี้ในต่างประเทศที่เ็นบ้าง

เริ่มแรกที่สหรัฐ โดยมลรัฐต่าง ๆ 33 รัฐ ที่ยังมีโทษประหารชีวิตอยู่ ได้เปลี่ยนจากการประหารโดยใช้เก้าอี้ ไฟฟ้ามาเป็นการฉีดสารพิษแทนหลายรัฐ ในประเทศอื่น ๆ ก็ได้เริ่มนำไปใช้ เช่น จีน ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน กัวเตมาลา เป็นต้น

3. จะต้องมีการปรับเปลี่ยนและเตรียมอุปกรณ์บุคลากรในการฉีดสารพิษอย่างไรบ้าง

ห้องประหารคงใช้ห้องประหารของเรือนจำกลางบางขวางที่เดิมเพียงแต่จัดอุปกรณ์เพิ่มขึ้น จัดหาเตียง เครื่องฉีดยา เครื่องตรวจ สอบการเต้นของหัวใจ และยาเท่านั้น ด้านบุคลากรก็ใช้ชุดเดิม เพียงแต่เปลี่ยนจากการกดไกปืนมาเป็นการกดปุ่มปล่อยยาแต่อาจต้องฝึกการแทงเข็มเข้าเส้น และการเฝ้าดูการไหลของยาเท่านั้น

4. สารพิษที่นำมาใช้ นำมาจากไหน มีประสิทธิภาพอย่างไร

สารพิษที่ว่ามี 3 ชนิด คือ

1. โซเดียม เพนโททัล (Sodium Pentothal) ใช้ประมาณ 20-25 cc ยาตัวนี้จะทำให้หลับ เพื่อให้การฉีดสารพิษ อื่น ๆ กระทำได้ง่ายขึ้น ปกติยาชนิดนี้จะเป็นยาผง ของหนึ่ง ละลายน้ำในปริมาณ 20 cc ราคา 45 บาท

2. เพนคูโรเนียม โบมาย (Pancuronium bromide) ปริมาณ 50 cc ยาตัวนี้จะทำให้ระบบการหายใจหยุดงาน แต่ยังไม่เสียชีวิต ยาชนิดนี้เป็นยาน้ำ ราคา 48 บาท ต่อ 50 cc

3. โพแทสเซียม คลอไรด์ (Potassium Chloride) 50 cc เพื่อทำให้หัวใจหยุดเต้น ราคา 12 บาท ต่อ 20 cc ดังนั้น 50 cc ราคาประมาณ 30 บาท

5. ขั้นตอนการฉีดสารพิษเป็นอย่างไร

การใช้ยาจะต้องฉีดยาตัวแรกก่อนเพื่อให้หลับ จากนั้นจึงปล่อยยาตัวที่สองและสามตามลำดับ ผู้ถูก ประหารจะเสียชีวิตในที่นี้ การตรวจสอบการเสียชีวิต จะมีเครื่องวัดการเต้นของหัวใจให้กรรมการได้ตรวจสอบและมีแพทย์ ไปตรวจร่างกายหลังการประหารตามปกติ

การฉีดจะไม่ใช้เข็มฉีดยา แต่จะใช้เครื่องฉีดซึ่งอาจเป็นแบบอัตโนมัติกดปุ่มแล้วเครื่องทำงานเอง หรือ ใช้มือกด เพื่อผลักดันให้ตัวยาเคลื่อนเข้าสู่เส้นเลือดดำ เครื่องมือนี้มีใช้ในวงการแพทย์ทั่วไป หากเป็น เครื่องอัตโนมัติ ราคาประมาณ 50,000 - 60,000 บาท ถ้าเป็นเครื่องมือที่ใช้มือ ราคา 2,000 บาท

6. ในการฉีดสารพิษแต่ละครั้ง ต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าไร

เฉพาะค่ายา 200 บาท ส่วนค่าเบี้ยเลี้ยงเพชฌฆาต หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เท่าเดิมในการประหารด้วยปืน (เพชฌฆาต 2,000 บาท เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ไม่เกิน 10 คน เป็นเงิน 2,000 บาท ถวายพระอีก 500 บาท)

7. ยาที่ฉีด ถ้าแพร่หลายออกไปจะเป็นอันตรายหรือไม่

ยาที่ใช้ฉีดเป็นยารักษาโรคถ้าใช้ในปริมาณที่เหมาะสม แต่ถ้าให้เกินขนาดก็ถึงตายจึงไม่สามารถไปใช้ใส่เข็ม นำไปฉีดคนทั่วไปได้ การจะทำให้ตายได้ต้องใช้ปริมาณมาก และยาทุกชนิดถ้าใช้เกินขนาดก็ถึงตายทั้งนั้น

8. จะมีการเสนอวิธีประหารด้วยวิธีอื่นหรือไม่ เช่น แก๊สไฟฟ้า

วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ใหม่ที่สุด และมีมนุษยธรรมที่สุด ประเทศที่มีการประหารด้วยแก๊สไฟฟ้าหรือรมด้วย ก๊าซ จะเปลี่ยนมาเป็นการฉีดยา แต่ในอนาคตหากประเทศไทยยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ และมีวิธีการ ประหารชีวิตใหม่ ๆ ก็คงจะต้องพิจารณากันต่อไป

9. ถ้าจะมีการทูลจริต แก่งตายได้หรือไม่

ทำได้ยาก เพราะในการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ จะมีเครื่องบอกการเต้นของหัวใจ มีแพทย์ตรวจยืนยันการตาย มีการตรวจเช็คยาให้แน่ชัด มีคณะกรรมการจากหลายฝ่าย ทั้งจังหวัด อัยการ ตำรวจ และกรมราชทัณฑ์ และมี การเก็บศพไว้ตรวจสอบ

10. แพทย์เกี่ยวกับการประหารหรือไม่

ไม่เกี่ยวข้อง จะเข้ามาเมื่อการประหารเสร็จสิ้นแล้ว เป็นแนวทางปฏิบัติของทุกประเทศ

ขั้นตอนการประหารชีวิต

เนื่องจากโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดและรุนแรงที่สุด การพิจารณาจึงต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องโทษแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่ ดังนั้นการที่จะนำตัวผู้ต้องโทษประหารชีวิตเข้าสู่กระบวนการประหารชีวิตจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนดหลายขั้นตอน ดังนี้

1) กรณีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิต กรณีนี้ยังไม่สามารถนำผู้ต้องคำพิพากษาไปประหารชีวิตในทันทีได้ เพราะคดียังไม่ถึงที่สุด ผู้ต้องคำพิพากษายังมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น เพื่อนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาในชั้นศาลอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 198 ได้ แต่ถ้าหากผู้ต้องคำพิพากษาไม่ได้ใช้สิทธิในการอุทธรณ์ไว้ การจะนำตัวผู้ต้องคำพิพากษาไปประหารชีวิตก็ยังไม่สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 245 ได้กำหนดชัดเจนว่า ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลอุทธรณ์ ในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นนี้จะยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะพิพากษายืน

2) กรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ประหารชีวิต แบ่งเป็น 2 กรณี

2.1) กรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาได้ใช้สิทธิในการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 216 กรณีนี้คดียังไม่ถึงที่สุด จะนำตัวผู้ต้องคำพิพากษาไปประหารชีวิตไม่ได้ ต้องรอผลการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาก่อน

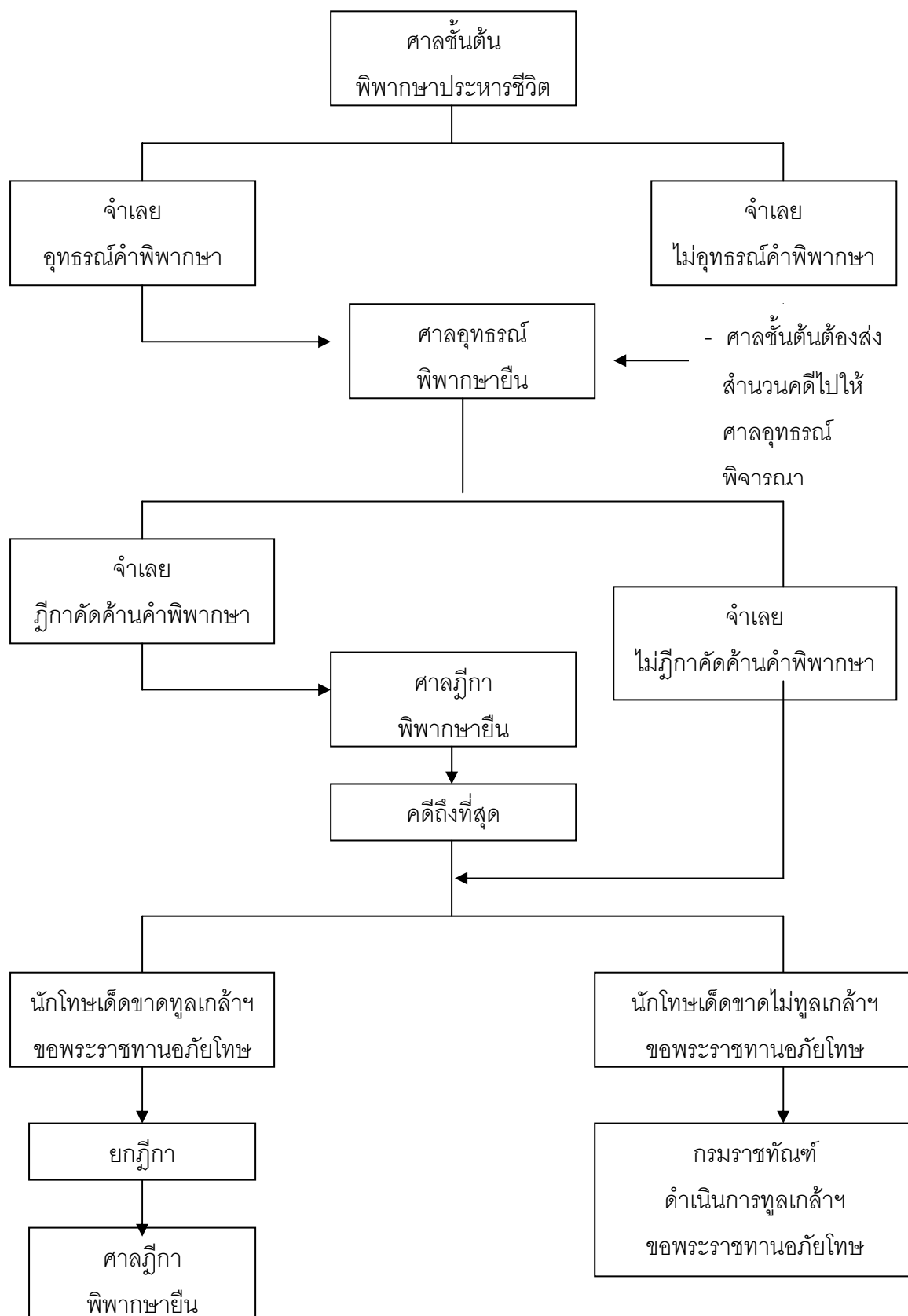
2.2) กรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาไม่ได้ใช้สิทธิในการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ กรณีนี้ถือว่าคดีถึงที่สุดแล้ว (สิ้นสุดกระบวนการทางศาล) แต่การจะนำตัวผู้ต้องคำพิพากษาไปประหารชีวิตได้เมื่อใดนั้น จะกล่าวในลำดับถัดไป

3) กรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาให้ประหารชีวิต กรณีนี้ถือว่าคดีถึงที่สุดแล้ว (สิ้นสุดกระบวนการทางศาล) อย่างไรก็ตาม แม้อคดีที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตจะถึงที่สุดในชั้นศาลอุทธรณ์ตามข้อ 2.2 หรือในชั้นศาลฎีกา ตามข้อ 3) แต่การบังคับโทษประหารชีวิตแก่ผู้ต้องโทษหรืออีกนัยหนึ่ง คือ นักโทษเด็ดขาดประหารชีวิต ก็ยังไม่สามารถกระทำได้ในทันที เพราะมีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247 ว่า คดีที่จำเลยต้องประหารชีวิต ห้ามมิให้บังคับตามคำพิพากษาจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการอภัยโทษแล้ว จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงพอสรุปได้ การบังคับโทษประหารชีวิตจะต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

3.1) หากนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิต หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ไม่ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ การบังคับโทษประหารชีวิตจะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 262 กล่าวคือ ให้นำตัวนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตไปประหารชีวิต เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันฟังคำพิพากษา (วันฟังคำพิพากษาของศาลที่ดีถึงที่สุด) อย่างไรก็ตามหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นหญิงมีครรภ์ จะต้องรอให้หญิงนั้นคลอดบุตรเสียก่อน จึงประหารชีวิตได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247) หรือหากผู้ต้องโทษประหารชีวิตเกิดวิกลจริตก่อนถูกประหารชีวิตก็ต้องรอการประหารชีวิตไว้จนกว่าผู้นั้นจะหาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 248)

3.2) หากนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตหรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษไว้ การบังคับโทษประหารชีวิตจะต้องปฏิบัติตามนัยมาตรา 262 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ จะต้องทูลเกล้าฯ การประหารชีวิตไว้ก่อน จนกว่าจะมีผลฎีกาทูลเกล้าฯ ตกมาว่าให้ยกฎีกา หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่พระราชทานอภัยโทษให้ จึงจะนำตัวนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตไปบังคับโทษได้ เช่นเดียวกัน หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นหญิงมีครรภ์ หรือเกิดวิกลจริตก่อนถูกประหารชีวิต การบังคับโทษประหารชีวิตก็จะปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 247 และมาตรา 248 ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3.1

ภาพที่ 2.1
ขั้นตอนเกี่ยวกับการประหารชีวิต

กฎหมายและกติกาที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต

แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทางสังคมตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540 ได้บัญญัติรับรองในเรื่อง “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง” และมาตรา 26 บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นการกล่าวถึงคุณค่าโดยมีรากฐานอันเป็นสาระสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ สิทธิในชีวิตร่างกาย และสิทธิที่จะได้รับความเสมอภาค

1. สิทธิในชีวิตร่างกาย

เป็นสิทธิที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิด และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ ซึ่งไม่อาจที่จะถูกพรากไปจากบุคคลได้ ด้วยเหตุนี้สิทธิในชีวิตร่างกายจึงเป็นรากฐานสำคัญของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพ.ศ.2540 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 31 ความว่า

บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2. สิทธิที่จะได้รับความเสมอภาค

เป็นสิ่งที่แสดงว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่สิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นการแสดงถึงขอบเขตคุ้มกันส่วนบุคคลของแต่ละบุคคล แต่สิทธิในความเสมอภาคเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของบุคคลต่อบุคคลและต่อสังคม ดังนั้น แม้ว่ามนุษย์จะมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตนก็ตาม แต่ถ้าหากขาดหลักประกันในเรื่องของความเสมอภาคแล้ว บุคคลนั้นก็อาจได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ หรืออาจถูกเลือกปฏิบัติจากองค์กรของรัฐ ดังนั้น หลักในเรื่องความเสมอภาคจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

มีเรื่องที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติคุ้มครองในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ แต่ทว่าในประมวลกฎหมายอาญาของไทยยังคงบัญญัติให้มีโทษประหารชีวิตไว้อยู่ จึงดูว่าจะไม่มีความสอดคล้องต้องกันเท่าใดนัก ซึ่งหากพิจารณาในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะการลงโทษประหารชีวิตเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายที่รุนแรงที่สุด เพราะรัฐไม่เพียงแต่จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลแล้ว ยังต้องให้การคุ้มครองโดยการออกกฎหมาย ตลอดจนบังคับการตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ดีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 31 วรรค 2 ได้บัญญัติไว้ว่า “...แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้...” ซึ่งเป็นการบัญญัติรับรองและเป็นฐานสนับสนุนในส่วนของการลงโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 3 ส่วนที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง “โทษ” มาตรา 18 ได้กำหนดโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ 5 ประการ คือ

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

ในจำนวนโทษทั้ง 5 ประการ โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด การลงโทษโดยการประหารชีวิตในกฎหมายไทย กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือฉีดสารพิษให้ตาย”

*โทษประหารชีวิต และ โทษจำคุกตลอดชีวิต มิให้นำมาใช้แก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

*ในกรณี ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษ ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าว ได้เปลี่ยนเป็น ระวางโทษจำคุกห้าสิบปี

*วรรคสอง และ วรรคสาม เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546

ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร
- ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทน

พระองค์ ตามมาตรา 107, 108 และ 109

- ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร
- ฐานเป็นกบฏหรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ตามมาตรา 113, 119, 121

และ 127

- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน
- วางเพลิงเผาทรัพย์ในเหตุจกกรรม ตามมาตรา 218 และ 224
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ
- กระทำอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาตน โดยขู่ให้เป็นเหตุ

ให้ผู้ถูกข่มขืนถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 277 ทวิ, ตริ และ 280

- ความผิดต่อชีวิตมาตรา 288, 289 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

นอกจากนี้ ยังมีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และเสรีภาพตามมาตรา 319, 339 และ 340 ทวิ ซึ่งล้วนเป็นเหตุจกกรรมให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายทั้งสิ้น รวมทั้งความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้แก่ ความผิดฐานจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตเช่นกัน

เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตผู้ใดแล้ว ศาลที่เป็นเจ้าของคดีจะได้ออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุด ส่งไปยังผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ศาลนั้นตั้งอยู่ หมายจะระบุถึงชื่อโจทก์ จำเลย ฐานความผิด จำเลย ต้องโทษตามกฎหมายใด มาตราใด พร้อมคำสั่งว่า ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้ประหารชีวิตจำเลย เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับหมายดังกล่าวแล้ว จะน่านักโทษไปประหารชีวิตในทันทีไม่ได้ ต้องรอให้ครบกำหนด 60 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษามาตรา 262 ถ้านักโทษหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ และทรงยกเรื่องราวมาก่อนครบ 60 วัน ก็ดำเนินการประหารชีวิตได้ ในทางปฏิบัติ เมื่อนักโทษได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษแล้ว ต้องรอฟังพระบรมราชวินิจฉัยเสียก่อน จึงจะดำเนินการขั้นต่อไป ฎีกาของนักโทษประหารให้ยื่นได้ครั้งเดียวเท่านั้น

ในการประหารชีวิตนักโทษนั้น ให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ทำการประหาร เป็นประธานกรรมการเจ้าพนักงานเรือนจำระดับหัวหน้าฝ่ายแพทย์การประหารชีวิตส่วนมากจะทำที่เรือนจำกลางบางขวาง ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีหรือผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยกรมราชทัณฑ์จัดผู้แทนไปดูแลความเรียบร้อย ในการประหารชีวิต ก่อนวันประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร พร้อมทั้งรับแผ่นพิมพ์ลาย นิ้วมือของนักโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาลมาทำการตรวจสอบ การตรวจสอบนั้นให้สอบกับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เก็บอยู่ ณ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ตามเลขคดีและนามผู้ต้องโทษ เมื่อตรวจแล้วรายงานผลการตรวจสอบ และส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วซึ่งได้จัดการพิมพ์ขึ้นคราวนี้ 1 ฉบับกับแบบพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่เอาไปจากสำนวนตามหมายศาลไปยังคณะกรรมการ เรือนจำซึ่งมีหน้าที่ต้องทำการประหารทำการตรวจสอบคดี ดำเนิน รูปพรรณตามทะเบียนรายตัว ทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อมิให้มีการประหารผิดตัว เมื่อถึงกำหนดวันประหารชีวิต เจ้าพนักงานเรือนจำจะจัดนิมนต์พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนาให้นักโทษที่ถูก ประหารที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนนักโทษที่มีได้นับถือศาสนาพุทธ มีความปรารถนาจะประกอบพิธีกรรมตามศาสนา ก็อนุญาตได้ตามสมควร หากนักโทษมีความประสงค์จะขอทำพิธีกรรมก็จะจัดการทำให้จัดหาอาหารมื้อสุดท้ายให้นักโทษก่อนนำไปประหาร ผู้บัญชาการเรือนจำจะนำคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมด้วยสำเนาคำพิพากษาอ่านให้นักโทษฟังนำนักโทษประหารไปยังที่จัดเตรียมไว้ จัดการยิงให้ตายต่อหน้าคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการตรวจนักโทษว่าได้ตายแล้วจริง พิมพ์ลายนิ้วมือลงนามรับรองว่าเป็นลายนิ้วมือ ของนักโทษประหารจริง ส่วนศพถ้ามีญาติมารับก็อนุญาต ถ้าไม่มีญาติมาขอรับ เรือนจำจะดำเนินการให้ ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ กำหนดให้ประหารชีวิตก่อน 07.00 น. ตั้งแต่พ.ศ.2505 ได้เปลี่ยนมาดำเนินการใน เวลาเย็น ตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป นับตั้งแต่มีการประหารชีวิตด้วยปืนตั้งแต่ พ.ศ. 2478 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ถูกประหารชีวิต 323 ราย

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966
(International Covenant On Civil And Political Rights 1966) ว่าด้วยการลงโทษประหารชีวิต

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 โดยมีผลตามกฎหมายเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิตนั้น คงมีบทบัญญัติในข้อบทที่ 6 เรื่องสิทธิในชีวิตและในข้อบทที่ 7 เรื่องการห้ามการทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า ซึ่งประเทศ

ไทยได้ปฏิบัติ ตามกติการะหว่างประเทศฉบับดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาและลงโทษประหารชีวิต อย่างเคร่งครัด โดยมีข้อความบัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อบทที่ 6

1. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิโดยธรรมชาติในการดำรงชีวิต สิทธินี้ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่มีบุคคลใดสามารถล่วงชีวิตของใครได้
2. ในประเทศซึ่งยังมีได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิต ย่อมกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดและต้องไม่ขัดต่อบทบัญญัติในกติกาฉบับนี้ และอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ โทษเช่นนี้ว่าจะลงได้ก็โดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ
3. เมื่อมีการฆ่าผู้อื่นอันเป็นอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อนี้มีได้ให้อำนาจอัยภาคีแห่งกติกาฉบับนี้ในอันที่จะหลีกเลี่ยงจากพันธะใด ๆ อันพึงมีต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์
4. บุคคลใดที่ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษจากคำพิพากษาให้ประหารชีวิต พึงมีได้ในทุกกรณี
5. จะไม่มีการพิพากษาให้ประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมที่กระทำโดยบุคคลผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และจะลงโทษนี้ต่อหญิงมีครรภ์มิได้
6. จะยกข้อนี้เป็นเหตุเพื่อเหนี่ยวรั้งหรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิต ในรัฐภาคีใดแห่งกติกาฉบับนี้มิได้

ข้อบทที่ 7

บุคคลจะถูกรุณหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมโดยเสรีของบุคคลนั้นมิได้

สิทธิมนุษยชนกับการลงโทษ

อรัญ สุวรรณบุปผา (อ้างถึงใน ประดับดวง ดุลยปฏิณ ศรีสวัสดิ์, 2549, น. 48-49) กล่าวว่า ตามความในมาตรา 5 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ บัญญัติว่า “บุคคลใด ๆ จะถูกรุณหรือได้รับผลปฏิบัติหรือการลงโทษที่ทารุณ โหดร้ายผิดมนุษยธรรม หรือต่ำช้า ไม่ได้” จะเห็นได้ชัดว่าบทบัญญัตินี้ไม่สนับสนุนการลงโทษที่โหดร้าย และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหรือนักโทษอย่างหยาบช้าทารุณ ทั้งนี้ น่าจะมีเหตุผล สอง

ประการ กล่าวคือ ประการแรก การลงโทษที่ทารุณโหดร้ายและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างต่ำช้า ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานที่ไม่จำเป็น และในประการหลัง การปฏิบัติดังกล่าวเป็นการไม่ยอมรับเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์ ฉะนั้น ความทารุณโหดร้ายที่เกิดขึ้นย่อมเป็นผลร้าย ทั้งฝ่ายผู้ให้ซึ่งได้แก่ สังคม แลฝ่ายผู้รับ คือ อาชญากร กล่าวคือ นอกจากอาชญากรจะได้รับความทรมานทุกข์ทรมานที่ไม่จำเป็นแล้ว ยังเป็นผลให้อาชญากรมีความต่อต้าน เกิดความเคียดชังหรือชาชินต่อการลงโทษ ไม่มีความเข็ดหลาบ พร้อม ๆ กับสร้างเสริมความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมในสังคม ทำให้สมาชิกไม่เห็นคุณค่าของความมีมนุษยธรรมอีกด้วย

ถึงแม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาจะเป็นหลักประกันของความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีในสังคม แต่การบริหารงานตามประมวลกฎหมายอาญา ก็มีความยุ่งยากและอุปสรรคนานาประการ ทั้งนี้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา จำต้องมีบทบาทถึงสองลักษณะที่แตกต่างกัน แต่จำเป็นต้องแสดงออกในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ ในขณะที่สังคมมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการขั้นเด็ดขาด รุนแรง ปฏิบัติต่ออาชญากร ประมวลกฎหมายอาญาย่อมมีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิธีการที่กำหนดความต้องการของสมาชิกในสังคมที่จะลงโทษอาชญากร โดยการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงสนองต่อความปรารถนาดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีบทบาทที่จะพิทักษ์รักษาศีลธรรมอันดีงามของสังคมด้วยเช่นกัน โดยหากแนวทางการปฏิบัติเป็นไปในทางคล้อยตามหรือตอบสนองต่อมติมหาชนอยู่ตลอดเวลา ย่อมนำไปสู่การลงโทษที่ทารุณโหดร้าย ภาวะการณ์เช่นนี้จึงมีความจำเป็นต้องยึดถือหลักสิทธิมนุษยชน ทว่าในการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายอาญาในบางกรณี ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการขัดต่อปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนหรือไม่

สถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต

สถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

นับตั้งแต่มีการประหารชีวิตด้วยปืนตั้งแต่ พ.ศ. 2478 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ถูกประหารชีวิต 323 ราย ปรากฏตาม ตารางสถิติดังนี้

ตารางที่ 2.1
จำนวนผู้ถูกประหารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478

(ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2548)

พ.ศ.	จำนวน	พ.ศ.	จำนวน	พ.ศ.	จำนวน
2478	1	2504	4	2530	16
2479	0	2505	11	2531	0
2480	1	2506	15	2532	0
2481	4	2507	3	2533	0
2482	48	2508	5	2534	0
2483	0	2509	3	2535	0
2484	9	2510	7	2536	0
2485	8	2511	2	2537	0
2486	12	2512	4	2538	0
2487	4	2513	1	2539	1
2488	0	2514	2	2540	2
2489	0	2515	14	2541	2
2490	0	2516	4	2542	16
2491	0	2517	12	2543	1
2492	0	2518	0	2544	11
2493	0	2519	0	2545	11
2494	3	2520	14	2546	4
2495	0	2521	7		
2496	0	2522	7		
2497	0	2523	4		
2498	4	2524	4		
2499	2	2525	5		
2500	0	2526	0		
2501	0	2527	15		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

พ.ศ.	จำนวน	พ.ศ.	จำนวน	พ.ศ.	จำนวน
2502	3	2528	2		
2503	8	2529	6		
รวม					323 ราย

ที่มา: โทษประหารชีวิตในประเทศไทย : สหประชาชาติเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล

ตารางที่ 2.2

สถิติคดีประหารชีวิต พ.ศ. 2478-2547

(ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2548)

ฐานโทษ	จำนวน (ราย)
ประทุษร้ายพระบรมราชตระกูล,ต่อพระองค์	4
กบฏ ตั้วการสะสมกำลังเพื่อกบฏ กระทำความผิดต่อประเทศชาติ, ขบถภายนอกราชอาณาจักร	26
บ่อนทำลายความสงบสุข	1
มีการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์ (มาตรา 17)	1
ฆ่าคนตายโดยเจตนา, เจตนาพยายาม	129
ฆ่าผู้อื่น วางเพลิง	5
ปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย พยายามชิงทรัพย์	87
ฆ่าเจ้าพนักงาน	7
ข่มขืนฆ่า	35
พ.ร.บ.ยาเสพติด	28
รวม	323

ที่มา: โทษประหารชีวิตในประเทศไทย : สหประชาชาติเสรีภาพของประชาชน และสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล

ตารางที่ 2.3

สถิตินักโทษประหารชีวิตทุกคดีความผิด

ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2549

ประเภทของคดี	เพศ	สถานภาพของคดี			รวม
		อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	
ทุกคดีความผิด	ชาย	501	152	83	736
	หญิง	91	3	9	103
ความผิดต่อ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ	ชาย	246	92	74	412
	หญิง	77	2	9	88
ความผิดต่อชีวิต/อื่น ๆ	ชาย	255	60	9	324
	หญิง	14	1	-	15

ที่มา: ส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

สถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ

ตารางที่ 2.4

สถิติประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

(ข้อมูล ณ วันที่ 2 มกราคม 2549)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
1. AFGHANISTAN (อัฟกานิสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า / ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการขว้างด้วยหิน
2. ALGERIA (แอลจีเรีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
3. ANTIGUA AND BARBUDA (อันติกัวและบาร์บูดา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
4. ARMENIA (อาร์เมเนีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
5. BAHAMAS (บาฮามาส)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
6. BAHRAIN (บาห์เรน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
7. BANGLADESH (บังกลาเทศ)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
8. BARBADOS (บาร์เบโดส)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
9. BELARUS (เบลารุส)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
10. BELIZE (เบลีซ)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
11. BENIN (เบนิน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
12. BOTSWANA (บอตสวานา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
13. BURKINA FASO (บูร์กินาฟาโซ)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
14. BURUNDI (บุรุนดี)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
15. CAMEROON (แคเมอรูน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
16. CHAD (ชาด)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
17. CHILE (ชิลี)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
18. CHINA (จีน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเคมีเข้าสู่ร่างกาย
19. COMOROS ISLAND (คอโมโรส)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเคมีเข้าสู่ร่างกาย
20. CONGO (Democratic Republic) (สาธารณรัฐคองโก)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
21. CUBA (คิวบา)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
22. DOMINICA (โดมินีกา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
23. EGYPT (อียิปต์)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
24. EQUATORIAL GUINEA (อิเควทอเรียลกินี)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
25. ERITREA (เอริเทรีย)	N/A
26. ETHIOPIA (เอธิโอเปีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
27. GABON (กาบอง)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
28. GHANA (กานา)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
29. GUATEMALA (กัวเตมาลา)	ประหารชีวิตด้วยการฉีดสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย
30. GUINEA (กินี)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
31. GUYANA (กายอานา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
32. INDIA (อินเดีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
33. INDONESIA (อินโดนีเซีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
34. IRAN (อิหร่าน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการขว้างด้วยหิน
35. IRAQ (อิรัก)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
36. JAMAICA (จาไมก้า)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
37. JAPAN (ญี่ปุ่น)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
38. JORDAN (จอร์แดน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
39. KAZAKSTAN (คาซัคสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
40. KENYA (เคนยา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
41. KUWAIT (คูเวต)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
42. KYRGYZSTAN (คีร์กีซสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
43. LAOS (ลาว)	N/A
44. LEBANON (เลบานอน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
45. LESOTHO (เลโซโท)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
46. LIBERIA (ไลบีเรีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
47. LIBYA (ลิเบีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
48. MALAWI (มาลาวี)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
49. MALAYSIA (มาเลเซีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
50. MAURITANIA (มอริเตเนีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
51. MONGOLIA (มองโกเลีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
52. MOROCCO (โมร็อกโก)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
53. MYANMAR (พม่า)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
54. NIGERIA (ไนจีเรีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
55. NORTH KOREA (เกาหลีเหนือ)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
56. OMAN (โอมาน)	N/A
57. PAKISTAN (ปากีสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการ ขว้างด้วยหิน
58. PALESTINIAN AUTHORITY (ดินแดนปาเลสไตน์)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวน คอ
59. PHILIPPINES (ฟิลิปปินส์)	ประหารชีวิตด้วยการฉีดสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย
60. QATAR (กาตาร์)	ประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ / ประหารชีวิตด้วยการยิง เป้า/ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
61. RUSSIAN FEDERATION (รัสเซีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิง เป้า
62. RWANDA (รวันดา)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
63. RUSSIAN FEDERATION (รัสเซีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิง เป้า
64. SAINT LUCIA (เซนต์ลูเชีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
65. SAINT VINCENT AND GRENADINES (เซนต์วินเซนต์ และเกรนาดีนส์)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
66. SAUDI ARABIA (ซาอุดีอาระเบีย)	ประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ/ ประหารชีวิตด้วยการ ขว้างด้วยหิน
67. SIERRA LEONE (เซียร์ราลีโอน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
68. SINGAPORE (สิงคโปร์)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
69. SOMALIA (โซมาเลีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
70. SOUTH KOREA (เกาหลีใต้)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
71. SUDAN (ซูดาน)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าประหารชีวิตด้วยการขว้างด้วยหิน / ประหารชีวิตด้วยการตรึงไว้บนกางเขน
72. SWAZILAND (สวาซิแลนด์)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
73. SYRIA (ซีเรีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
74. TAIWAN (ไต้หวัน)	ประหารชีวิตด้วยการฉีดสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย
75. TAJIKISTAN (ทาจิกิสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
76. TANZANIA (แทนซาเนีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
77. THAILAND (ไทย)	ประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษ
78. TRINIDAD AND TOBAGO (ตรินิแดดและโตเบโก)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
79. TUNISIA (ตูนิเซีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
80. TURKMENISTAN (เติร์กเมนิสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
81. UGANDA (ยูกันดา)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
82. UKRAINE (ยูเครน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
83. UNITED ARAB EMIRATES (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า / ประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ/ประหารชีวิตด้วยการขว้างด้วยหิน
84. UNITED STATES OF AMERICA (สหรัฐอเมริกา)	ประหารชีวิตด้วยการใช้เก้าอี้ไฟฟ้า / ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ/ประหารชีวิตด้วยการเข้าห้องรมแก๊ส / ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
85. UZBEKISTAN (อุซเบกิสถาน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
86. VIET NAM (เวียดนาม)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า
87. YEMEN (เยเมน)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า / ประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ
88. YUGOSLAVIA (Federal Republic) (ยูโกสลาเวีย)	ประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ประเทศ	วิธีการประหารชีวิตที่ใช้
89. ZAMBIA (แซมเบีย)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ
90. ZIMBABWE (ซิมบับเว)	ประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ

ที่มา: www.correct.go.th

ตารางที่ 2.5

รายงานสถานภาพประเทศต่าง ๆ ในเรื่องโทษประหารชีวิต

(ข้อมูล ณ วันที่ 2 มกราคม 2549)

สถานการณ์การลงโทษประหารชีวิต	จำนวน (ประเทศ)
ประเทศที่ยกเลิกการมีโทษประหารไปแล้ว	88
ประเทศที่เลิกโทษประหารสำหรับอาชญากรรมทั่วไป	10
ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารโดยพฤตินัย	37
ประเทศที่ให้พันธกรณีว่าจะเลิกโทษประหารชีวิตในฐานะสมาชิกสหภาพยุโรป	1
ประเทศที่ยังใช้โทษประหารชีวิตอยู่แต่เลิกใช้ชั่วคราว	5
ประเทศที่ยังใช้โทษประหารชีวิตอยู่	55

ที่มา: องค์การนิรโทษกรรมสากล

ประเทศที่ยกเลิกการมีโทษประหารไปแล้ว 88 ประเทศ

1 มกราคม 2549 : ประเทศที่ยกเลิกการมีโทษประหารไปแล้ว 88 ประเทศ คือ อันโดรา แองโกล่า อาร์มีเนีย ออสเตรีย ออสเตรเลีย อาเซอร์ไบจาน เบลเยียม เบลารุส โบลิเวีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย กัมพูชา แคนาดา เคปเวิร์ด โคลอมเบีย คอสตาริกา กัวเตมาลา ไครีบัตี ไซปรัส สาธารณรัฐเชค เดนมาร์ก จิบูตี สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ ก็เนียบี เซาเฮติ ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี คีรีบาส ไลบีเรีย ลิชเทินสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลโดวา มาร์แชล ไอร์แลนด์ มอริเชียส เม็กซิโก สหพันธรัฐไมโครนีเชีย มอลโดวา โมนาโก โมซัมบิก นามิเบีย เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิกاراกว้า นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย ซามัว

ซานมาริโน ชาวโตเมแอนด์พริ้นซีเป เซเนกัล เซอร์เบียและมอนเตนิโกร ชีเชลส์ สโลวาเกีย สโลวีเนีย หมู่เกาะโซโลมอน อาฟริกาใต้ สเปน สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ ทาจิกิสถาน มาซิโดเนีย แห่งอดีตสาธารณรัฐยูโกสลาเวีย ติมอร์ตะวันออก ตุรกี เดอร์กเมนีสถาน ตูวาลู ยูเครน อังกฤษ อูรุกวัย วานูอาตู วาติกัน และเวเนซุเอล่า

ประเทศที่เลิกโทษประหารสำหรับอาชญากรรมทั่วไป 10 ประเทศ คือ

อัลบาเนีย อาร์เจนตินา บราซิล ชิลี หมู่เกาะคูกี เอลซัลวาดอร์ ฟิจิ อิสราเอล แลทเวีย และเปรู

ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารโดยพฤตินัย (ประเทศที่ไม่มีประหารชีวิตมาสิบปี โดยปีที่มีการประหารครั้งสุดท้ายเท่าที่ทราบอยู่ในวงเล็บท้ายชื่อประเทศ) มี 37 ประเทศ คือ

อันติกวาและบาร์บูดา (1991) บาร์บาโดส (1984) เบลีซ (1985) เบนิน (1993) บรูไนดารุสซาลาม (1957) บุร์กินาฟาโซ (1988) คาเมรูน (1988) สาธารณรัฐอัฟริกากลาง (1981) คองโก (1982) โดมินิกา (1986) เจริเทรีย (ไม่มีโทษประหารตั้งแต่ได้รับอิสรภาพเมื่อปี 1993) กาบอง (1979) แกมเบีย (1981) กานา (1993) เกรนาดา (1985) จาเมก้า (1988) เคนยา (1987) ลาว (1989) เลโซโท (1995) มาดากัสการ์ (1958) มาลาวี (1992) มัลดีฟส์ (1952) มอริตาเนีย (1987) มอรรอคโค (1993) พม่า (1988) นาอูรู (ไม่มีการประหารนับตั้งแต่ประเทศได้รับอิสรภาพเมื่อปี 1968) นีเจอร์ (ไม่มีการประหารหรือลงโทษประหารตั้งแต่ปี 1976) ปาปัวนิวกินี (1957) เซนต์ลูเชีย (1995) เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ (1995) ศรีลังกา (1976) สุรินัม (1982) สวาซิแลนด์ (1982) แทนซาเนีย (1994) โตโก (1978) ทองก้า (1982) และตูนิเซีย (1991)

ประเทศที่ให้พันธกรณีว่าจะเลิกโทษประหารชีวิตในฐานะสมาชิกสหภาพยุโรป มี 1 ประเทศ คือ รัสเซีย

ประเทศที่ยังใช้โทษประหารชีวิต อยู่แต่เลิกใช้ชั่วคราว มี 5 ประเทศ คือ อัลจีเรีย กัวเตมาลา คาซัคสถาน เคียร์กีสถาน และมาลี

ประเทศที่ยังใช้โทษประหารชีวิตอยู่ มี 55 ประเทศ คือ

อัฟกานิสถาน บาฮามาส์ บาร์เรน บังคลาเทศ เบลารุส บอทสวานา บุรุนดี ชาด จีน โคโมโรส คิวบา สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก อียิปต์ อีเควทอเรียลกินี เอลิโอบีเย กินี กีอานา อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก ญี่ปุ่น จอร์แดน คูเวต เลบานอน ลิเบีย มาเลเซีย มองโกเลีย ไนจีเรีย เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน รัสเซีย ปาเลสไตน์ ฟิลิปปินส์ กาตาร์ روانดา เซนต์คิตท์ส และเนวิส ซาอุดีอาระเบีย เซียร์ราลีโอน สิงคโปร์ โซมาเลีย เกาหลีใต้ ซูดาน ซีเรีย ไต้หวัน

ไทย ทรีนิแดดและโทเบโก อุกันดา สาธารณรัฐอาหรับ เอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย
เวียดนาม เยเมน ซัมเบีย และซิมบับเว (ที่มา: Hands Off Cain, ข้อมูล ณ วันที่ 2 มกราคม 2549)

3. งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของโทษประหารชีวิต

โทษประหารชีวิตเป็นรูปแบบการลงโทษที่เก่าแก่และรุนแรงที่สุดในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำจัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด ซึ่งวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่ใช้แต่ละสังคมก็ย่อมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมแต่ละท้องถิ่นและตามกาลเวลา

และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” โดยได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประหารทั่วไป เล่ม 120 (ตอนพิเศษ 102 ง) เมื่อวันที่ 5 กันยายน พุทธศักราช 2546

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการประหารชีวิตว่า หมายถึง การลงโทษโดยการฆ่า

ณรงค์ ใจหาญ (2539, น. 19) ให้ความหมายของ โทษประหารชีวิตไว้ว่า เป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุด ที่กำหนดไว้ในกฎหมายไทย เพราะเป็นโทษที่มุ่งกระทำต่อชีวิตของนักโทษ

เยาวลักษณ์ ศรีเผด็จ (2523, น. 2) ได้ให้ความหมายของโทษว่า ตามกฎหมายโทษ คือ การปฏิบัติของรัฐต่อผู้กระทำความผิด โดยทำให้คนผู้นั้นได้รับผลร้ายเป็นการทดแทน เพราะเหตุที่เขาได้กระทำความผิดและการปฏิบัติของรัฐต่อผู้กระทำความผิดนี้จะต้องเป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งโทษประหารชีวิต ก็หมายถึง วิธีการปฏิบัติของรัฐที่กระทำต่อผู้กระทำความผิดโดยการฆ่า

ดังนั้น สรุปได้ว่า การลงโทษประหารชีวิต หมายถึง โทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย

วัตถุประสงค์ในการลงโทษประหารชีวิต

วิทยา สุริยะวงศ์ (2543, น. 43) ได้อธิบายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและวัตถุประสงค์ของการลงโทษประหารชีวิตไว้ว่า โทษประหารชีวิตนับว่าเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด ที่สังคมนำมาใช้กับ

ผู้กระทำความผิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงโทษในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญประชาชน หรือ การกระทำความผิดที่เป็นนโยบายของรัฐ เช่น ยาเสพติด อาวุธสงคราม เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการใช้ โทษประหารชีวิตโดยทั่วไป คือ เพื่อการแก้แค้น เพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด และเพื่อยับยั้ง การกระทำความผิดของผู้อื่น โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ข้อสุดท้ายสังคมคาดหวังไว้ค่อนข้างมากกว่า จะช่วยในการยับยั้งการกระทำความผิดและนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม

สุพจน์ สุโรจน์ (2543, น. 26-27) ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษประหารชีวิตไว้ ต่อไปนี้ คือ

- 1) เพื่อเป็นการแก้แค้นและทดแทนความผิดที่ได้กระทำให้ (Retribution)

วัตถุประสงค์นี้เป็นวัตถุประสงค์หลักในการลงโทษทางอาญา เนื่องจากเมื่อมีการกระทำความผิดขึ้น ย่อมสร้างความเคียดแค้นแก่ฝ่ายผู้เสียหาย อีกทั้งหากมองในแง่สังคม การลงโทษเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อทดแทนความเสียหายที่ผู้กระทำความผิด ก่อขึ้น หลักการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเก่าแก่ที่ใช้กันมาแต่สมัยโบราณในลักษณะ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”

- 2) เพื่อเป็นการยับยั้งและข่มขู่ (Deterrence)

การลงโทษประหารชีวิตเพื่อให้คนสงวนใจใหญ่กลัว เนื่องจากเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด จึงเป็นที่หวาดกลัวของคนทั่วไปที่ได้ทราบหรือรู้เห็นเกี่ยวกับการลงโทษดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เกิดความยับยั้งไม่กล้ากระทำความผิด อันเป็นการปราบปรามการกระทำความผิด

- 3) เพื่อเป็นการตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิดอีก

เพราะถ้าประหารชีวิตแล้วก็ไม่มีทางจะฟื้นคืนมากระทำความผิดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ความเห็นของ นันทิ จิตสว่าง (2541, น. 13) ที่เห็นว่า สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ร้ายเป็น อาชญากรโดยสันดาน พวกค้ายาเสพติด หรือพวกที่กระทำความผิดโดยมีความโหดร้ายทารุณต้อง ลงโทษให้หนักหรือกันออกไปจากสังคม หากถึงขั้นประหารชีวิตก็ควรต้องประหารชีวิต นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตยังเป็นโทษที่ปฏิเสธหลักการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพราะถือว่าผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตนั้น คือ ผู้ที่เป็นอันตรายอย่าง ใหญ่หลวงต่อสังคมการให้โอกาสแก่บุคคลประเภทที่กลับตัวกลับใจก็เท่ากับให้สังคมต้องเสี่ยงภัยที่ น่ากลัวอยู่ต่อไปและในการพิจารณาตัดสินประหารชีวิตนั้น ก็ได้ผ่านการกลั่นกรองจาก กระบวนการยุติธรรมมาอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว

เจตนาของโทษประหารชีวิต (<http://www.deathpenaltythailand.blogspot.com>)

ความแค้นส่วนตัวไม่ใช่กลยุทธ์ที่จะสำเร็จได้ การล้างแค้นอาจทำไม่ได้เนื่องจากอิทธิพลของผู้กระทำผิดหรือแรงสนับสนุนจากเขา หรืออาจเป็นสาเหตุให้มีการต่อการสืบทอดกันหลายรุ่นไม่สิ้นสุด ในสังคมที่พัฒนาแล้วรัฐเป็นผู้ทำหน้าที่ลงโทษเอง ในสังคมยุคใหม่การแก้แค้นแบบแฝงอยู่เบื้องหลังฉากของอารยธรรม ความพยายามของรัฐคือการปรามไม่ให้คนกระทำผิดในประเทศที่มีการลงโทษประหารชีวิต มีความเชื่อว่าความกลัวตายเท่านั้น ที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการฆ่าฟันผู้อื่น ยังมีความเชื่อด้วย ว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นทางออกสุดท้าย เพราะฆาตกรที่โดนประหารชีวิตจะไม่มีทางทำผิดได้อีก รวมทั้งเพื่อไม่ให้เกิดการพูดว่าฆาตกรจะไปฆ่าคนอื่นอีก ดังนั้นการตอกย้ำการลงโทษด้วยการประณาม จึงมีการประหารในลักษณะที่เป็นพิธีกรรมด้วย

ข้อคัดค้าน และสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต

ข้อคัดค้านโทษประหารชีวิต

ณรงค์ ใจหาญ (อ้างถึงใน สายชล ศรีสว่าง, 2549, น. 29) ได้แสดงความคิดเห็นว่าโทษประหารชีวิตสอดคล้องกับเป้าหมายการลงโทษถึง 3 ประการ กล่าวคือ

1. เป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดอีกต่อไป
2. เป็นการกระทำเพื่อข่มขู่ให้บุคคลทั่วไปเกรงกลัวต่อโทษไม่กล้ากระทำผิด
3. เป็นการทดแทนความทารุณโหดร้ายของผู้กระทำผิดที่ได้กระทำต่อผู้เสียหาย

เหตุผลต่อไปนี้ เป็นข้อโต้แย้งที่ไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิต

1) ไม่มีมนุษย์หรือกลุ่มคนใดที่สามารถอ้างสิทธิทำร้ายคนอื่นหรือคร่าชีวิตผู้อื่นถึงตาย ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ชีวิตเป็นสิทธิพื้นฐานของชาย หญิงและเด็กทุกคน และเป็นสิทธิที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ขณะเดียวกันความยุติธรรมไม่ใช่เป็นเครื่องชั่ง หรือวัดความเท่าเทียมว่า หนึ่งชีวิตที่เสียไปนั้นต้องได้รับการชดเชยด้วยอีกชีวิตหนึ่ง เราควรเข้าใจว่าสิทธินั้นมีสถานะเช่นเดียวกันกับสิทธิความเท่าเทียมและอิสรภาพ ความเข้าใจว่าชีวิตต้องแลกคืนด้วยชีวิตนั้นเป็นความเข้าใจที่ผิด การประหารชีวิตไม่ว่าด้วยวิธีใดและไม่พยายามหาวิธีในการลงโทษที่ดีกว่านั้น นับเป็นสิ่งที่ผิดวิสัยมนุษย์และเหี้ยมโหด เพราะว่าการประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิตอย่างโหดร้าย ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์และอาจประหารผิดคนได้ แม้ว่าวิธีประหารชีวิตบางวิธีที่ดูเหมือนไม่เจ็บปวดก็ยัง

หลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านจิตใจไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักโทษอยู่ในแดนประหารและรอคอยการประหารชีวิตรวมถึงพิธีกรรมอันแปลกประหลาด ในห้องประหารชีวิตด้วย

2) บางครั้งผู้บริสุทธิ์ถูกประหารชีวิตและไม่มีหนทางขอใช้ความก้าวหน้าทางนิติวิทยาศาสตร์เผยให้เห็นว่า มีการตัดสินลงโทษประหารผิดคนมากขึ้น มีหลายกรณีที่ต้องโทษและถูกประหารชีวิตนั้น กระทำผิดข้อหาฆาตกรรมจริง แต่มีเหตุแวดล้อมที่ระบุว่าเขาเหล่านั้นไม่ควรต้องโทษถึงขั้นประหารชีวิต เมื่อไม่นานมานี้หญิงผิวดำรายหนึ่งที่ถูกตัดสินต้องโทษคดีฆาตกรรมสามีผิวดำที่ทุบตีเธอเมื่อหกสิบปีก่อน คณะลูกขุนที่เป็นชายผิวดำทั้งหมดตัดสินว่าเธอบริสุทธิ์ ทั้งนี้เพื่อรักษาจิตใจครอบครัวเธอ ความผิดพลาดอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขได้ หากคนที่ได้รับโทษนั้นเสียชีวิตไปแล้ว มีคนบริสุทธิ์เสียชีวิตไปแล้วก็ร้าย อาจจะเป็น 7-10% ซึ่งอันที่จริงไม่ควรให้เกิดขึ้นเลยแม้แต่รายเดียว

3) ข้อโต้แย้งที่ว่าประหารชีวิตเป็นมาตรการป้องปรามอาชญากรรมร้ายแรงได้นั้น เป็นข้อสันนิษฐานที่ขาดพื้นฐานรองรับมีการโต้เถียงกันไปมาขณะที่ฝ่ายสนับสนุนโทษประหารชีวิตใช้สถิติต่าง ๆ มาอ้างอิง เท่านั้นเองที่พิสูจน์กันได้ความเปลี่ยนแปลงของสถิติอาชญากรรมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ ทางสังคมที่ซับซ้อน ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่อัตราฆาตกรรมลดลงก็มีและความเปลี่ยนแปลง ในระยะยาวเป็นไปได้ว่าอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ ดังที่เกิดขึ้นในประเทศแคนาดาซึ่งจำนวนฆาตกรรมไม่ได้พุ่งสูงขึ้นหลังจากที่แคนาดายกเลิกโทษประหารชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น อัตราฆาตกรรม ในแคนาดาก็ต่ำกว่าในสหรัฐมาก ทั้งที่สหรัฐเองกลับมองโทษประหารชีวิตว่าเป็นมาตรการป้องปราม ที่จำเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าการทำสำรวจวิจัยเมื่อปี 1995 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงของสหรัฐ ส่วนใหญ่ไม่เชื่อว่าโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่ได้ผล

4) เชื่อกันว่าโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นที่สร้างความพอใจให้กับครอบครัวของเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย ที่ต้องการให้อาชญากร จบชีวิตลงเพื่อชำระหนี้เลือดความเจ็บปวดและความรู้สึกสูญเสียของครอบครัวเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายเป็นเรื่องที่น่าเศร้าสลดอย่างยิ่ง แต่การเรียกร้องให้ผู้กระทำ ต้องตายตกไปตามกันนั้นไม่ถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนและไม่ควรนำมาใช้คำนวณกันแบบเลขคณิต โดยนำติดลบหนึ่งกับติดลบหนึ่งมารวมกันได้ศูนย์ การเยียวยาเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีความยุติธรรม โดยการลงโทษจะต้องนำไปสู่การกลับตัวของผู้กระทำผิด จะนำมาซึ่งสันติสุขในระยะยาวต่อครอบครัวที่ทุกข์โศกเศร้าอยู่ในขณะนั้น

5) มีการตั้งคำถามเรื่องต้นทุนการลงโทษ โดยเสนอว่าการประหารชีวิตอาชญากรนั้นมีต้นทุนต่ำกว่าการจำคุกตลอดชีวิต

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ใช้หลักเหตุผลเดียวกันนี้ไปสั่งให้กำจัดเด็กพิการตามสถานสงเคราะห์ จนเป็นคำถามกันว่าเราจะใช้หลักประเมินค่าทางเศรษฐกิจของชีวิตมนุษย์ได้อย่างไร หากรวมค่าของการปกป้องสิทธิการอุทธรณ์และต้นทุนที่นำไปสู่การประหารชีวิตทั้งกระบวนการเข้าไปด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับ การจำคุกตลอดชีวิตแล้วแบบหลังอาจจะใช้ค่าใช้จ่ายถูกกว่าก็ได้ ยิ่งเมื่อชั่งน้ำหนักโดยนำคุณประโยชน์ที่เกิดจากอาชญากรกลับใจแล้วหันมาทำดีต่อสังคม หรือเมื่อผู้บริสุทธิ์ที่มีชีวิตกลับคืนสู่ครอบครัวด้วยแล้ว ก็ยังเทียบกันไม่ได้เลย ดังนั้นเราจะใช้ข้อถกเถียงประเด็นทางเศรษฐศาสตร์นี้ด้วยหรือไม่ เราต้องคิดกันให้ดี ในการประชุมนานาชาติต่อต้านโทษประหารชีวิต ที่มอนทรีออล แคนาดาในปี 2004 นั้น ชายและหญิงที่ได้รับการลดโทษจากโทษประหารชีวิตต่างให้ คำบอกเล่าที่กินใจเกี่ยวกับประสบการณ์และสิ่งที่พวกเขาร่วมกันกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นโทษประหารฝ่ายที่สนับสนุนให้มีการเลิกโทษประหารมักถูกทำทนายอยู่เสมอว่าพวกเขาละเมิดสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำหรือเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย การมองแบบนี้ถือเป็นข้อกล่าวหาที่ไม่ถูกไม่มีใครปฏิเสธว่าผู้ทำผิดสมควรได้รับโทษอย่างแน่นอน แต่การชดใช้เหยื่อที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ ต้องไม่จับผู้บริสุทธิ์มาลงโทษ หรือเมื่อจับผู้กระทำผิดจริงมาลงโทษ แล้วสามารถทำให้เขากลับตัวกลับใจสำนึกผิดได้ การยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับสิทธิในชีวิตมนุษย์ด้วย และจะช่วยเพิ่มพลังให้กับข้อห้ามในอดีตที่ว่า “เจ้าจะไม่คร่าชีวิตใคร” และเมื่อนั้นคงจะได้ดูกันว่า หากยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยไปแล้ว ตำรวจไทยจะยังรู้สึกว่าเป็นเรื่องผิดที่จะยิงผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตอยู่อีกหรือไม่ โดยเฉพาะเมื่อการลงโทษถูกทำให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมแล้ว

6) ทุกคนต้องได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกัน แต่ในทางปฏิบัติไม่มีความเท่าเทียมกันในการตัดสินลงโทษประหารชีวิต ในทุกประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิตนั้น จะเห็นได้ว่าคนจน คนไม่มีความรู้และชนชั้นล่างสุดของสังคม มีโอกาสที่จะต้องโทษนี้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือเป็นการล่าเอียงโดยไม่ตั้งใจก็ตาม จึงเห็นได้ว่าคนที่รวยกว่า คนที่มีการศึกษามากกว่า หรือมีฐานะทางสังคมดีกว่า มักจะรอดจากโทษประหารชีวิตเสมอ แน่แน่นอนว่าการจ้างทนายความเก่ง ๆ มาว่าความเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้มีการลดหย่อนผ่อนโทษ หรือไม่ต้องรับโทษเลยก็ได้ ตัวอย่างที่แจ่มชัดพบได้จากกรณีศาลไทยตัดสินลงโทษสถานเบาอย่างเหลือเชื่อกับผู้ต้องหาฆาตกรรมที่สารภาพผิด

ข้อสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต

อรรถสิทธิ์ ทองแสง (อ้างถึงใน สายชล ศรีสว่าง, 2549, น. 34-36) ได้รวบรวมแนวคิดของฝ่ายที่สนับสนุนการลงโทษประหารชีวิตในปัจจุบันไว้ ดังนี้

1) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการปกป้องคุ้มครองไว้ซึ่งระบบอาญายุติธรรม เพราะว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวหวาดหวั่นมากที่สุด และการลงโทษประหารชีวิตสามารถใช้เป็นเครื่องมือต่อรองที่จะจูงใจหรือจะผลักดันให้ผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพผิดเพื่อที่จะได้รับการลดหย่อนโทษ (Plea Bargaining) ซึ่งในทางข้อเท็จจริงมีผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากยอมรับสารภาพผิด หรือให้ข้อเท็จจริง โดยมุ่งหวังจะได้รับการบรรเทาโทษ มิให้ถูกประหารชีวิต นอกจากนี้โทษประหารชีวิตยังช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณของรัฐที่มีผลสูญเสียน้อยกว่าการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างมาก ทั้งในด้านการประหยัดค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูผู้กระทำความผิดนานเกินจำเป็น และยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องควบคุมผู้กระทำความผิด หรือลดภาวะเสี่ยงจากการหลบหนีจากที่คุมขังของนักโทษประหารชีวิต

2) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดอย่างเด็ดขาด ในแง่ทฤษฎีจิตวิทยา เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นวิธีการที่สามารถยับยั้งผู้อื่นให้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ และเป็นการข่มขู่ขวัญผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าการลงโทษอย่างอื่น เนื่องจากโดยสภาพธรรมชาติแล้ว มนุษย์ย่อมรักและหวงแหนชีวิตตน และพร้อมจะเสียสละทุกอย่างเพื่อรักษาชีวิตของตนไว้ ซึ่งจากข้อมูลการศึกษาวิจัย The American Bar Association พบว่าการลงโทษประหารชีวิตมีส่วนยับยั้ง การก่ออาชญากรรมประเภทรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

(1) ผู้กระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์ในสหรัฐอเมริกาส่วนมากยินยอมให้ตำรวจจับกุมแต่โดยดี ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสจะใช้ปืนยิงต่อสู้หรือใช้อาวุธปืนยิงขัดขวางการจับกุม แต่ก็มีอาชกรกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุว่าหากใช้อาวุธปืนทำร้ายเจ้าหน้าที่แล้วย่อมถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นประหารชีวิตได้

(2) ผู้กระทำความผิดใจกรรมประเภทลักขโมยที่ถูกตำรวจจับได้และการตรวจค้นไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดเหล่านั้นพกอาวุธร้ายแรงติดอยู่กับตัว เนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่พกอาวุธไว้ด้วย

(3) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการตอบแทนแก้แค้น (Retribution) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษสถานหนักเท่าเทียมกับความผิดที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เช่น ผู้กระทำความผิดประทุษร้ายต่อชีวิตผู้อื่น ก็ย่อมเป็นการชอบธรรมที่จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกัน หรือโดยกฎหมายการแก้แค้นในลักษณะทำนองชีวิตต่อชีวิต

(4) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการป้องกันสังคม เพราะถือว่าการกำจัดอาชญากรออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด เป็นการตัดโอกาสไม่ให้อาชญากรไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังจะเห็นได้ในทางปฏิบัติว่าอาชญากรซึ่งต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือต้องโทษจำคุกเป็นเวลานานก็ย่อมแสวงหาโอกาสที่จะหลบหนี หรืออาศัยวิถีทางแห่งกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ได้รับการปล่อยตัวหรือลดโทษ เช่น การลดวันต้องโทษจำคุก การพักการลงโทษ การพระราชอภัยโทษ แต่การลงโทษประหารชีวิตเป็นวิธีการที่เด็ดขาด ที่จะกำจัดอาชญากรร้ายแรงบางประเภทที่ไม่สามารถแก้ไขให้กลับคืนดีดังเดิมได้

(5) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการสนองตอบความต้องการแห่งมตินิยม เนื่องจากมีความเชื่อว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลยิ่งต่อการป้องกันอาชญากรรม และถือเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐที่จะสนองตอบทดแทนแก้แค้นโดยส่วนบุคคล

(6) การลงโทษประหารชีวิตจำต้องคำนึงถึงลักษณะความรุนแรงของอาชญากรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลง เช่น อาชญากรรมประเภทจับคนเรียกค่าไถ่ ช่มชู้ในกระทำชำเราจนถึงแก่ความตาย หรือฆาตกรรมโดยวิธีการทารุณโหดร้าย การจำหน่ายยาเสพติด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผล ให้สังคมต้องมีปฏิกริยาโต้ตอบรุนแรงต่ออาชญากรรมมากยิ่งขึ้น เพราะเชื่อว่าเป็นมาตรการเด็ดขาด จำเป็นต้องป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่ไม่อาจจะยกเลิกได้

ศาสนาและโทษประหารชีวิต (รายงานสัมมนาระดับชาติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย, 2549)

ประเด็นทางศีลธรรมเป็นหัวใจของทุกศาสนาและศาสนาควรมีอิทธิพลต่อแนวคิดเรื่องการประหารชีวิต อย่างไรก็ดี ทำนองเดียวกันกับสงคราม เราคาดการณได้ว่าคำสอนในโลกอุดมคติกับการปฏิบัติในโลกความเป็นจริงนั้นเป็นคนละเรื่องกัน

อย่างไรก็ดี มีการอ้างเนื้อความตอนอื่น ๆ ของพระคัมภีร์ทั้งเพื่อที่สนับสนุนหรือต่อต้านโทษ ประหารชีวิต ประเทศอิสราเอลทุกวันนี้ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีอาชญากรรมทั่วไป การประหารชีวิตนายไอค์มานน์ ซึ่งมีส่วนร่วมในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นไปตามแบบแผนการล้างแค้นแบบเก่า

คริสต์ศาสนามีความพิเศษตรงที่ว่าองค์ศาสดา คือ พระเยซูเองโดนประหารชีวิต ในฐานะอาชญากรด้วยวิธีการที่โหดเหี้ยมคือถูกตรึงไม้กางเขน ไม้กางเขนเป็นสัญลักษณ์ของคริสต์ศาสนา สัญลักษณ์ทำนองเดียวกันในสมัยนี้คงเป็นชื่อแขวนคอหรือรางที่ใช้สำหรับการฉีดยาเพื่อประหารชีวิต มีการบันทึกไว้ในพระคัมภีร์ฉบับใหม่ว่า พระเยซูทรงช่วยชีวิตหญิงคนหนึ่งที่ต้อง

คำพิพากษาให้ ถูกหินขว้างใส่เพราะมีชู้ โดยพระองค์ตรัสว่า“ให้คนที่ไม่เคยทำผิดเลยเป็นผู้ขว้างก้อนหินก้อนแรก” น่าแปลกที่คำตัดสินเช่นนี้ของพระศาสดาไม่มีปรากฏอยู่ในบริบทเดียวกันในหลายประเทศมุสลิม ตามประวัติศาสตร์แล้ว คริสต์ศาสนายอมรับโทษประหารชีวิต กระทั่งรัฐวาติกันของพระสันตปาปาเคยมีมือประหารชีวิตประจำรัฐ อย่างไรก็ตามพระสันตะปาปาองค์ที่แล้วทรงคัดค้านโทษประหารชีวิต และ คริสต์ศาสนจักรได้เป็นผู้นำการเรียกร้องให้เลิกโทษประหารชีวิต การที่ประเทศคริสต์ทั่วทวีปอเมริกาได้ต่างเลิกโทษประหารชีวิต อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมคาทอลิก

กฎหมายมุสลิมหรือชาอ์อะห์ว่าด้วยโทษประหารชีวิต ชาอ์อุดีอารเปียบกับอิหร่าน ซึ่งอยู่อันดับต้น ๆ ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิต เป็นตัวอย่างการนำหลักการนี้มาใช้อย่างสุดซึ้งเรื่องราวที่มีการบันทึกไว้ต่อไปนี้เป็นคำสอนของทางสายกลาง ชายคนหนึ่งถูกนำตัวเข้าเฝ้าพระศาสดาในข้อหาที่เขาแปรพักตร์จากศาสนา ชายผู้นี้ถูกกล่าวหาว่าโยนหมอกขึ้นฟ้าแล้วตะโกนว่า “พระเจ้า ข้าอยากฆ่าท่าน” เมื่อพระศาสดาถามถึงสาเหตุ ชายคนนี้ตอบว่า เขาโกรธพระเจ้าเพราะคนที่เขารักได้ตายจากไป พระศาสดาแสดงความไม่เห็นด้วยต่อโทษประหารชีวิตด้วยทรงถามว่า “ไม่พอสำหรับเจ้าหรือที่เขาเชื่อในพระเจ้าที่อยากฆ่าเขา” ในการบันทึกอีกตอนหนึ่งพระศาสดาทรงพยายามช่วยชีวิตหญิงนางหนึ่งซึ่งต้องโทษให้ถูกฆ่าด้วยการขว้างก้อนหินเพราะเธอมีชู้ ความเมตตาเป็นลักษณะพิเศษของอิสลามเพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สุดขององค์อัลเลาะห์ โทษประหารชีวิตมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการพิสูจน์ความผิดนั้นโดยปราศจากข้อสงสัยด้วยหลักฐานสนับสนุนจากพยาน การกลับตัวสำนึกผิดและการให้อภัยเป็นพื้นฐานของการบรรเทาโทษ ซึ่งเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับที่ปฏิบัติอยู่ในหลายรัฐมุสลิม ในบรรดา 48 ชาติมุสลิมทั่วโลก มี 23 ประเทศ ที่ถือว่าได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ขณะที่อีก 25 ประเทศ ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่

โดยหลักการแล้วพุทธศาสนาไม่สนับสนุนโทษประหารชีวิต การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นหนึ่งในศีลห้าตามหลักพุทธศาสนา ความเชื่อว่าทุกชีวิตมีค่าเป็นที่มาของหลักการอหิงสาหรือสันติวิธี จุดยืนนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ว่าทุกคนมีสิทธิกลับตัวกลับใจ กระทั่งฆาตกรที่ใจโหดที่สุดมีคำสอนราชาผู้ปกครองที่ได้รับการบันทึกไว้ตั้งแต่ยุคพุทธศตวรรษที่สองหรือสาม “เมื่อเจ้าได้วิเคราะห์ฆาตกรที่โกรธเกรี้ยวอย่างถ่องแท้แล้ว เจ้าจะเนรเทศพวกเขาไป โดยที่จะไม่ฆ่าหรือทรมานเขา” มีการบันทึกไว้ด้วย ว่ารัฐบาลของผู้ปกครองชาวพุทธหลายสมัยได้เลิกโทษประหารชีวิตเราอาจสรุปได้ว่าศาสนาหลัก ๆ ในโลกที่มีผู้นับถือกันในประเทศไทย เป็นพันธมิตรสำคัญใน

ความเคลื่อนไหวต่อต้านโทษประหารชีวิต เราจำเป็นต้องแยกแยะระหว่างการตีความที่แท้จริงของศาสนาเหล่านี้ และตัวอย่างการกระทำที่บิดเบือนเจตนาของความเชื่อดั้งเดิม

ทางเลือกอื่นนอกเหนือจากโทษประหารชีวิต (รายงานสัมมนาระดับชาติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย, 2549)

หลังจากที่เห็นด้วยว่าต้องมีโทษสถานหนัก คุณอาจถามว่า โทษนั้นคืออะไร คำตอบฉับพลันมักจะเป็นการจำคุกตลอดชีวิตโดยปราศจากการอภัยโทษ เพื่อที่ฆาตกรจะไม่มีทางออกจากคุก เชื่อกันว่าการลงโทษเด็ดขาดเช่นนั้นเป็นคำตอบเดียวที่จะทดแทนการประหารชีวิตได้ ผลด้านการป้องปรามของโทษชนิดนี้ถูกมองว่าน้อยกว่าโทษประหารชีวิตเพียงเล็กน้อย แม้ว่า จะขาดความสะใจว่าเลือดต้องตอบแทนด้วยเลือด การลงโทษนี้สาสมชัดเจนและเมื่อไม่นานมานี้ นักโทษกลุ่มหนึ่งที่ต้องโทษประหารชีวิตเช่นนี้ในคุุฝรั่งเศส ร้องขอให้มีการใช้โทษประหารชีวิตดีกว่า การที่ต้องจมทุกข์ที่ไร้ความหวังตลอดชีวิต เพราะการจำคุกตลอดชีวิตนั้นเป็นทางเดียวที่จะสกัดไม่ให้เกิดอาชญากรรมซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่ถ้าเราคิดกันต่อไป ในสหรัฐเริ่มปรากฏผลของการที่บางรัฐใช้จำคุกตลอดชีวิตแทนการประหารชีวิต ต้องมีการดูแลพยาบาล นักโทษชราและต้องมีแผนพิเศษสำหรับนักโทษเหล่านี้ทำนองเดียวกันกับบ้านพักคนชรา เป็นไปไม่ได้ว่า นักโทษที่หมดแรงแล้ว เหล่านี้จะออกไปก่ออาชญากรรมอีกและหลายคนก็จำไม่ได้แล้วว่าไปทำผิดอะไรมา สังคมได้ประโยชน์อะไรจากสถานการณ์เช่นนี้

อีกกรณีหนึ่งที่เกิดขึ้นคือการจำคุกนับสิบปีวัยรุ่นที่ก่ออาชญากรรมด้วยความคึกคะนอง ตามวัยพวกเขาเสียใจอย่างยิ่ง ที่ได้ก่ออาชญากรรมและจะไม่ทำอีกเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เมื่อเข้าวัยกลางคน ชีวิตของพวกเขาถูกทำให้บิดเบี้ยวไปและถูกจำกัดจากระบบทัณฑสถาน มีความหมายอะไรกับการจองจำพวกเขาอีกครั้งชีวิตที่เหลือ เพื่อลงโทษคนที่บุคคลิกได้เปลี่ยนไปแล้วหากนับจากตอน ที่พวกเขากระทำผิด ทำยที่สุดก็มีกรณีของคนที่ถูกจับตัวกลับใจแล้วจริง ๆ และเสียใจอย่างสุดซึ้งกับอาชญากรรมที่ก่อไป

เบื้องหลังการจำคุกคือแนวคิดเรื่องอาชญากรรมกลับใจ จำเป็นต้องปฏิเสธโอกาสนี้กับพวกที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือ ชีวิตที่ไม่มีความหวังนั้นทุกชั่วระทม แม้ว่าจะมีความหวังน้อยนิด หรือห่างไกลเพียงใด ก็เป็นน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตปัจจุบัน คนที่ทำงานกับนักโทษต้องขังระยะยาวอธิบายถึงสภาพความตายทางด้านจิตใจเมื่อพวกเขาเชื่อว่าต้องรับมือกับโทษจำคุกไปตลอดชีวิต จะเห็นว่าพวกเขาปิดตัวเองจากการรับรู้วันเวลาโดยสิ้นเชิง นักโทษคนหนึ่งอธิบายให้ข้าพเจ้าฟังว่า

นักโทษบางคนตายด้วยความเพราะความสิ้นหวัง โดยไม่มีอาการป่วยทางกายอื่น ๆ ปรากฏให้เห็นเลย การคิดไตร่ตรองและหาทางแก้ไขในเรื่องนี้ไม่ใช่เป็นการอ่อนข้อให้กับอาชญากรรม หรือเป็นการตีค่าฆาตกรรมต่ำไป แต่เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างของสภาพมนุษย์และหาทางออกเพื่อให้สถานการณ์เป็นที่รับได้ สำหรับทุกคนที่มีสิทธิในความเป็นมนุษย์ โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการอภัยโทษนั้นจึงไม่ถือว่าเป็นทางเลือกที่ยอมรับได้ของโทษประหารชีวิต

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดการสัมมนาในระดับชาติ “เรื่องการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย” ระหว่างวันที่ 3-4 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุม 501 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีรายงานการสัมมนา ที่สำคัญเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ ดังนี้

ประสบการณ์การยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตจากไต้หวัน (รายงานสัมมนาระดับชาติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย, 2549)

ตั้งแต่ปี 2492 จนถึงปี 2543 ไต้หวันถูกปกครองโดยพรรค KMT ในปี 2543 อำนาจถูกเปลี่ยนมือไปยังพรรคก้าวหน้าประชาธิปไตย (Democratic Progressive Party) และเฉิน ชูย เปียน ประธานาธิบดีคนใหม่ ได้สัญญาว่าจะก้าวไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต ในปี 2544 รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมได้ประกาศ ว่าการยกเลิกโทษประหารจะเกิดขึ้นภายในสามปี ทว่าเขาได้ลาออกหลังจากนั้นทำให้คำสัญญานั้นไม่เป็นจริง แต่ก็เป็นที่ยอมรับว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้นเป็นเรื่องของเวลา ในขณะเดียวกัน อาชญากรรมที่ต้องโทษประหารชีวิตได้ลดจำนวนลงเหลือเพียงห้ากรณีเท่านั้น และกระบวนการประหารชีวิตก็ได้รับการพัฒนาขึ้นด้วย การอุทธรณ์เพื่อลดหย่อนโทษนั้นประสบความสำเร็จในร้อยละ 10 ของกรณีที่ยื่นอุทธรณ์ไป

การประหารชีวิตในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาได้ลดลงอย่างสม่ำเสมอตามที่แสดงให้เห็นตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6
การประหารชีวิตในประเทศไทยได้หวั่น

ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2549

ปี ค.ศ.	การประหารชีวิต
1999	24
2000	7
2001	10
2002	9
2003	7
2004	3
2005	3
2006	0

หมายเหตุ: ในปัจจุบัน มีผู้ที่ถูกตัดสินประหารชีวิตอยู่ 16 คน

ในปี 2546 มีการตั้งพันธมิตรขึ้นมาเพื่อปฏิรูประบบกฎหมายของไต้หวัน และเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต แรงจูงใจของพันธมิตรก็คือเพื่อยกระดับคุณค่าสูงสุดของชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในบรรยากาศที่เสรีภาพของการพูดได้รับการคุ้มครอง องค์การพัฒนาเอกชนได้เรียกร้องให้มีการลงประชามติเรื่องการประหารชีวิต ทศนคติของสาธารณชนส่วนใหญ่ต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต จึงพิจารณากันว่าการให้การศึกษาแก่สาธารณชนเป็นสิ่งสำคัญมาก และจำเป็นต้องมีการทำงานเรื่องข้อเสนองานเลือกที่ไม่ใช่โทษประหารชีวิต ระหว่างปี 2546-2547 มีการจัดเทศกาลภาพยนตร์ “ฆ่าโดยจำนวน” และงานนิทรรศการภาพถ่าย “คุณเห็นสีของความตายไหม”

สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งสำคัญในนโยบายของรัฐบาลใหม่ และเป็นปัจจัยหลักที่เอื้อต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงประเภทของอาชญากรรมที่ต้องโทษประหารชีวิต การค้ายาเสพติดติดมักจะไม่ให้โทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศฟิลิปปินส์ (รายงานสัมมนาระดับชาติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย, 2549)

การสัมมนาเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตในฟิลิปปินส์เริ่มต้นด้วยคำกล่าวเปิดโดยเอกอัครราชทูตอันโตนิโอ โรดริเกซ เอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทย ท่านได้ยกคำพูดของผู้พิพากษาสูงสุดของฟิลิปปินส์ “ไม่มีที่สำหรับการประหารชีวิตในระบบยุติธรรมของประเทศ” มีการปฏิเสธไม่ลงโทษประหารชีวิตในกรณีการตัดสินประหารชีวิตในคดีที่ไม่มีน้ำหนักเพียงพอจำนวนมาก จากการตัดสิน 907 คดีในศาลชั้นต้นในช่วงระหว่างปี 2536 ถึง 2547 มีเพียง 230 คดีที่ไม่ถูกปรับเปลี่ยนหรือถอนไปเมื่อถูกพิจารณาใหม่โดยศาลฎีกา

ข้อกำหนดเชิงศีลธรรมที่ทำให้รัฐบาลยกเลิกโทษประหารชีวิต คือ

- 1) การยอมรับว่าโทษประหารชีวิตนั้นไร้ซึ่งมนุษยธรรมและโหดร้าย
- 2) ความจริงที่ว่าโทษประหารชีวิตนั้นเมื่อดำเนินไปแล้วไม่สามารถแก้ไขกลับคืนมาได้
- 3) โทษประหารชีวิตยังทำให้ความรุนแรงรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก มันจะยิ่งฆ่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อยิ่งไปกว่าทำให้พยานมีชีวิต
- 4) การบังคับใช้โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ต่อต้านคนจน คนที่ไม่มีทรัพยากรมักจะต้องโทษประหารชีวิตมากกว่า
- 5) โทษประหารชีวิตขัดกับชีวิตมนุษย์

ในการลงคะแนนเพื่อตัดสินใจเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตของสภาผู้แทนราษฎรของประเทศฟิลิปปินส์ มีคะแนนสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิต 119 เสียง ต่อ 20 เสียง ส่วนในระดับวุฒิสภา การลงมติมีคะแนนสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิต 16 เสียงต่อ 0 เสียง ไม่ลงคะแนน 1 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2549 การยกเลิกโทษประหารชีวิตได้เป็นกฎหมายตามพระราชบัญญัติสาธารณรัฐ (Republic Act) ลงนามโดยประธานาธิบดี กลอเรีย อาร์โรโย ในขณะที่ลงนามผ่านกฎหมายนั้น มีนักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตอยู่ 1,016 คน นักโทษ 28 คนรอโทษประหารชีวิตอยู่เนื่องจากคำตัดสินได้รับการยืนยันแล้ว องค์การนิรโทษกรรมสากลยกย่องการยกเลิกครั้งนี้ว่าเป็นการยกเลิกโทษประหารชีวิตที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่เคยเกิดขึ้น

ประธานาธิบดีได้สัญญาว่าจะขยายระบบเรือนจำและเพิ่มงบประมาณในการซื้ออาหารเพื่อบรรเทาความแออัดของเรือนจำที่จะเกิดขึ้น หลังจากที่มีการใช้การจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิต ประธานาธิบดีอาร์โรโยประกาศว่าเหยื่อของอาชญากรรมจะต้องได้รับการคุ้มครองโดยหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด และจะต้องมาพร้อมกับความยุติธรรม

การเคลื่อนไหวทั่วโลกเพื่อยกเลิกโทษประหาร

ปาฐกถาของศาสตราจารย์วิลเลียม ซาบาส จากการสัมมนาระดับชาติเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย วันที่ 3-4 กรกฎาคม 2549 สามารถสรุปได้ภายใต้สามประเด็น ดังนี้

1. แนวโน้มเรื่องการขจัดโทษประหารชีวิต
2. การประหารชีวิตกับกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ข้อถกเถียงเพื่อสนับสนุนและต่อต้านการประหารชีวิต

การลงโทษประหารชีวิตเป็นประเด็นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน แง่มุมนี้ของโทษประหารชีวิตถูกนำมาสู่ความสนใจของโลกโดยงานศึกษา 'When the State Kills' (เมื่อรัฐสังหาร) ที่ตีพิมพ์โดยองค์การนิรโทษกรรมสากลเมื่อปี 2532 ในขณะที่การประหารชีวิตได้ถูกขจัดไปในหลายประเทศก่อนยุคสมัยใหม่ แต่ในภายหลังก็ถูกนำกลับมาใช้อีก การยกเลิกโทษประหารชีวิตครั้งแรกที่ไม่มีการนำกลับมาใช้อีกคือโปรตุเกส เมื่อปี 2410

เมื่อปี 2488 เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง การลงโทษประหารชีวิตเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและมีปฏิบัติไปทั่วโลก จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นในช่วงการร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยสหประชาชาติ เมื่อปี 2491 ปฏิญญาสากลฯ มาจากการศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ และพยายามที่จะรวมเอาสิทธิมนุษยชนทั้งหมดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเข้าไว้ร่างแรก ๆ มีการกล่าวถึงสิทธิในชีวิตของมนุษย์ทุกคน แต่มีการยกเว้นให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เขียนร่างสุดท้ายได้เล็งเห็นอนาคตและไม่มีการพูดถึงการลงโทษประหารชีวิต มาตรา 3 ของปฏิญญาฯ ระบุว่าสิทธิในชีวิตของมนุษย์ทุกคนเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนทั้งปวงนับแต่นั้นมา จำนวนประเทศที่เลือกยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในรายงานการศึกษาที่มีผลสะท้อนอย่างสูงขององค์การนิรโทษกรรมสากล ได้มีการวางมาตรฐาน

สำหรับประเทศต่าง ๆ ที่พิจารณาจะยกเลิกโทษประหาร ไม่ว่าจะเป็นในทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติด้วยมาตรฐานเหล่านี้ ในปี 2532 ประเทศ 70 ประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ ในขณะที่อีกประมาณ 100 ประเทศยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่

แนวโน้มในปัจจุบันคือมีประเทศสองถึงสามประเทศต่อปีเลือกที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตในช่วงยี่สิบปีที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น แอฟริกาใต้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปพร้อมกับการล้มล้างระบบเหยียดผิว ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกก็ยกเลิกโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกันไป

พร้อมกับการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน และการเข้ามาแทนที่ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ โดยรัฐบาลประชาธิปไตยประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเนื่องจากเป็นเงื่อนไขในการเข้าเป็นสมาชิกของสภายุโรปหรือสหภาพยุโรปบนฐานของข้อมูลเหล่านี้ ศาสตราจารย์ วิลเลียม ซาบาส ได้คาดการณ์ว่าโทษประหารชีวิตจะหมดไปจากโลกในอีก 24 ปีข้างหน้า เช่นเดียวกับที่น้ำแข็งที่กรีนแลนด์จะต้องละลายก็จะมีกรยกเลิกโทษประหารชีวิตภายในเดือน เมษายน 2573 อย่างแน่นอน แนวโน้มไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเป็นไปตามพัฒนาการของสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ เช่น การจัดการเป็นทาส การทรมาน การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในขณะที่ยังคงมีการละเมิดอยู่ แต่ไม่มีประเทศใด อ้างต่อสหประชาชาติว่าได้ยกเว้นให้มีการปฏิบัติ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ รัฐต่าง ๆ ซึ่งทุกวันนี้อ้างว่าตนเองสามารถยกเว้นให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้ก็จะถูกบังคับให้เคารพสิทธิในชีวิต ในที่สุด

1. การห้ามไม่ให้มีการประหารชีวิตไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศแนวโน้มของประเทศต่าง ๆ ที่จะยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตยังสะท้อนอยู่ในพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศด้วย การยืนยันถึงสิทธิในชีวิตโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปี 2491 ได้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการรับรองสิทธิในชีวิตในกฎหมายระหว่างประเทศ การรบทติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมืองในปี 2509 ได้ทำให้สิทธิในชีวิตเป็นสิ่งที่จำกัดลงโดยตรง เพราะการใช้โทษประหารชีวิตเป็นการลงโทษอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุด ด้วยอิทธิพลจากพัฒนาการในกฎหมายระหว่างประเทศเหล่านี้ ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น เยอรมัน ออสเตรเลีย และอิตาลี ซึ่งเป็นประเทศผู้รุกรานในสงครามโลกครั้งที่สองเป็นกลุ่มประเทศ ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นประเทศแรก ๆ โดยได้รับ

อิทธิพลจากความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงอดีต กรณีของแอฟริกาใต้ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่เรารู้จักแล้ว ประเทศไลบีเรียและกัมพูชา ได้ผ่านช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งอันเลวร้ายในอดีตมาด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประเทศใหม่ ๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้น อย่างติมอร์ตะวันออก และมอนเตเนโกรได้หลีกเลี่ยงโทษประหารชีวิตตั้งแต่เริ่มแรกกฎหมายระหว่างประเทศได้รับการพัฒนาขึ้นไปอีกโดยการมีพิธีสารที่ห้ามการลงโทษประหารชีวิตภายใต้เงื่อนไขบางประการ เช่น ในพิธีสาร 13 ของอนุสัญญายุโรป ในพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง และพิธีสารของกลุ่มประเทศอเมริกาใต้

นอกจากมีการห้ามการประหารชีวิตไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ยังมีประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นจากการดำเนินคดีที่ไม่ดีพอไม่ว่ากฎหมายของประเทศนั้น ๆ จะเป็นอย่างไร ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ที่ถูกตัดสินที่ไม่มีเงินมักจะเข้าไม่ถึงการให้คำปรึกษาทางกฎหมายที่ดีมีมาตรการอื่น ๆ ขึ้นมาเพื่อยุติการประหารชีวิตผู้เยาว์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่งถูกยกเลิกไปในสหรัฐอเมริกาเมื่อไม่นานมานี้ อิหร่านอาจจะเป็นเพียงประเทศเดียวที่ยังคงประหารชีวิตเด็ก

โดยสรุปแล้ว ในปัจจุบันนี้ มี 75 ประเทศ ที่เป็นภาคีพิธีสารที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ว่าในเงื่อนไขใด ๆ เมื่อยี่สิบปีก่อนไม่มีประเทศใดถือปฏิบัติเช่นนี้ การที่ประเทศหนึ่ง ๆ รับเป็นภาคีพิธีสาร เช่นนั้น ทำให้เกือบเป็นไปไม่ได้ที่จะกลับคำ การรับรองการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศยังรับรองการไม่กลับมาลงโทษประหารชีวิตยิ่งขึ้น ไอร์แลนด์เป็นเพียงประเทศเดียวที่มี การแก้ไขรัฐธรรมนูญเช่นนั้นจากการลงประชามติ

2. พิจารณาข้อถกเถียงที่สนับสนุนและต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต

ก. การยับยั้งการกระทำความผิด ข้อถกเถียงที่มักจะถูกใช้เพื่อสนับสนุนการประหารชีวิตก็คือ ข้อเสนอว่าการประหารชีวิตเป็นการยับยั้งการกระทำความผิด จริงอยู่ที่การลงโทษประหารชีวิตเป็นการยับยั้ง แต่การลงโทษทุกรูปแบบล้วนยับยั้งการกระทำความผิด และการประหารชีวิตไม่ได้มีผลดีกว่าการจำคุกระยะยาว มาตรการไม่ได้ชั่งน้ำหนักถึงผลที่จะเกิดตามมาจากการดำเนินคดี และส่วนใหญ่จะกระทำไปโดยเกิดจากกิเลสหรือแรงจูงใจบางประการ การยับยั้งที่มีประสิทธิภาพก็คือการบังคับใช้กฎหมายที่ดี และการมีโอกาสที่จะถูกจับ

ประเด็นเรื่องประสิทธิภาพในเชิงการยับยั้งการกระทำความผิดนั้นเป็นเรื่องยากที่จะประเมินได้ แต่ก็ยังมีบททดสอบในคดีที่เรียกกันว่านักฆ่าถนนเบลท์เวย์ ในสหรัฐอเมริกา นักฆ่าถนนเบลท์เวย์เป็นฆาตกรต่อเนื่องคู่ เป็นเยาวชนหนึ่งคนและผู้ใหญ่หนึ่งคน ในกรุงวอชิงตันที่เริ่มฆาตกรรมต่อเนื่องโดยฆ่าอย่างสุ่ม พวกเขาทำช่องไว้ที่ท้ายรถแล้วใช้เป็นที่ยิงคนเดินถนนเมื่อตนขับรถ ผ่านไปในย่านทางหลวงที่เรียกว่าเบลท์เวย์ ในขณะที่เกิดเหตุนี้ขึ้นนั้น พื้นที่ที่ด้านในของถนนสายเบลท์เวย์ไม่ได้มีการลงโทษประหารชีวิต ในขณะที่พื้นที่ที่อยู่ด้านนอกมีโทษประหารชีวิต ฆาตกรสุ่มยิงคนภายนอกถนนเบลท์เวย์ แสดงให้เห็นว่าการที่พวกเขาสามารถหลีกเลี่ยงการลงโทษประหารชีวิตได้ด้วยการจำกัดการฆ่าไว้ภายในเส้นถนนนั้นไม่ได้มีผลต่อการฆ่าของพวกเขาเลย

การลงโทษประหารชีวิตไม่ได้มีผลอะไรเพิ่มเติมในการยับยั้งการกระทำความผิดเมื่อเปรียบเทียบกับ การจำคุกที่ดำเนินไปอย่างเชื่อถือได้และอย่างชัดเจน ในคดีที่ผู้กระทำ

ผิดสมควรรับโทษ ในสหรัฐอเมริกา ข้ออ้างนี้ไม่ได้เป็นข้อถกเถียงในการสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิตที่ชอบธรรม อีกต่อไป

ข. การแก้แค้น ข้อถกเถียงเพื่อสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิตที่ว่าจะต้องมีการแก้แค้นที่สาสมนั้นเป็นเรื่องที่ได้เถียงได้ยากกว่า ข้อถกเถียงนี้เสนอว่า ผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดจะต้องถูกประหารชีวิต เนื่องจากพวกเขาสมควรที่จะได้รับโทษนั้น และว่าสมควรจะต้องมีการประหารชีวิตผู้ที่กระทำความผิดเพื่อเป็นการชดเชยแก่เหยื่อ แต่การแก้แค้นนั้นไม่ใช่เรื่องสร้างสรรค์และไม่ได้เป็นสิ่งที่ดีต่อสังคม ความรุนแรงทำให้เกิดความรุนแรง และการแก้แค้นนั้นไม่ได้ทำให้เกิดความสมานฉันท์

ค. บางครั้งก็มีการยกประเด็นเรื่องค่าใช้จ่ายขึ้นมา ในอเมริกา มีการประเมินว่าค่าใช้จ่ายในการประหารชีวิตนั้นมากกว่าการจำคุกตลอดชีวิตเนื่องจากมีกระบวนการอุทธรณ์ที่ยาวนาน ในประเด็นที่พัฒนาน้อยกว่าน่าจะมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม การอ้างเรื่องค่าใช้จ่ายไม่เป็นเหตุผลที่ดีในการฆ่าคน หากมีการยอมรับข้ออ้างเรื่องค่าใช้จ่ายแล้ว ก็จะต้องยากที่จะประท้วงการขยายการประหารชีวิตไปยังกลุ่มคนชราและผู้ที่มีปัญหานักเป็นต้น

ง. ความเป็นไปได้ที่จะเกิดความผิดพลาดในระบบยุติธรรมเป็นข้อถกเถียงที่ทรงพลังประการหนึ่งในการต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต มีตัวอย่างหลายกรณีที่มีการตัดสินที่ผิดพลาด และศาลก็มักจะไม่ค่อยแน่นอนในการแยกแยะระหว่างผู้บริสุทธิ์กับผู้ที่มีความผิด

จ. ข้อถกเถียงที่ต่อต้านการลงโทษประหารชีวิตที่ชัดเจนที่สุดคือการประหารชีวิต เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กวีจอห์น ดอนน์ กล่าวไว้ว่า “ความตายของมนุษย์ทุกคนทำให้ความเป็นคนของชั้นลดลง” ศาสตราจารย์วิลเลียม ซาบาสอ้างว่า “ไม่ว่าเหตุผลจะเป็นเรื่องศาสนา หรือเป็นเรื่องที่เกิดจากคุณค่าเรื่องความเป็นมนุษย์อย่างในกรณีแรงบันดาลใจในการทำงานประเด็นนี้ของตนเอง ศักดิ์ศรีของเราในฐานะที่เป็นสังคมได้บอกว่าจะต้องไม่ทำให้ผู้ใดเสียชีวิต

ศาสตราจารย์วิลเลียม ซาบาส ได้ตอบคำถามผู้เข้าร่วมการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะให้มีการทำประชาพิจารณ์เป็นขั้นตอนหนึ่งในการนำไปสู่การจัดการลงโทษประหารชีวิตว่า มีกระบวนการหลายวิธีที่เราสามารถทำได้

1. มาตรการทางกระบวนการยุติธรรม อย่างในประเทศอัลบาเนียที่มีการตัดสินใจโดย ฝ่ายตุลาการว่าการลงโทษประหารชีวิตนั้นขัดกับกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญที่ประเทศใช้อยู่

2. แก้ไขรัฐธรรมนูญ อย่างในประเทศยูเครนและลิทัวเนีย การเปลี่ยนแปลง เช่นนั้นอาจเกิดจากการที่ประเทศต้องเข้าร่วมสถาบันทางการเมือง อย่างเช่น สภายุโรป หรือจากการกระทำของรัฐสภาก็ได้

3. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการตอบสนองความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ มีเพียงประเทศไอร์แลนด์ประเทศเดียวที่ดำเนินตามเส้นทางนี้โดยมีการเสนอให้ลงประชามติในเรื่องนี้ ประชากรของไอร์แลนด์ร้อยละ 64 ลงคะแนนให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีความเป็นไปได้ว่าประชากรส่วนใหญ่ในประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน และกลุ่มประเทศนอร์ดิก จะสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิต ในทางตรงกันข้าม ในประเทศอังกฤษ แม้ว่าจะภายหลังมีกฎหมายจากรัฐสภาให้ยกเลิกการประหารชีวิต การสำรวจ

ความคิดเห็นของประชาชนชี้ให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ยังคงสนับสนุนการประหารชีวิต การยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้นเป็นประเด็นที่จำต้องมีผู้นำทางการเมืองที่มีข้อมูลและมีความรับผิดชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องและข้อถกเถียงรอบด้าน

ความคิดเห็นขององค์กรสิทธิมนุษยชนต่อการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

(<http://www.deathpenaltythailand.blogspot.com>)

ในประเทศอังกฤษที่ร่ำรวยและมีสถาบันพระมหากษัตริย์เหมือนกันได้ยกเลิกแล้ว ประเทศเยอรมันก็ยกเลิกแล้ว ประเทศนอร์เวย์ก็เช่นกัน ถึงเราลงโทษถูกคนก็ตาม เราควรยกเลิกโทษประหารหรือไม่ เราทำให้มันสำคัญหรือเปล่า คดีซีเรียลคิลเลอร์ที่โหดร้ายของอังกฤษ หรือคดีที่ข่มขืนแล้วฆ่านักศึกษาบนเกาะสมุยแล้วแต่โหดร้าย แต่ไม่มีใครมองว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ทำไมประเทศอื่นเกินครึ่งโลกยกเลิกได้ แต่ประเทศเราทำไมจึงยกเลิกไม่ได้

เรายังมีการลงโทษประหารชีวิต ที่อยู่ภายใต้กฎหมายอีก 31 ประบท องค์การนิโทษกรรมสากลต้องการให้ยกเลิกให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ มีอีก 21 ประเทศที่เลิกเฉพาะในทางปฏิบัติ แต่ยังมีอยู่ในทางกฎหมาย อุปสรรคของเราคือเรายังมีผู้นำศาสนาที่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต ทั้ง ๆ ที่เรามีศาสนาพุทธ (การตีความอาจแตกต่างกันเรื่องกฎแห่งกรรม) การให้พระสงฆ์มีจุดยืนเป็นสิ่งที่ยาก

กระบวนการยุติธรรมไม่ศักดิ์สิทธิ์ คนไม่เชื่อถือ จึงยึดการประหารชีวิต โทษประหารชีวิตเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เป็นความเชื่อที่มีมานาน โทษประหารชีวิตเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่อยู่กับความเชื่อของเรามาตั้งแต่เกิด เพราะองค์กรอย่างเรา หน่วยงานอย่างเรา

นักการเมือง รัฐสภาวุฒิสมาชิก รัฐบาล ผู้นำทางศาสนา สื่อมวลชน ไม่ได้มีความเชื่อมั่นว่า ถ้าเรา ยกเลิกการประหารชีวิตแล้ว เรามีทางออกที่แก้ไขไม่ได้ โดยมีการลงโทษแต่เนิ่น ๆ หรือมีการจำคุก แบบจริงจัง ทำอย่างไรจึงจะให้เรื่องโทษประหารชีวิตไม่สำคัญเลยในสังคมไทย แต่เรื่องจำคุก ตลอดชีวิตเป็นเรื่องสำคัญมาก ทำอย่างไรให้ข้อมูลข่าวสารส่งไปถึงทุกระดับ ให้เกิดความมั่นใจ การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย เราต้องให้การศึกษาไปด้วยทำประชาพิจารณ์ไปด้วย

ความเห็นของสหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล (<http://www.deathpenaltythailand.blogspot.com>)

เพนเนย์ มาร์ติน สหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล (FIDH) ได้ให้มุมมองเปรียบเทียบ ระหว่างประเทศต่อการเคลื่อนไหวเพื่อยกเลิกการประหารชีวิตในประเทศไทย โดยได้เล่าประสบการณ์ การทำงานของ สหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งได้ทำการศึกษากฎการประหารชีวิตในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยและไต้หวัน ได้ชี้ว่าการประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระดับสากล และวัฒนธรรมเผด็จการนิยมได้ก่อความคิดเห็นสาธารณะที่ต่อต้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต การศึกษาเรื่องการประหารชีวิตในประเทศไทยโดย สหพันธ์สิทธิมนุษยชนสากล เมื่อปี 2547 ได้ชี้ให้เห็นถึงมาตรการการป้องกันที่ไม่เพียงพอในเรื่องการตัดสินใจโทษที่นำไปสู่การประหารชีวิต สภาพของเรือนจำที่นักโทษที่ถูกตัดสินประหารชีวิตอยู่นั้นเป็นสภาพที่โหดร้ายและไม่มีความเป็น มนุษย์ โดยมีสภาพแออัด มีอาหารไม่เพียงพอ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าเยี่ยมใน ระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของเรือนจำ

จำนวนของอาชญากรรมที่นำไปสู่การลงโทษประหารชีวิตนั้นขัดแย้งกับพันธกรณีของ ประเทศไทยตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ แรงกดดันให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินคดี ยาเสพติดได้นำไปสู่การสืบสวนแบบที่ไม่เหมาะสม คนจนและคนด้อยโอกาสกลายเป็นเป้าหมาย ของการประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะที่เกิดจากการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ที่อยู่ในระดับต่ำ การคอร์รัปชัน และการที่สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยไว้ได้นานถึง 84 วันโดยไม่ฟ้อง คดี การตีตรวนนักโทษที่ต้องโทษประหารอย่างถาวรด้วยข้อกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ นั้น เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ การแจ้งการประหารชีวิตล่วงหน้านั้นไม่เพียงพอ

จากประสบการณ์อันกว้างขวางขององค์กรสมาชิก 141 องค์กรทั่วโลก สหพันธ์สิทธิ มนุษยชนสากล ได้เสนอว่าควรจะมีการกำหนดระยะเวลาที่จะยกเลิกการประหารชีวิต และลด จำนวนอาชญากรรมที่มีโทษประหารชีวิตลง ประเทศไทยควรจะเป็นภาคีในพิธีสารเลือกรับฉบับ

ที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง และควรจะมีความร่วมมือในการวิจัยประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการยกเลิกโทษประหาร

แพทย์กับการประหารชีวิต (<http://www.deathpenaltythailand.blogspot.com>)

นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2478 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ใช้วิธียิงเป้าเป็นการประหารชีวิตไปแล้ว 279 ราย ในจำนวนนี้มี ผู้หญิง 1 ราย ซึ่งต้องคำพิพากษาในข้อหาลักพาณคนที่มีผู้ต้องหาอีก 53 ราย ที่รอการประหารชีวิตอยู่ โดยหนึ่งในจำนวนนั้นเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องหา ค้ายาเสพติด ฆาตกรรมและข่มขืนแล้วฆ่าเด็ก แต่ละรายมีโอกาสอุทธรณ์หรือแม้แต่การยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษจากพระเจ้าอยู่หัว ปี พ.ศ. 2541 ที่ผ่านมามีการประหารชีวิตเพียงสองราย แต่มีบางกระแสนกระตุ้นให้เร่ง กระบวนการพิจารณาคดีให้จบสิ้นเร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดียาเสพติด ทั้งนี้เพื่อหวังจะให้ผู้คิดจะทำผิดเกิดความหวาดกลัวเท่าที่ผ่านมาแพทย์และ/หรือ พยาบาลมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการประหารชีวิตได้ 2 ทางคือตรวจรับรองว่า ผู้ต้องหายังมีชีวิต และมีสติสัมปชัญญะหรือว่าตายแล้ว

เมื่อเร็ว ๆ นี้กรมราชทัณฑ์เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการประหารชีวิต จากการยิงเป้ามาเป็นการฉีดยาให้ตาย โดยอ้างว่าวิธีใหม่ต้องด้วยหลักมนุษยธรรมมากกว่าและเป็นไปตามมาตรฐานนานาชาติในการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลหากแนวคิดใหม่นี้สามารถก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติแล้ว แพทย์และ / หรือพยาบาลก็อาจต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

คณะทำงานด้านจริยธรรมของแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ ไม่ขอวิจารณ์ประเด็น การทำโทษผู้ต้องหาด้วย การประหารชีวิต แต่จะตั้งข้อสังเกตว่า การประหารชีวิตเป็นกิริยาอาการ ที่ไม่สามารถทำอย่างถูกสุขลักษณะหรือต้องด้วยมนุษยธรรมได้ ข้อสำคัญคือในหลาย ๆ ประเทศ ได้ปรากฏ ว่ามีการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ไปด้วย แพทย์และพยาบาลมิได้เป็นผู้พิพากษาและคง ไม่สมควรอย่างยิ่งเป็นผู้ช่วยในการประหารชีวิตคน ในเมื่อบุคคลทั้งสองวิชาชีพต่างมีอุดมการณ์ และให้สัตย์ปฏิญาณตนไว้ว่าจะช่วยปกป้องชีวิตและทำให้ผู้ป่วยเจ็บหายจากโรคโดยไม่ทำ อันตรายต่อสุขภาพร่างกาย การเข้าร่วมกระบวนการประหารชีวิตในรูปแบบใดก็ตามจึงเป็น การกระทำที่ละเมิดกฎข้อบังคับทางจริยธรรมตามมาตรฐานสากลแห่งวิชาชีพ ซึ่งองค์กรแพทย์ หลายแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่ง แพทยสมาคมโลก ได้ให้คำจำกัดความของประเด็นนี้พร้อมทั้ง ห้ามมิให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทรมานหรือประหารชีวิตคน

อย่างไรก็ตามปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะแพทย์และพยาบาลที่ปฏิบัติราชการอยู่ในกระบวนการยุติธรรมคือ จะทำอย่างไรหากได้รับคำสั่งให้เข้าร่วมกระบวนการประหารชีวิตดังนั้นเพื่อแก้ปัญหานี้ จึงควรที่จะต้องมีการทบทวนข้อบังคับซึ่งเอื้ออำนวยให้แพทย์และพยาบาลสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรมอันขัดต่อจริยธรรมวิชาชีพโดยไม่ต้องรับโทษทัณฑ์อันเกิดจากการขัดคำสั่ง ปรากฏว่าในบางประเทศได้ทำอย่างที่ทำแล้วและนำมาพิจารณาปฏิบัติในประเทศไทย ถ้าหากจะมีการประหารชีวิตจริง ๆ คงจะต้องพิจารณาเลือกปฏิบัติต่ออาชญากรที่กระทำอาชญากรรมร้ายแรงและมีการพิจารณาคดีที่พิสูจน์ยืนยันอย่างชนิดที่ปราศจากข้อสงสัยใด ๆ ส่วนในประเด็นที่ว่าผู้ต้องหาจะต้องตายด้วยกระสุนปืนหรือสารพิษนั้น ไม่ควรต้องพึ่งพาแพทย์หรือพยาบาล

หนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น (ฉบับวันที่ 27 พฤศจิกายน 2548) ระบุว่าโพลล์สำรวจความคิดเห็นระดับชาติพบว่ามีความสนับสนุนมากจนน่าเป็นห่วงสำหรับการลงโทษสถานหนักรวมถึงวิสามัญฆาตกรรม ผู้คนมีเมตตาจิตลดน้อยถอยลงและยอมรับการลงโทษสถานหนักด้วยการประหารชีวิต ปรากฏว่าประมาณ 45% ของผู้ตอบแบบสอบถามของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิต ผู้ค้ายาเสพติดและอีกเกือบ 8% บอกว่าสามารถให้อภัย การวิสามัญฆาตกรรมผู้ค้ายาได้ ประมาณกว่า 51% เชื่อว่าคนพวกนี้ควรติดคุกการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 1,154 คนทั่วประเทศ ในเดือนตุลาคมตั้งคำถาม 8 หัวข้อนับแต่เรื่องยาเสพติด ช่มชืดและความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนกระทั่งเรื่องการก่อความวุ่นวายและภาวะว่างตามท้องถนนรูปแบบสุดโต่งนี้ ปรากฏให้เห็นชัดในประเด็นความรุนแรงในภาคใต้ กว่า 47% ของผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบในพื้นที่มุสลิมควรถูกประหารชีวิต ขณะที่ 48% คิดว่าผู้กระทำความผิดควรติดคุก 71% บอกว่า ต้องการให้อาชญากรช่มชืดฆ่าเหยื่อ ควรถูกประหารชีวิตและอีก 7% บอกว่า ควรถูกฆ่าโดยทันที แม้กระทั่งในประเด็นนักเรียนตึกกัน 11.5% ของผู้ตอบเห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตสำหรับคนก่อเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้คนบาดเจ็บ หรือตายตามพื้นที่สาธารณะ ในกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามกว่า 42% เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิต สำหรับแรงงานพลัดถิ่นที่ฆาตกรรมนายจ้างตรงข้ามกับ 52% ที่ตอบว่าควรติดคุกในเรื่องเกี่ยวกับแม่ทิ้งลูก 13.6 % ตอบว่าคนที่ทำอย่างนี้ควรถูกประหารชีวิต ความคิดเห็นที่สอดคล้องต่อการลงโทษยังปรากฏในทัศนคติของผู้ตอบเกี่ยวกับการประหารอันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ราว 36% ตอบว่ารัฐบาลควรหาทางป้องกันไม่ให้กลุ่มผู้ประท้วง

อนุสรณ์ แก่งสันเทียะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานคร ต่อการลงโทษประหารชีวิต” เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษ

ประหารชีวิตและเพื่อศึกษาวิธีการลงโทษที่ใช้ในปัจจุบันว่าเหมาะสมสำหรับสังคมไทยหรือไม่ หรือควรเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต โดยร้อยละ 52.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสภาพสังคมไทยในปัจจุบันยังจำเป็นที่จะต้องใช้โทษประหารชีวิตอยู่ ร้อยละ 57.5 เห็นว่าควรเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ และร้อยละ 50.0 เห็นว่าควรใช้วิธีการฉีดสารพิษ ในการประหารชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของอาชญากรรมมีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต ในขณะที่ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม การรับรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมและความเห็นทางศาสนา ไม่มีผลต่อทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต

วสันต์ ปานสังข์ (2543) ได้ศึกษาการลงโทษประหารชีวิตกับการยับยั้งการก่ออาชญากรรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคคล 3 ฝ่าย คือ บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมโดยตรง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม และกลุ่มบุคคลที่ถูกกักขังไว้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มบุคคลมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกัน การนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ยังมีความเหมาะสมกับสังคมไทย และสามารถนำมาใช้ยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้ ส่วนกลุ่มบุคคลที่ถูกกักขังไว้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิตมีความเห็นที่แตกต่างออกไปว่า การนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ยังไม่เหมาะสม ไม่สามารถยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีส่วนได้เสียต่อผลของความคิดเห็นดังกล่าว จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มบุคคลอื่น

บุคคลทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า การลงโทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดในลักษณะอุกฉกรรจ์ ยังมีความเหมาะสมต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ เนื่องจากเชื่อกันว่าถ้ามีผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างหนัก และรุนแรงแล้วก็จะทำให้เกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดในลักษณะอุกฉกรรจ์อีก ส่วนในความคิดเกี่ยวกับการนำโทษประหารชีวิตมาใช้ในการข่มขู่ ยับยั้งการก่ออาชญากรรมนั้น พบว่าการลงโทษประหารชีวิตจะสร้างความเกรงกลัวให้แก่บุคคลทั่วไปแต่อาจไม่ทำให้เกิดความเกรงกลัวสำหรับคนร้าย

สรุปว่า สังคมไทยจะยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ก็น่าจะด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อเป็นการป้องกันสังคม โดยการขจัดผู้ที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมให้ออกไปจากสังคม หรือมุ่งที่จะขจัดคนร้ายที่มีพฤติกรรมรุนแรงที่ยากแก่การแก้ไขเท่านั้น

บงกช สัจจานิตย์ (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “โทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอนที่จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และสมาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่าตามหลักพุทธศาสนา เหตุเกิดของอาชญากรรมประกอบด้วยสาเหตุจากตัวผู้ประกอบอาชญากรรมเอง คือ ความหลงผิด และอกุศลมูลในตัวอาชญากรเอง และสภาพสังคมอันเป็นตัวผลักดัน คือสภาพไร้ระเบียบของสังคม ความยากจน การขาดอาชีพ ความเสื่อมโทรมของสังคมและความลุ่มหลงในอบายมุขต่าง ๆ ถ้าหากว่าคนในสังคมปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา จะสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี โทษประหารชีวิตในพุทธศาสนามีคำสอนหลักเมตตา กรุณา การให้อภัยแต่ก็มีบทบัญญัติ ในเรื่องของกรรมชั่ว ที่ผู้กระทำผิดได้ทำขึ้นว่าเมื่อกระทำชั่วแล้ว ต้องได้รับผลของกรรมชั่วนั้นตอบแทน

สรุปว่าในทัศนะอาจารย์ผู้สอนที่จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโทษประหารชีวิต หมายถึง การลงโทษของรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการเอาไปฆ่าเสียให้ตาย จะใช้ในกรณีที่มีการกระทำผิดขั้นอุกฉกรรจ์ และดำเนินการพิจารณาพิพากษาต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม ส่วนเรื่องวิธีการลงโทษประหารชีวิตนั้น ควรกระทำโดยรวดเร็วและให้เกิดความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายกับผู้กระทำผิด

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร หนังสือ บทความ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมได้ว่าการลงโทษประหารชีวิต หมายถึง โทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับลงโทษผู้กระทำผิด โดยการทำให้ผู้กระทำผิดถึงแก่ความตาย โดยวัตถุประสงค์ของการลงโทษประหารชีวิตไว้ต่อไปนี้ คือ เพื่อเป็นการแก้แค้นและทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้น (Retribution) เพื่อเป็นการยับยั้งและข่มขู่ (Deterrence) และเพื่อเป็นการตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดอีก ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดกล่าวโดยสรุป ประกอบด้วย 4 แนวคิด คือ แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู เป็นแนวคิดที่มุ่งคุ้มครองสังคมและตัวผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน โดยมองที่หลักมนุษยธรรม และแก้ไขฟื้นฟูแนวคิดเน้นตัวแบบงานยุติธรรม คือการใช้หลักกฎหมายที่เป็นธรรมกับผู้กระทำผิดส่วนการบำบัดแก้ไขนั้นจะต้องมาจากความสมัครใจของผู้กระทำผิดเท่านั้น แนวคิดแบบอนุรักษนิยม เห็นว่าการลงโทษเท่านั้นที่จะยับยั้งอาชญากรรม และปกป้องคุ้มครองสังคมได้ และเสนอให้ใช้นโยบายที่

เด็ดขาดกับเด็กกระทำผิด และแนวคิดแบบรุนแรง เห็นว่าควรยกเลิกการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทุกชนิด และเปลี่ยนแปลงสังคมแทนที่จะเปลี่ยนที่ตัวผู้กระทำผิด

ส่วนทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ คือ ทฤษฎีทดแทน (Retributive theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory) การแยกความแตกต่างของทฤษฎีทั้งสองนี้เคยมี ผู้เสนอว่า ทฤษฎีทดแทนเป็นทฤษฎีที่มองในอดีตโดยลงโทษเพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำผิดได้กระทำแล้ว ในขณะที่ทฤษฎีอรรถประโยชน์เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอนาคตโดยมุ่งที่ผลของการลงโทษ อย่างไรก็ตามการแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เพราะถ้าพิจารณาให้ดีแล้วเห็นได้ว่าความพอใจของผู้เสียหายซึ่งถือเป็นความชอบธรรมส่วนหนึ่งในการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนถือได้ว่าเป็นการมองผลของการลงโทษด้วย ดังนั้น พื้นฐานในการแยกความแตกต่างของทฤษฎีทั้งสองนี้จึงมุ่งที่ความรับผิดชอบที่ผู้กระทำจะต้องมีต่อผู้เสียหายหรือต่อผู้อื่นกับผลของการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้เพราะพื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนมุ่งพิจารณาถึงการที่ผู้กระทำผิดจะต้องชดใช้ (paid) ต่อสิ่งที่เขากระทำลงไป ในขณะที่พื้นฐานการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์เน้นที่วิธีการป้องกันมิให้เกิดความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีทดแทน เป็นทฤษฎีที่ลงโทษเพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้กระทำผิดได้กระทำ พิจารณาถึงการที่ผู้กระทำผิดจะต้องชดใช้ต่อสิ่งที่เขากระทำลงไป โดยประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขความเสียหายที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้น หรือทดแทนความรู้สึกของผู้เสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการทำความผิด การลงโทษจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด ส่วนทฤษฎีอรรถประโยชน์ เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอนาคตโดยมุ่งที่ผลของการลงโทษ เน้นที่วิธีการป้องกันมิให้เกิดความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต โดยเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดก่อให้เกิดผลดี ทำให้อาชญากรรมลดลง มีผลยับยั้งมิให้การกระทำผิดอาญาและเป็นการแก้ไขและฟื้นฟู ผู้กระทำผิดโดยทำให้ผู้กระทำผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิด โดยการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม

ประวัติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยอดีตอาจแบ่งวิวัฒนาการเป็น 3 ยุค คือ ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ยุคแห่งการปรับปรุงสมัยรัชกาลที่ 5 และยุคปัจจุบันสถิติที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย นับตั้งแต่มีการประหารชีวิตด้วยปืนตั้งแต่ พ.ศ. 2478 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ถูกประหารชีวิต 323 รายซึ่งได้มีการรณรงค์ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในต่างประเทศได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วถึง 88 ประเทศ โดยมีข้อคัดค้านโทษประหารชีวิต 3 ประการกล่าวคือเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดอีกต่อไป เป็นการกระทำเพื่อข่มขู่ให้บุคคลทั่วไปเกรงกลัวต่อโทษไม่กล้ากระทำความผิด และเป็นการทดแทนความทารุณโหดร้ายของผู้กระทำผิดที่ได้กระทำต่อผู้เสียหาย แต่ในอีกมุมมองหนึ่งก็มีข้อสนับสนุนการลงโทษประหารชีวิต โดยมองว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการปกป้องคุ้มครองไว้ซึ่งระบบอาญายุติธรรม เพราะว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงที่จะทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวหวาดหวั่นมากที่สุด ประกอบกับการลงโทษประหารชีวิตเป็นการยับยั้งการกระทำผิดอย่างเด็ดขาด ในแง่ทฤษฎีจิตวิทยา เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นวิธีการ ที่สามารถยับยั้งผู้อื่นให้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ และเป็นการข่มขู่ขวัญผู้กระทำผิดยิ่งกว่า การลงโทษอย่างอื่น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต พบว่าได้มีการทำการศึกษาถึงเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในทัศนะของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ กันในสังคม เช่น ประชาชนในกรุงเทพมหานคร สังคมไทยซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิต นอกจากนี้ได้ศึกษาการลงโทษประหารชีวิตกับการยับยั้งการก่ออาชญากรรม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคคล 3 ฝ่าย คือ บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมโดยตรง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมและกลุ่มบุคคลที่ถูกกักขังไว้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มบุคคลมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันการนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ยังมีความเหมาะสมกับสังคมไทยและสามารถนำมาใช้ยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้ ส่วนกลุ่มบุคคลที่ถูกกักขังไว้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต มีความเห็นที่แตกต่างออกไปว่า การนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ยังไม่เหมาะสม ไม่สามารถยับยั้งการก่ออาชญากรรมได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีส่วนได้เสียต่อผลของความความคิดเห็นดังกล่าว จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มบุคคลอื่น และได้มีการศึกษาเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในทัศนะของพระอาจารย์ผู้สอนศาสนา โดยสรุปว่า ในทัศนะอาจารย์ผู้สอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโทษประหารชีวิต หมายถึง การลงโทษของรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการเอาไปฆ่าเสียให้ตาย จะใช้ในกรณีที่มีการกระทำผิดขั้นอุกฉกรรจ์

และดำเนินการพิจารณาพิพากษาต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม ส่วนเรื่องวิธีการลงโทษประหารชีวิตนั้น ควรกระทำโดยรวดเร็วและให้เกิดความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุดและจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายกับผู้กระทำผิด

เมื่อได้ศึกษาบททบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิตตามรายละเอียดข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทยขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสม โดยทำการสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ผู้เสียหาย/เหยื่อ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลของการกระทำความผิด ผู้เคยต้องโทษประหารชีวิต นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์/กฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาการลงโทษประหารชีวิต และผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเหยื่อ และองค์กรสิทธิมนุษยชน และประชาชนทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน เพื่อแสวงหาข้อสรุปในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยต่อไป